

Karel Makoň

Cesta vědomí

Další kroky na cestě

1974

Vůle jest, kterou se
hřeší
a správně žije.

Sv. Augustin

Výměna světél

Symbol prvních třiceti let Ježíšova života představuje tímto časovým způsobem (symbolem času) důležitost, jakou Ježíš klade na toto období.

Ani tento symbol nesmí být vykládán doslovně, např. tak, že u nás musí tento vývoj trvat třicet let na tomto stupni. Symbol prvních třiceti let napovídá něco zcela jiného.

Sv. Josef se nám úplně ztrácí z dohledu. Tradice praví, že už byl příliš stár a že se nedočkal Ježíšovy smrti na kříži a jeho slavného zmrtnýchvstání. O tradici se však nemůžeme opírat. Můžeme se opřít jen o fakt, že stopy po sv. Josefu mizí. Víme ovšem, že Ježíš byl svému okolí, své rodině oddán, že vzrůstal k jejich radosti, takže zmizení Josefovo není úplné, je jen symbolické. Podobně je tomu s dočasným zmizením Panny Marie a s jejím objevením při prvním zázraku v Kani Galilejské.

Chceme-li porozumět tomu, co se od nás na tomto stupni požaduje, musíme brát ohled i na zmíněné okolnosti. Jde totiž o "výměnu světél", řečeno zatím symbolicky. Tato výměna se týká vědomí, a nám jde v tomto spise právě o vysvětlení cesty vědomí. Dostali jsme se vlastně v

tomto smyslu teprve k úvodu. Nelekejte se, možná že nebudete potřebovat více, než abyste měli před sebou dopsán tento úvod.

Výměnu světel si vysvětlíme podrobně. Sv. Pavel se o ní vyjádřil velmi důmyslně tím, že ukázal, jak on Pavel se má stále zmenšovat, aby v něm mohl stále více žít Kristus až do fáze, kdy už v něm žil Kristus a ne on, Pavel. Uvědomněme si, že tímto způsobem myslel sv. Pavel, který měl za sebou vznešené osvícení, chceme-li extázi, (při které byl obrácen Kristem k novému způsobu hodnocení a po kterém z pronásledovatele křesťanů se stává jejich mluvčím) výměnu starého člověka za nového. Pavel nám dokumentuje, že ani nejvznešenější osvícení, jakým jistě bylo jeho setkání s Kristem před Damaškem, nemá člověku stačit na jeho cestě za věčností, nýbrž že má být jen mocnou pobídkou k dalšímu vzestupu, k další proměně. Sv. Josef se svými vnuknutými sny představuje něco obdobného tomu, co získává sv. Pavel od Krista na cestě do Damašku pro věc duchovního růstu. Sv. Pavel musí postupně zmizet, zmenšovat se, nebo jak jinak se chceme a umíme symbolicky vyjádřit - právě jako musí zmizet sv. Josef.

Sebezmenšování je nutným předpokladem i při prvním kroku, o němž byla řeč. Zdali nemusel sv. Josef odstoupit od Josefa, který si chtěl tesařinou vydělávat pro svou budoucí rodinu a ne pro Ježíše, který nebyl jeho v tom lidském, vlastnickém způsobu myšlení? Zdali Panna Maria nemusela odstoupit od té dívky Marie, která se chtěla vdát za muže, založit rodinu a stát se jen rovnoprávnou ženou ve společnosti, ve které žena nemířila dál, než být matkou rodiny a umřít po vyplnění tohoto poslání.

Sebezmenšování na přechodu k dalšímu kroku je symbolicky znázorněno tím, že Ježíš nepotřebuje, aby se o něj postupně starali jako o nemluvně, pak jako o dítě v raném věku, nýbrž jen jako o dospívajícího člověka. Už ve dvanácti letech svým ochráncům praví: "Zdali nevíte, že musím být v tom, co je mého Otce?" Ochránci mají povahu dvojí. Postavení sv. Josefa a postavení Panny Marie. Svatý Josef v této fázi představuje vědomí o tom, co nám bylo vnuknuto a co jsme z toho poslechlí. Sv. Josef představuje na určité úrovni ono probuzení k novému smyslu života, jaké zažil sv. Pavel u Damašku. Zvlášť důležité je poučení o způsobu využití této zkušenosti. Sv. Josef za touto zkušeností mizí právě tak jako sv. Pavel. Panna Maria představuje trpnou složku duchovní pomoci, která se tím méně projevuje, čím jsme aktivnější. Ježíš až do svého třicátého roku byl lidsky, z vlastní vůle aktivní. Vyjádřil to slovy, ke kterým se budeme stále vracet: "Zdali nevíte, že **musím** být v tom, co je mého Otce." Přímo instruktivně se Panna Maria projevuje poprvé na začátku učitelské dráhy Ježíšovy, protože tehdy veškerá činnost Ježíšova nebyla už lidsky aktivní, nepocházela z vůle Ježíšovy, nýbrž z vůle Otcovy, tedy z úrovně, ze které působí i Panna Maria (nemyslím historicky, nýbrž nadčasově).

Celkový symbolismus ochránců nám prozrazuje, že jakýkoliv chvilkový stav vnitřního uskutečnění (v dosud probíraném textu znázorněné symbolicky jako zvěstování Panně Marii andělem, sny sv. Josefa, zjevení sv. Třem králům atd.) nemůže trvale člověku osvětit cestu, a dokonce nastává nebezpečí, že člověk podle vžitých zvyků přejde k vlastnění těchto stavů, čímž zastavuje další postup.

Svámi prvními třiceti lety Ježíš ukázal, že se sice člověk (do těch prvních třiceti let) musí úplně vzdát vlastní vůle, ale do tohoto stavu vzdání musí dorůst správným užíváním vlastní vůle, vyjádřeným slovy: "Musím být v tom, co je mého Otce," doprovázeným vzrůstajícím vědomím, že lidská vůle je závislá od vůle Otcovy. Kdyby člověk totiž užíval, bez vzrůstu tohoto povědomí, jen svou vlastní vůli, zastavil by se záhy jeho duchovní pokrok. Jeho vědomí by zůstalo odděleným a nikdy by se nespojilo s vědomím zdrojovým, z něhož ustavičně vychází. Jen by vycházelo, nikdy by nevcházelo. Proč by tomu tak bylo? Dokud člověk užívá vlastní vůle, maximálně ví (a mluvím jen o tom druhu poučenosti, která je užitečná na cestě do věčnosti), jak má rozvinout svůj život, aby ho mistrovsky ovládal, aby v něm byl tak snadno činným, že by se nemusel ani starat, ani namáhat přemýšlením, jak udělat to či ono. Dosáhne-li člověk takového stavu, že mu všechno jde samo, znamená to velké usnadnění přechodu, ne však přechod do věčného vědomí, neboť jeho činnost už se podobá nečinnosti, která je jediným stavem věčného vědomí, jak se jeví tzv. činnému člověku. Ve skutečnosti je to činnost vyššího druhu bez potřeby přemýšlet, pohybovat se myšlenkově i hmotně, konkrétně vnímat a cítit.

Jak se prakticky dostaneme k takové činnosti vyššího druhu? Jen tak, že do nekonečna opakujeme své úkoly, až je řešíme bezděčně, samočinně? Kdyby tohle stačilo, pak by třeba řidič z povolání, který najezdil hodně kilometrů, takže nemusí na svou činnost přemýšlet, byl na pokraji přechodu ze svého odděleného vědomí do vědomí o své pravé nesmrtelné podstatě (symbolicky: před křtem v Jordánu). Jemu však, právě jako **nikomu**, kdo bravurně ovládá svou činnost, takže ji provádí téměř bezděčně, se nestává, že by přešel do vědomí o své nesmrtelné podstatě. Proč asi? Protože jim nejde o nic více, než aby provedli to neb ono, co už vykonávají mistrně. Jim je cílem, aby provedli, co se od nich chce. (Pro zjednodušení výkladu vynechávám ziskové a jiné časné cíle.) Řidič, aby dojel bez nehody a včas, učitel, aby naučil žáky tomu a tomu, vychovatel, aby vychoval, lékaři, aby vyléčili atd. Ježíši však, který byl oddán své rodině, svému tesařskému řemeslu a konec konců lidství, nešlo o oddanost jako o cíl, nýbrž o oddanost jako prostředek, přinejmenším plnit vůli Otcovu, a my už ze symboliky jeho dalšího života víme (z období od Jordánu až na kříž), že i toto bezvýhradné plnění vůle Otcovy mu bylo zase jen pouhým prostředkem k tomu, aby skrze smrt na kříži a zmrtvýchvstání mohl vstoupit na nebesa, tzn. aby mohl dospět do takového stavu vědomí, ve kterém by už nebyl jen vykonavatelem vůle Otcovy (čili jak se vyjádřil mistrně o tomto přechodném stavu: "Já jsem menší než Otec"), nýbrž byl vůlí Otcovou. Samozřejmě, úroveň vědomí, ze které vycházel Ježíš, byla postupně stále vyšší než je úroveň vědomí běžného, na světské cíle zaměřeného člověka. U světských lidí totiž nedošlo k přesunu světla jako u Ježíše, počínaje zrozením v Betlémě.

Zkrátka, jak jsme si vysvětlili dříve, Ježíš ukazoval symbolikou svého života nadstavbu nad životem směřujícím jen k časným cílům (zde mu říkáme světský život, mluvíme o světském člověku). Symbol Ježíšova života nám vykládá systém této nadstavby. Škoda, že už kolem něho chodíme téměř 2000 let jako by neexistoval. Ježíš symbolikou svého života radí z vnitřního uskutečnění určité úrovně přecházet ke vnějšímu

uskutečnění toho, co bylo vnitřně zažito. Je třeba zdůraznit, že toto vnější uskutečnění nesmí být samoučelné.

Ježíšovi od chvíle narození v Betlémě svítilo povědomí o tom, co má učinit, aby posléze dospěl už k nechtěnému spojení s vůlí Otcovou. Napřed totiž musel chtít být v tom, co je jeho Otce, po Jordánu bez dalšího vlastního chtění v tom, co je jeho Otce, už byl.

Názorněji, než jako to učinil Ježíš symbolikou svého života, nelze vysvětlit výměnu světél. Jednou ze součástí této výměny je záměna vlastní vůle za Boží vůli.

Do onoho probuzení vůle k vědomě žitému věčnému životu, které je znázorněné narozením Ježíše v Betlémě, je třeba dospět prostředky, o nichž byla řeč v první části tohoto spisu. A jsou to prostředky dostačující. Byl o tom přesvědčen Ježíš, jinak by byl nehlásal za pomoci nich lidem cestu do vědomě žité věčnosti.

Historie (jako symbol těch prostředků), jak probíhala až k narození Ježíše v Betlémě, a jak "potom probíhala podle záznamů evangelistů, se dá charakterizovat **"důsledně, soustavně, pořad, především"** - národ izraelský toužil po Mesiáši, potom Panna Maria žila ctnostným, čistým, životem, dodržovala slova anděla a řídila se jimi, vše zařídila, aby se splnila, právě tak důsledně jednal sv. Josef, potom malý a mladý Ježíš především a stále byl v tom, co je jeho Otce, stále byl přítom oddán své rodině, právě jako po Jordánu byl stále oddán svému učitelskému úkolu atd.

Kdo zapomene na tento znak cesty, kterou ukazoval Ježíš, ještě se nestal a také není jeho žákem. Proto Ježíš radil: "Hleďte **především** království boží, a vše ostatní vám bude přidáno". Ono hledání se ovšem vždy děje prostředky, které jsou úměrné vyspělosti jedince, přístupné člověku. Maria na začátku této cesty nestojí pod Ježíšovým křížem (a velice snadno usoudíte, že by to bylo nesmyslné. Stejně tak nesmyslné je užívat prostředky, do kterých člověk svým vývojem nedorostl, které nejsou úměrné jeho způsobu života), nýbrž se stává jeho rodičkou a matkou, Ježíš do třiceti let nechodí po kraji a nekáže, ani nedělá zázraky, nýbrž je v tom, co je jeho Otce a je oddán rodině atd. Jen výjimečně káže ve dvanácti letech ve chrámě, protože se z toho musíme dovědět o úrovni jeho poznání a mnoho jiného.

Jistě vám také neušlo, jak důsledně Ježíš dovršuje změnu prostředků cesty. Do třiceti let je oddán rodině, po křtu v Jordáně důsledně plní svůj učitelský úřad, není oddán rodině. Jinak by byl nemohl říci: "Kdo je má matka, kdo jsou mí bratři", nebo "Syn člověka nemá, kam by hlavy sklonil". Ježíš nepošilhává zpět po opuštěných prostředcích, ale jiným radí i ty prostředky, které sám opustil, protože zná vývojový stav těch, kterým radí. Jinak by byl nemohl vzkřísit syna plačící matky, nýbrž by ji byl odkázal na věčný život, že tam se se synem shledá.

Myslím, že jsme si s dostačující podrobností rozebrali prvky a činitele při tzv. výměně světél, a že nám nyní zbývá jen si vysvětlit, jak se taková výměna jeví, jak ji poznáme, že proběhla, a jak se máme zachovat po ní, abychom učinili vše pro její trvání a proti jejímu zmaru.

Napřed obecně: Výměna světél se vždycky jeví jako vstup nového podnětu do našeho života, podnětu, který není nový jen v tom smyslu, že je tak mocný, že může aspoň načas přemoci všechny dřívější podněty k jednání a myšlení, nýbrž je nový i v tom smyslu, že aspoň na svém začátku není vůbec náš, a hned si musíme říci, že si zachovává tak dlouho svou původní transformační schopnost, pokud nezačne být náš, pokud si ho nepřivlastníme. Symbolicky se o tom mluví v evangeliích velmi důrazně v tom smyslu, že Ježíš nebyl ani Josefův (proto se o Josefovi mluví jako o pěstounovi Ježíše, nikoliv jako o otci Ježíše), ani Panny Marie (proto se o ní v evangeliích pojednává jako o Panně, která počala z Ducha svatého). Na druhé straně jak sv. Josef, tak Panna Maria se nechovali k Ježíšovi jako

k cizímu, nýbrž jako k **božímu**. Tento zřetelný znak něčeho božího v sobě Ježíš stále nesl. Troufám si říci, že kdyby byli jednali s Ježíšem jen jako se svým vlastním, byli by mu znemožnili vývoj, který musel v lidském těle prodělat. Důkazem toho je napomenutí Ježíše Panně Marii a sv. Josefovi v jeho dvanácti letech, když mu vyčítali "cos nám to učinil", když zůstal bez jejich vědomí ve chrámě a oni ho nemohli najít. On jim odpověděl: "Cožpak nevíte, že musím být v tom, co je mého Otce?"

Zde je nutno vsunout důležité vysvětlení pojmu "božský". V té podobě, jak je vysloveno, náleží do slovníku náboženské symboliky. Bez ní se právě tak neobejdeme - protože všechno v Bibli je vysvětlováno na úrovni náboženského chápání, které bylo tehdejšími lidem nejbližší - jako se **jen** s ní neobejdeme, - protože na slovech bůh, božský, Božství lpí příliš mnoho tradice, která není založena na zkušenosti, nýbrž jen na potřebě přiblížit věčné záležitosti běžnému lidskému chápání, tedy vulgarizovat je.

Řekne-li se slovo "Bůh", každý ho pochopí po svém: věřící podle své víry v Bohu spatřuje Stvořitele všeho, Otce, milujícího Otce, jiný spravedlivého soudce, opět jiný neúprosný zákon příčin a následků. Nevěřící prohlašuje, že na Boha nevěří a že Bůh není, čili, že je to lidská fikce. Autor tohoto spisu chce každému ponechat jeho pojetí Boha, u jednoho osobní, u jiného neosobní, nevěřícímu jeho potírání existence Boha. Chce každému ponechat jeho východisko ne proto, aby si nikoho nerozhněval a aby mohl mluvit ke všem, nýbrž proto, že mu jde u pojmu "božský", právě jako ve všech jeho spisech o něco zcela jiného než o víru nebo nevíru v Boha. Jde mu o obvyklý způsob pojmenování všeho, co není odvozené, co není závislé na čemkoliv, a proto je to základní, a také logicky nepochopitelné, neboť se to nedá zařadit do řetězu příčin a následků (i když to někteří činí, pokud božské definují jinak), přece však dokáže vystoupit v lidském životě tak, že ovlivní naše hodnocení, vnese nové světlo do našeho života. Nedá se o něm říci nic nesymbolického, a vyjádří-li se

v symbolech, už se abstrahuje, oddělí od toho, čím je. Proto v něco takového nebudou nikdy všichni lidé věřit. Symbolická řeč nebude pro ně znamenat samu skutečnost, a to plným právem, neboť symbolem jen zastupujeme, a to často velmi nedokonale, skutečnost, která pro svou obecnost se nedá jinak označit než nějakou odvozenou abstrakcí.

Kdybychom jakkoliv chtěli popírat božskou, tj. nelidskou, nezačínající povahu božského, usvědčily by nás vždycky jeho znaky z omylu. Vstup tohoto božského vždycky přinejmenším umenšuje

všechno, co vzniklo, co začalo, a staví se na jeho místo. Už jsme si ukázali na sv. Josefa, který od chvíle zjevení ve snu přestal být Josefem, jakým se vyvíjel od narození. Ještě výraznější je obrácení Šavlovo, z něhož se stává Pavel, zastánce toho, kterého pronásledoval. Tady ono božské přímo zrušilo ono lidské. Mohl bych užívat místo slova "božské" slova "nadpřirozené", ale vyhýbám se mu proto, že co svou povahou ruší všechno, co má začátek - jako např. lidské já, tak jak se vyvinulo od narození výchovou a sklony - to nemůže být nadpřirozené, nýbrž nejvyšší přirozené, nejsilnější z přirozeného (asi tak jako nepovažujeme za nadpřirozený prostředek penicilin, přestože ničí kolem sebe houby jiného druhu), i když běžně se neprojeví. Každý, kdo zažil zásah božského do svého života, začíná se dívat na dřívější život bez něho jako na nepřirozený a málo se lišící od smrti, málo se podobající životu plnějším, ovlivněnému božským. Tato životní gradace byla jedinečným způsobem znázorněna Ježíšovým životem. V tomto životním symbolismu jsou též znázorněny všechny typy vstupů božského do lidského, a všechny okolnosti a podmínky, za nichž k nim dochází.

Při některých počátečních vstupech božského, při nichž dochází pouze k částečné proměně lidského, dopouští se člověk mnoha chyb ve svém postoji vůči do vědomí vstupujícímu božskému prvku. Všechny nebo aspoň ty nejběžnější se dají shrnout do dvou rozdílných kategorií:

1. prostředky, jimiž se božské projevilo, považuje člověk za tč. jedině možné a chce si je co nejdéle podržet,

2. vstup božského nemá učinit lidský život jednostranně zaměřeným dovnitř (introvertním), nýbrž harmonicky jej rozvinout. Kde se nepřistoupí k tomuto dalšímu rozvinutí života a kde se člověk spokojí s vnitřním zažíváním božského a nevidí v něm závazek typu "musím být v tom, co je mého Otce", tam světlo boží zaniká.

Vysvětlení chyb:

ad 1.) Každý mi dá za pravdu, že božské vstoupilo do jeho života vždycky jen za té podmínky, že se mu člověk podřídil, že přivolil, aby v něm působilo, ale také tak, aby on jím působil jako něčím, co není jeho.

Božské se **nedá** a tedy ani nesmí přiřadit k lidským vlastnostem, okrášlit, přizdobit tím lidské jednání, vlastnit je jako cokoli jiného, co už člověk má, zkrátka nesmí se jej uchopit, neboť ono se nedá vlastnit. Tomu odpovídající symboly: Ježíš dával najevo své rodině, že jí nepatří, i když je jí poddán. Ježíš nezůstal nemluvnětem, nýbrž vzrůstal.

Člověk má ve zvyku vším, co má, si upravovat svou životní cestu. Co k usnadnění života nevede, nepovažuje za žádoucí. V tomto smyslu nemůže být ono božské užitečné. Symbol: Panna Maria s Josefem se museli ukrývat před zlobou Herodesovou. Kdyby se byl u nich Ježíš nenarodil, byli by měli pokoj a neocitli by se v nebezpečí života i s Ježíšem. Ježíš jen za určitých okolností nebyl zabit s ostatními mláďátky v Betlémě. Jedním z důvodů bylo, že Josef a Maria dbali na božské (Ježíše) a ne na sebe. Pak ovšem i při nesmírně zvýšených nárocích na zapomenutí na sebe, byl jim život velmi usnadněn.

Možná, že vám bude připadat malicherný můj výklad o symbolických snech, které, pokud člověka posilují a vnášejí světlo do jeho stavu a potřeb na cestě do věčnosti, jsou jistým druhem začátečního vstupu božského do lidského života. Mnozí, jimž se takové sny začnou zdát, a kteří z nich čerpají velkou posilu, si stěžují, že zase přestávají. Jistě učinili dvojí chybu: Přiřadili je ke svým lidským potřebám, přivlastnili si je, a pak, mylně se začli domnívat, že je to toho času jediný možný projev božského v jejich životě, začli si předpisovat formu tohoto projevu, začli po něm toužit, a tím zaměnili jeden vývojový prostředek za cíl.

Krátce by se dala chyba a její náprava vyjádřit takto: Člověk nemá božské přiřazovat k sobě (k tomu, co dosud považuje za sebe), nýbrž sebe k božskému, právě tak, jak ukazuje symbolika života sv. Josefa od chvíle snu o Panně Marii a Ježíšovi. Ještě kratším způsobem se dá říci: Božské se nedá kontrolovat, nelze mu ani v nejmenším poručníkovat (- a kontrola je také takovým nejnižším stupněm nadvlády, právě jako definování božského.)

Ježíš o tom dobře věděl a touto vědomostí se řídil. Proto mohl prohlásit, že nic nedělá pro sebe. A to už jsme u druhé chyby, které se obvykle dopouštíme:

ad 2.) Člověk mívá při objevení božského dvojí tendenci: buď všem lidem o tom vypráví (viz podobenství o nalezené perle nebo pokladu), nebo naopak se se svým objevem uklidí do ústraní a těší se z něho. Ze symboliky Ježíšova života jsme měli už možnost si tento problém jednoznačně rozřešit. První vstup božského měl zůstat neprozrazen, odtud útek Ježíšův do Egypta řečeno ve zkratce. Nicméně je si nutno říci, že člověk vstupy božského života do lidského není vychováván k tomu, aby se naučil přijímat dary a milosti, nýbrž aby se vymanil z úzkého krunýře svého pocitu oddělenosti a vstoupil do svobodného života, neomezeného zrozením a smrtí. Člověk by tedy měl od prvního vstupu božského vyvozovat z něho důsledky i pro styk se svým okolím. Vždyť člověk se stává o to božské, jehož je vědomým nositelem, větším než ostatní lidé, neboť začíná vstupovat do království božího. A pak o něm platí slova Ježíšova: "Ale kdo by chtěl být mezi vámi větší, ať je vaším služebníkem, a kdo by chtěl být prvním mezi vámi, ať je vaším otrokem. Jako syn člověka nepřišel, aby si dával sloužit, nýbrž aby sloužil a dal svůj život za vykoupení za mnohé." (Mat. XX, 57 - 58). Jindy řekl: "Cokoliv jste učinili nejmenšímu z bratří mých, mne jste učinili."

Prozradil, že nerozlišuje sebe od ostatních lidí, že se necítí od nich oddělen. Nelze se cítit neoddělen od věčného života a přitom se cítit oddělen od ostatního života, a proto chtěl-li Ježíš ukázat cestu do vědomě žitého věčného života, nemohl zapomenout na nepostradatelný prostředek, jímž se tento stav dosahuje, a tím je láska k bližnímu, tak velká jako k sobě. Protože takové lásky je schopen jen člověk s velkou vnitřní zkušeností o jednotě všeho tvorstva, musel Ježíš doporučit přístupný výchovný prostředek k takové zkušenosti, a ten jedinečným způsobem rozdělil na dva kvalitativní stupně

- a) na službu bližnímu,
- b) na otroctví bližnímu.

Na obou stupních je třeba především vyřešit závažnou otázku: Jak zajistit, aby bližní, jakmile zjistí, že jsme mu ochotni posloužit jako sobě a později dokonce bez nároků na jakoukoliv odměnu (tedy i vděčnost), nezneužíval naší dobroty a nevykořisťoval nás? Vždyť náš láskyplný vztah nemá bližního vychovat ke kořistění, nýbrž i jej má přibližovat aspoň do určité míry věčnému životu. Světlo rozumu a zdravý lidský úsudek si musíme zachovávat neustále. Ježíš na tento úsudek stále apeloval i u svých učedníků. Nemáme sice právo posuzovat jiné lidi stejně přísně jako sebe, ale jen z toho důvodu, že si nepředsevzali stejné cíle jako my. Kdo si předsevzal z našeho hlediska malicherné cíle, může je stejně důsledně a s nasazením všech sil sledovat a plnit, jako jiní, kteří si stanovili cíle rozumnější a velkorysejší. Ježíš vyslovil velmi závažnou poučku, na kterou se často zapomíná: "kdo se osvědčil v malém, může se osvědčit i ve velkém, ale kdo se neosvědčí v malém, neosvědčí se ani ve velkém." Přihlížejme k tomu, že organickou a ničím nenahraditelnou součástí duchovního vzestupu člověka je, že se osvědčuje v malém, v něčem, co zdánlivě vůbec nesouvisí se vznešenými duchovními cíli. Neodsuzujme ho za jeho "světské" nebo "malicherné" počínání. Pokud takový člověk nenajde, nebo pokud mu nepomůžeme k tomu, aby našel náhradu za dosavadní cíle v cílech vznešenějších, nepomůžeme mu tím, že ho zbavujeme chuti vykonat, co zamýšlí, nýbrž naopak, pomůžeme-li mu vykonat, co chce, není-li to mravně závadné, usnadníme mu i cestu ke hledání vyšších cílů. Dotyčný člověk je zřejmě ve stadiu rozvíjení životních lidských možností. Dítěti nebereme hračku z rukou, protože jeho hra mu dovoluje rozvinout schopnosti, které by se jinak nerozvinuly. Takovýto postoj dovoluje člověku, který pojal nadčasové cíle, spolupracovat se všemi lidmi, kteří mají jen cíle časné, podporovat je v jejich záměrech a tím jim sloužit. V učitelské dráze Ježíšově, která představuje už velmi vznešenou fázi duchovního vývoje, lze snadno vystopovat, že se Ježíš ani v nejmenším nestavěl nad zájmy všech, kterým pomáhal. Není náhodné, že první zázrak učinil v Kani Galilejské, kde se svatebčanům nedostávalo vína, nasytil zástupy také hmotnou stravou atd. Pomoc bližnímu nečinil závislou na jeho založení. Úmysl radovat se považoval u lidí, kteří si nic jiného nepřáli, za určující pro to, aby učinil zázrak. Panně Marii, která Ježíše požádala, aby učinil zázrak proměnění vody ve víno, neměl za zlé, že ona na něm chce, aby začal dělat zázraky za takovým "nízkým" účelem, nýbrž, že ještě nenastala jeho doba. Musíme mu dát za pravdu, neboť on vycházel z vidění jednoty všech lidí, věcí a událostí, jakého je schopen jen ten, kdo o sobě může říci jako on. "Dříve než Abraham byl, já **jsem.**" Bez tohoto vědomí o vlastní nesmrtelné podstatě sice naše činy nebudou mít "zázračný" účinek, budou však konány jako služba bližnímu, budou nás prudce připravovat ke změně světla rozumu na světlo nesmrtelné. Ježíš nemohl do svých třiceti let sloužit světu jinak, než že mu byl lidsky prospěšný v těch časných cílech, které okolní lidé měli. Zázračně mohl působit v těch třech letech učitelské dráhy jen tehdy, kdy poznával, že jde o vůli Otcovu, a tam, kde byl o to požádán. Teprve po zmrtvýchvstání seslal Ducha svatého i na ty učedníky, kteří už rezignovali na další milosti a nebyli by se odvážili požádat o takovou službu. Tato symbolická gradace je velmi důležitá. Nadčasové východisko poznání nebylo tedy Ježíšovi na překážku při styku s lidmi, naopak.

Výklad slov "být otrokem bližního" by se dal sice odbýt jednou větou: nežádat vůbec nic za svou službu, ani neočekávat za ni vděčnost, ale chceme-li si vysvětlit výměnu světel, nemůžeme se s tímto výkladem spokojit. Bylo by třeba si vysvětlit několik základních časových symbolů a převést je do pohledu nadčasového, jaký se nám nabízí při přechodu do vědomí o synovství božím, do vědomí o vlastní nesmrtelné podstatě.

Nyní se tedy pokusíme pochopit z nějakého základního symbolu, který ovšem není volen náhodně, proč máme být otroky bližního.

Je nám obecně známo symbolické líčení stvoření světa za šest dní, po nichž následoval sedmý den božího odpočinku. Přibližme si tento symbol aspoň pokud se to dá učinit slovy, k pochopení, které se nabízí člověku, který přestoupil břeh Jordánu, obdobným způsobem jako Ježíš. Takovému člověku postupnost stvoření se jeví nadčasově jako ustavičný nárůst jednoho z druhého, který je umožněn tím, že všechno, co roste, je závislé nejen jedno na druhém, ale také na nerostoucí pevné základně, která ustavičně "odpočívá" božím odpočinkem sedmého dne v tom smyslu, že je pořád neměnná dvojím způsobem (řečeno symbolicky), mrtvým (jako země) a živým (jako semeno). Řekne-li se, že Bůh sedmý den odpočívá, je to jen lidskému pochopení přizpůsobený fakt, že něco musí ustavičně odpočívat, aby to, co roste a pohybuje se, mohlo se o to opřít. Asi tak, jako by stroj nemohl pracovat, kdyby jeho pohyblivé součástky se neopíraly o nepohyblivé součásti. To platí jak o stroji zakotveném na pevné podložce, na zemi, tak o letadle, letícím vzduchem. Všechno je závislé jak na nepohyblivém, tak jedno pohyblivé (rostoucí) na jiném pohyblivém (rostoucím). Zatímco však tato druhá závislost rostoucího na rostoucím je nám zřejmá, nedokážeme postřehnout závislost rostoucího (pohyblivého) na nepohyblivém, až na případy zcela zřejmé - typu stroj a jeho podložka, rostlina a země. Tato naše neschopnost je vyjádřena obrazem, že Bůh sedmý den odpočívá, protože nedokážeme pochopit, že zároveň jak tvoří, musí odpočívat, jinak by nemohl tvořit. Jinak řečeno: závislost pohybujícího se na jiném pohybujícím se není sama o sobě možná. Všechna přirovnání, která bychom vytvořili ze světa měnících se projevů existence a života, bychom nakonec klasifikovali nikoliv jako závislost pevného na pohyblivém, nýbrž maximálně (vedle závislosti pohyblivého na pohyblivém) jako závislost něčeho zřejmě se pohybujícího (rostoucího) na něčem zřejmě se nepohybujícím, ale ve skutečnosti také ještě se pohybujícím (měnícím), ale velmi pomalu. Tím druhým způsobem si počíná podobností o stvoření světa v postupu ze dne na den. Nadto, co je v něm líčeno jako skoky, je ve skutečnosti plynulý tok a z této plynulosti se nevymyká ani ono odpočívání Stvořitele. Měl-li Ježíš vědění o tom, že něco stále jest vedle toho, že se z tohoto stále jsoucího něco něčím stále stává, pak také věděl, že i to nejpříhodnější označení toho, co jest a z něhož se vše stává, se dá vyjádřit slovem "otrok". Ono stálé, pasivní, neměnné ustavičně slouží bez nároků na odměnu všemu, co z něho roste a mění se, a to už proto, že nic z toho, co se mění, nemůže pochopit a postřehnout něco z toho, co se vůbec nemění. Pak ovšem by závislost nebyla úplná, kdyby neexistovala i opačná závislost, kdyby nebylo možno z proměnného přejít zpět do neměnného, v náboženském pojetí do Boha. A to je cesta, kterou pro nás znovu objevuje Ježíš, protože sám ji z lásky k nám znovu prošel, když vešel do proměnného a z něho zpět do

neproměnného, a dějem svého života, jakož i svými výroky vysvětlil jednotlivé fáze tohoto pohybu, který se podobá sluneční protuberanci. Mohl se pak vyjádřit, že "království boží násilí trpí a násilím je dobýváno, neboť pohyb směrem z pohyblivého k pevnému je pohybem opačným než běžný růst. Proto také tento pohyb musel (a nemohl jinak) znázornit krutou smrtí časného na kříži, zatímco vstup do oblasti změn musel znázornit radostnou událostí narozením v Betlémě. Směr po proudu (růst) a proti proudu (odumírání) jsou vzájemně na sobě závislé, takže Ježíš mohl říci, že semeno, které nezemře, nevydá plod, není užitečné, a sám to stejně symbolicky dokázal svou smrtí na kříži. Ovšem neopomněl také symbolicky ukázat, jaké věčné následky má toto dovršení pohybu.

My zatím jen pomocí logického myšlenkového pochodu a pozorováním pomíjejícího víme, že nic pomíjejícího nemá následky nepomíjející, nýbrž dočasné. Má-li tedy nějaké Ježíšovo počínání v čase (od narození v Betlémě do smrti na kříži) mít věčné následky, musí to být v podstatě počínání věčné, a jen nám to připadá mít začátek a konec, protože nejsme schopni vědět s Ježíšem o celé jeho existenci vyjádřené jeho vlastními slovy: "Dříve než Abraham byl, já **jsem**."

Doufám, že jsem vám přiblížil pochopení Ježíšova požadavku "být otrokem bližního" i jeho slibu, tj. následku takového počínání "být největší v království božím". Vždyť nejde o nic jiného než o prozrazení pohybu ze stvořeného k nestvořenému, čili k věčnému.

Jak Ježíš prakticky znázornil svým životem tento zpětný pohyb? Měl fakticky k dispozici totéž tělo jako my, tzn. nezasvěcoval nikoho jiného než člověka, který už disponuje takovým souhrnem vývojových následků, kterým se říká živé lidské tělo. Ukázal, co se dá s tímto tělem maximálně vývojově provést. Vývoj předváděl především v oblasti vůle. Napřed se nutí být v tom, co je jeho Otce (až do křtu v Jordánu). Když pak už se nepotřeboval k tomu nutit, ukázal, že je třeba tuto "stavbu přinuceně zbourat". Učinil to tak, abychom ho mohli následovat i za hranici sebevýchovy, sebepřinucení.

Příslušná symbolika dějem vypadá takto. Byl v Palestině tehdy člověk, ostatně blízký příbuzný Ježíšův, který kázal blížící se konec světa a jako záchranu navrhoval pokání a křest. Ten křest pak neprováděl za jiným účelem, než aby usnadnil lidem pokání. Povrchní a nesprávný výklad nám chce vnutit představu, že šlo o magický obřad nebo o pověru. Nic takového není pravda. Vysvětlení je jen v oblasti závislosti, které jsme dosud nepochopili a které jsme si právě začli vysvětlovat. Vedle daleko větší závislosti jednoho na druhém, než o jaké jsme informováni světlem rozumu (ačkoliv pokrok vždy nám stále objevuje nové a nové závislosti a rozrůstající se dělba práce nás má k tomu, abychom chtěli nechtě pracovali jeden pro druhého a při zvýšení produktivity práce stále méně si ponechávali pro sebe je tu ještě stavba období s běžným lidským životem ve všech fázích jeho nadstavby. Proto si mohl Ježíš dovolit tolik podobenství nebo dokonce jen podobností s denním životem.

Tak např. pomoc sv. Jana Křtitele prokázaná Ježíši, je obdobná pomoci sv. Josefa před a po narození Ježíše v Betlémě.

V evangeliu sv. Matouše se píše o činnosti sv. Jana Křtitele toto:

V těch dnech přišel Jan Křtitel a kázal v judské poušti takto: "Obraťte se, neboť se přiblížilo království nebeské." To je totiž ten, o kterém předpověděl prorok Izaiáš slovy:

Hlas volajícího na poušti,

Připravte cestu Páně,

vyrovnejte jeho stezky!

Jan sám pak měl šat z velbloudí srsti a kožený pás kolem beder, pokrmem mu byly kobylky a lesní med. Tehdy k němu chodil Jerusalelem, celé Judsko a celý kraj kolem Jordánu. I dávali se od něho křtít v Jordánu a vyznávali své hříchy.

Když však viděl, že k jeho křtu přichází mnoho farizeů a saduceů, řekl jim: "Plémě zmijí! Kdo vám ukázal, jak uniknout blížícímu se hněvu? Vydejte tedy ovoce, hodné obrácení. A neříkejte si: "Náš Otec je Abraham. Neboť vám pravím: Bůh je dosti mocný, aby vzbudil Abrahamovi děti

z těchto kamenů. Sekera je už přiložena ke kořeni stromu. Každý strom tedy, který nenese dobré ovoce, bude vyřat a vhozen do ohně. Já vás sice křtím vodou k pokání, ten však, který přichází po mně, je mocnější než já, a nejsem hoden nosit mu opánky. On vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. A on má ve své ruce vějačku, i vyčistí svůj mlat a shromáždí svou pšenici na sýpku, plevy však bude pálit ohněm neuhasitelným."

Tehdy přišel Ježíš z Galileje k Jordánu za Janem, aby byl od něho pokřtěn. Ale Jan mu bránil slovy: "Já mám být pokřtěn od tebe, a ty přicházíš ke mně?" Ježíš mu na to řekl: "Jen nech! Neboť tak se sluší, abychom naplnili všechnu spravedlnost." I nechal ho. Když byl tedy Ježíš pokřtěn, ihned vystoupil z vody. A hle, otevřela se nebesa a viděl sestupovat Ducha Božího jako holubici a snášet se nad něj. A hle, ozval se hlas z nebe: "Toto je můj milý Syn, v němž se mi zalíbilo." (Mat. III, 1-17).

Podle evangelia sv. Jana jsem text vysvětlil ve výkladu sv. Jana, přesto však ocituji několik řádek z tohoto evangelia, týkajících se křtu Ježíše.

Druhého dne vidí (Jan) Ježíše, jak němu přichází a praví: "Hle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa! O tomto jsem řekl: Po mně přichází muž, který mě předešel, neboť byl dříve než já. A já jsem ho neznal, ale, aby byl zjeven Izraeli, proto jsem já přišel křtít vodou." A Jan vydal svědectví, řka: "Viděl jsem Ducha sestupovat jako holubici z nebe, a zůstával na něm. A já jsem ho neznal, ale ten, který mě poslal křtít vodou, mi řekl: "Na koho uvidíš sestupovat Ducha a zůstávat na něm, ten křtí Duchem svatým. I viděl jsem a vydal jsem svědectví, že toto je Syn Boží." (Jan I, 29-34).

Některé části (Mat. III, 1 - 12) tohoto textu jsem vykládal ústně, jiné (Jan I, 29 - 34) písemně ve Výkladu ev. sv. Jana, jak již o tom byla řeč. Proto se nyní zmíním jen o celkovém smyslu křtu k pokání. Opět se tu ukazuje potřeba něčeho, co jsme si už vysvětlili při agapé. Pokání nespočívá jen v tom, abychom učinili předsevzetí se polepšit a nehřešit, nýbrž má být účinné i v tom, že vydržíme ve stavu, do kterého jsme se

různými předsevzetími dostali. Měla by při něm vzniknout silná potřeba být čistý. Tato potřeba se dá vnuknout na čas přesvědčováním, nebo dokonce vyhrožováním, jako činil sv. Jan, když hrozil brzkým koncem světa. Janův zastrašovací manévr bychom však mohli též považovat za dobře připravenou psychickou léčku, aby se lidé před křtem snáze odevzdali a stali se povolnější. Zasnívání za pomoci strachu bylo všude na Blízkém východě a v Řecku v té době zcela běžné. Při šoku strachem se zastavuje na okamžik povídavá mysl, ba i některé podvědomé funkce. Proto se lidové pozorovatele vyjadřují o člověku, který se lekl, že by se v něm krve nedořežal. Tento důležitý psychický poznatek znali i ve starověku, jenže jej uměli využít k duchovnímu vzestupu. Nestrašili, aby postrašili, nýbrž aby na čas vyprázdnili lidské vědomí od všech myšlenek a představ. V takovém stavu se dá do lidského vědomí vlít nová náplň, která pak už nedovolí, aby byla vytěsněna znovu nastoupivší bývalou myšlenkovou, citovou a představovou náplní. Ježíš věděl, že Jan dovede do vyprázdňené mysli nalít náplň vyšší úrovně, a že tato úroveň odpovídá míře vyprázdňené mysli. Jan správně předpokládal, že míra vyprázdňení u lidí, kteří k němu přijdou ke křtu, bude jen tak velká, že do nich bude moci vlít jen sílu nastoupit mravně lepší život. Ježíše však nepotřeboval k nutnému vyprázdňení připravovat strachem před koncem světa. Také hned poznal, že Ježíš nebude křtít vodou, nýbrž Duchem a ohněm, a stačí říci, že takový křest považoval za vznešenější po stránce následků, jaké přinášel. Ježíš prováděl dlouholetou přípravu k tomuto křtu tím, že se vyprázdňoval od vlastní vůle. ("Musím být v tom, co je mého Otce".) Jistě nepřišel k Janovi dříve než si byl jist, že aspoň v okamžiku křtu dokonale odevzdá svou vůli Otci. Takové odevzdání vůle by se dalo formulovat slovy: "můj život je tvůj, otče.", ale žádné prohlášení není ještě zárukou, že jsme opravdu odevzdali, co prohlašujeme, že odevzdáváme. Ježíš svým životem před Jordánem napovídá, že nikdo nedosáhne takové odevzdanosti bez důkladné přípravy, v níž hlavními prvky je chtít plnit vůli Otcovu a zároveň být oddán svému životnímu prostředí jako něčemu, co je dáno vývojem a co není dáno vůlí jednotlivcovou, nýbrž co představuje už kus cesty do věčnosti.

Zde bude vhodné učinit ještě poznámku aspoň o některých výrocích Janových týkajících se Ježíše. Praví se, že Ježíše neznal, ačkoliv víme, že byl jeho blízký příbuzný. Jan zde vychází ze sebepoznání. V době mládí, kdy se stýkal s Ježíšem, zřejmě v něm neviděl nikoho jiného než vrstevníka, společníka v dětských hrách apod. Pak nastoupil cestu sebepoznání, která, je-li prováděna tak, jak o ní píšeme, vede na určitém stupni nejen k sebepoznání, ale i k poznání nitra ostatních lidí, nebo aspoň některých lidí, jaksi vnitřně zpřízněných. Tato cesta vede také k poznání spojitostí s ostatními lidmi, které předtím pro nás byly úplně neznámé. Jan tedy začal poznávat Ježíše, kterého dříve v tomto smyslu poznávat nemohl, jelikož neměl tu schopnost. A teď budu mluvit symbolicky, abych se vyhnul dlouhým výkladům technického rázu. Jan poznal míru vyprázdňení u lidí, kteří k němu přicházeli se dát pokřtít. Obvykle místo v duších těch lidí bylo menší, než míra toho, co jim mohl sv. Jan ze své vnitřní náplně předat.

Předal-li např. sílu k pokání, kterou sám načerpal, nikdy se mu nestalo, aby se mu nedostávalo na dolítí. Nyní však pohledem do nitra

Ježíšova poznával, že není hoden ho křtít, čili že nemá k dispozici takovou míru vlastní náplně, aby s ní stačil na naplnění velké prázdné nádoby Ježíšovy duše. Ježíš ho však ujistil, že zbytek prázdnoty se dolije z téhož pramene, ale přímo z neosobního (neindividualizovaného) zdroje, jímž je Duch svatý. (Konec symbolické řeči.) Z události je patrné, že se ve starověku zasvěcovalo předáváním duchovní síly a zkušenosti. Konec poznámky.

Zopakujme si pro jistotu ještě jednou podmínky postupné výměny světél:

1. Stačí trvalá touha po věčném životě, v níž ještě nemusí být obsažen ohled na jiné kromě na sebe. Tento druh toužení je v Písmu symbolizován očekáváním Mesiáše a staletími tohoto očekávání, ohlašování proroky apod. Už zde se však ukazuje, že ani samotná tato metoda by byla nestačila, kdyby se byla neodevzdala Panna Maria vyšší vůli (toto je jisté, že se stane vždycky, protože to není závislé na lidské vůli. Nečekaně kvantita přechází v kvalitu) a kdyby sv. Josef se nestal pomocníkem. (Člověk se svým rozumem musí být přemožen nastupující silou ducha).

2. Nastává tzv. první znovuzrození (symbolicky narození Ježíše v Betlémě, vědomý vstup do období nadstavby nad životem vedoucím jen k fyzické smrti) a s ním první výměna světél. Už nesvítil jen světlo rozumu, nýbrž od té chvíle aspoň čas od času (symbolem jsou sny Josefovy, sv. Tří králů, kázání Ježíšovo ve chrámě v jeho dvanácti letech) osvítil cestu věčné světlo poznání, které je pravým cílem člověka, tedy lidského života. Je to světlo, které stačí k tomu, aby člověk mohl vydržet uskutečňovat své rozhodnutí pro přechod do věčného života.

3. Má-li člověku svítit věčné světlo pořád, k tomu je zapotřebí znovu odevzdat, co na světě cestou do věčnosti vydobyl. Symbolicky: Ježíš uznává, že způsob života, jaký vedl, se známým zaměřením na vůli Otcovu, ho nečiní schopným vstoupit do vědomí o této vůli a trvale ji plnit, nevzdá-li se této touhy tehdy, kdy nedokáže ji více stupňovat, ani sebe zdokonalovat v plnění vůle boží, a kdy mu tedy nezbývá, než se odevzdat. Příchodem

k Jordánu a k Janovi Ježíš dokumentoval, že konečně je na čase, aby se zkoncovalo s tím druhem vlastní vůle, kterou člověk chce plnit vůli boží. Je to lidský vrchol ztráty vlastní vůle. Dříve k němu nemůže dojít z onoho jednoduchého důvodu, který představuje zákonitost celé cesty do věčnosti: dostat se pomocí světla a nižších prostředků tak daleko, že se dostaví bezděčné, samovolné plnění předsevzatých úkolů v celém zevním životě, a nelze k němu lidsky už nic přidat. Kromě toho se dostaví naprostá jistota, že nelze jít dále dosavadními prostředky, proto musí být opuštěny tak, aby po nich zbyl jen smysl života, nikoliv pocit osobní schopnosti ho naplnit.

Za takových okolností Ježíš začal trvale zažívat své synovství boží. Pomoc, kterou poskytl sv. Jan Křtítel Ježíši, není ani v našem životě ničím nahraditelná. Bez ní by nebyla ani u Ježíše nastala ona výměna světél, kterou jsme si definovali jako přechod z vlastní vůle plnit vůli boží do plnění vůle boží bezděčně, samovolně, ale nikoliv proto, že jsme dospěli vlastní vůlí tak daleko. (Dá se předpokládat, že Ježíš už před křtem v Jordánu dospěl svou vůlí tak daleko, že plnil vůli boží bez námahy, přesto však se u

něho nedostavovala trvalá znalost vůle Otcovy), nýbrž, že se dovedl vzdát takto vypěstované vůle, v níž se spojovala celá jeho bytost. Způsob tohoto vzdání se té nejvznešenější vůle, jakou člověk může lidsky pojmout, je vysvětlen úlohou Janovou vůči Ježíšovi.

K Janovi přicházeli lidé, aby mu odevzdali svou vůli, konkrétně dosavadní způsob života, vůli po dosavadním hříšném životě, a chtěli si od něho odnést sílu k pokání, tj. vůli po lepším životě, která by už nebyla pouze jejich vlastní vůlí, nýbrž silou boží, která by jim pomohla k tomu, aby snáze sebe přemohli ve svých sklonech. Ježíš neučinil nic jiného než ostatní lidé, avšak kvalita dosavadního jeho života, kterou odevzdával, byla tak značná, že Jan už z dálky ji poznal a volal, že není hoden pokřtít Ježíše.

Zde by bylo vhodné dále upřesnit minulou poznámku, kde byla řeč pouze o míře vyprázdnění, tedy o stránce kvantitativní. Kvalita odevzdání je dána především druhem světla, které člověku svítí na cestu. Až budeme mluvit o lidských vlastnostech a jejich funkci na cestě do věčnosti, budeme mít znovu příležitost se zamyslet nad kvalitou jednotlivých lidských vlastností, jak jsou symbolizovány povahou a jednáním učedníků Páně. Zde se zatím musíme spokojit s odvoláním na kvalitu odevzdání Zachariášova vedle kvality odevzdání sv. Josefa. Oběma se dostalo stejného světla, avšak každý z nich ho použil jinak. Nezáleží tedy jen na kvalitě světla, nýbrž také na tom, jak s ním zacházíme.

Zde platí zkušenost: čím dokonaleji se člověk odevzdá pomocí zvoleného prostředku či prostředníka (symbolicky křtu a sv. Jana Křtitele), tím je výsledek velkolepější. Lidé si od Jana odnášeli sílu k pokání, Ježíš si odnášel stále vědomí synovství božího. Řečeno jinou, velmi výraznou symbolikou: Ježíš vstoupil do otcova domu a vědomě v něm zůstal až do chvíle smrti na kříži. Z toho vyplývá, že Jan prováděl výměnu světla na určité úrovni, která nebyla přímo závislá na něm, nýbrž na těch, kteří k němu přicházeli se dát pokřtít. Proto tentýž křest měl jiný účinek na Ježíše než na ostatní, a dá se předpokládat, že na každého pokřtěného měl zase poněkud rozdílný účinek. Totéž platilo o účincích agapé, a platí dodnes o účincích všech obřadů, které mají spojovací smysl, jako např. katolická mše svatá. Na každého má jiný účinek, neboť každý do ní něco jiného vkládá.

Ježíšův život však ukazuje stále, že po vzestupu do nového vyššího stupně vždycky nastává jakási prověrka stability. Neméně důležité je, čím se nová stavba zkušebně zatěžuje. Po narození v Betlémě zkoušel Herodes, po narození v Jordáně Satan. O této druhé zkoušce se praví v Bibli, že Duch boží zavedl Ježíše na poušť. Ježíš tam nešel z vlastní vůle. Jen tak se dá vysvětlit, že zlačněl teprve po 40 dnech. Příslušnou symboliku jsme si vysvětlili v Postile. Zde si ji jen dokreslíme. Pokušení Satanovo se dá vyjádřit jednou větou: "Proved' ještě jednou svou vlastní vůli, která poslouží především tobě." Vlastní vůle je na tomto stupni velmi ostře symbolicky označena jako vůle Satanova.

Stojí za povšimnutí, jakou funkci má vůle na různých vývojových stupních, které jsme si už probrali.

Na stupni osobní touhy po věčném životě (do narození v Betlémě) je vlastní vůle nejdůležitějším hnacím prostředkem. Bez vlastní vůle

bychom v té fázi vývoje nepokročili, ale jen s ní v rozhodném okamžiku rovněž ne (viz přivolení Panny Marie a sv. Josefa).

Důležitá poznámka:

V tomto spisu probíráme jen nadstavbu nad tzv. světským životem, tj. nad životem zaměřeným na cíle dočasné platnosti, byť sebevznešenější. Ve světském životě hraje lidská vlastní vůle rozhodující roli. Existence bez ní za neomezené vlády světla lidského rozumu je hotovým neštěstím pro každého člověka. Teprve s postupnou výměnou světél, kdy Herodes i jeho nástupce jsou postupně překonáváni jiným vyšším světlem až za cenu sebeobětování na kříži (symbolicky, nikoliv doslova), je možno přejít k usměrnění a později k opuštění vlastní vůle, jak už bylo vysvětleno.

Protože však Ježíš přišel pro nemocné, a nikoliv pro zdravé, přál si, aby právě ti "nemocní" (rozuměj ovládaní vlastní vůlí, která je vede jen k plnění pomíjejících cílů, nemocní = dost nepřesně hříšníci) porozuměli jeho slovům.

K nim pravil ke všem, a nejen k bohatým v našem slova smyslu, jak už si mylně vykládáme po dva tisíce let: "Snáze projde velbloud uchem jehly, než vejde bohatý do království božího." V tom smyslu mluvil o pokladech, které rez ničí a zloději kradou, takže není divu, že si dosavadní vykladači mysleli, že jde opravdu o bohatství vyjádřené v penězích a v majetku všeho druhu. Tito vykladači jsou také dalším hotovým neštěstím porozumění Ježíšovu učení. Kdyby měli pravdu, nebyl by Ježíš nechal Zacheovi polovinu jeho obrovského bohatství. Vždyť by mu bylo překáželo ve vstupu do království božího. Nesmí nás mýlit, že od bohatého mládence chtěl, aby všechno své jmění rozdál chudým. Předtím se přece dozvěděl přímo z mládencových úst, že už nemá jiných pout, než toto bohatství (a ta rozmluva mezi Ježíšem a mláďencem není předeslána náhodně před Ježíšovu radu.). Kdyby byl měl onen mládenec jiné zájmy dočasného charakteru, všechny by mu byly překážely, aby mohl vstoupit do vědomě žitého věčného života (= do království božího). O tom se přesvědčujeme z jiných výroků Ježíšových, když Ježíš žádá, aby ho lidé okamžitě následovali a zanechali všechnu touhu zařídit třeba jen i ty bezprostřední záležitosti světského charakteru. To se ovšem týká zase jen přímého jasného volání, které, je-li opomenuto a zanedbáno, způsobí návrat ze stavu milosti do stavu, kdy člověk "nic nemá" (nemá milosti) a tedy i to "co má (co vlastní), bude mu vzato."

Jednání s bohatým mláďencem je tedy specifickým případem, kdy všechno lidské bohatství může být označeno jedním slovem. Ježíš však ukazuje, jak jsme si právě vyložili, že všechny vztahy k pomíjejícímu světu, pokud jsou člověku přednější než vztahy k věčnému životu (viz Ježíšova rada: "Hleďte především království boží"), zaclání cestu do věčnosti. Pak ovšem všechny vztahy tohoto druhu a tohoto stupně naléhavosti jsou bohatství, které člověku zabraňuje vstoupit do království božího. Dalo by se říci ještě jednodušeji: všechno, co chce člověk uchopit nebo vlastnit na tomto světě a pro svůj pomíjející život, je tím druhem hříchu, který sice není v žádném zpovědním zrcadle (a to je také nejzávažnější nedostatek všech seznamů hříchů), ale, který, jak praví symbolismus Ježíšova života

(kterému se bohužel dosud komplexně nerozumělo, nebo těm, kteří mu rozuměli, se nedopřávalo sluchu a posílali se při nejlepším do uzavřených enkláv, do klášterů a na poušť, nebo také někam jinam, odkud by nemohli působit na ostatní), přesto však dokonale zabraňuje člověku vstoupit do věčného života, neboť představuje majetkovou (rozuměj volní hráz) hráz, která i toho nejchudšího člověka činí bohatým a tudíž neschopným vejít do věčnosti. Řečeno jinak: U takto pojatých bohatých v nejširším slova smyslu jejich chtění a tedy i mysl je soustředěna do jiné oblasti než věčné, a proto do věčné oblasti nemůže vědomí těchto lidí proniknout. Nejsou k tomu zjednány podmínky. Naopak nepovažoval Ježíš, z našeho hlediska bohatého Zachea za skutečně bohatého, protože se bez námahy dokázal vzdát svého celého majetku. Zacheus už nevlastnil, nýbrž jen disponoval s určitým majetkem jakoby mu nepatřil, nýbrž jako by měl k němu jen dispoziční právo, jako by mu bylo dáno jen do správy, aby s ním hospodařil. Toto právo jest jedinečně symbolicky naznačeno v podobenství o hřivnách. Služebníci dostávají hřivny jen proto, aby s nimi hospodařili jako s hospodářovými a ne jako se svými, a také výtěžky z hřiven si neměli právo přivlastňovat. Plnili povinnosti stavu otroctví vůči bližnímu. Konec poznámky.

4. Všechny znaky a okolnosti výměny světél, které jsme si dosud vypsali, platí i na dalším stupni výměny, který je znázorněn symbolicky smrtí Ježíšovou na kříži a jeho zmrtvýchvstáním a nanebevstoupením. Tam je třeba se vzdát jakékoliv vůle, třeba to byla vůle boží, aby mohl nastoupit další pokrok. Jde ovšem o zcela **krátký**, ale rozhodující okamžik, naznačený mistrně symbolicky Ježíšovým zvoláním na kříži: "Bože, proč jsi mě opustil" a potom bezprostředním odevzdáním svého ducha Bohu. Tato odevzdanost, už bez nasazení vůle, nýbrž při vzdání se vůle chtít, aby se vrátilo cokoliv z toho třeba velmi vznešeného spojení s Otcem, tato odevzdanost, která nesmí a nemůže trvat dlouho, neboť nemá jinou funkci než spojovací, je průvodním zjevem každého i předešlého přechodu na nižším stupni, jenže není nikdy tak dokonalá, jako na tomto stupni.

Promiňte mi, že mi nenapadá přirovnání, než takové, které vám možná bude připadat příliš technické. Stav přepojení na vyšší stupeň vědomí se podobá použití spojky u automobilu. Spojkou se vypíná dosavadní rychlost nebo i neutrální, a pokud stroj je tak zařízen, že se beze spojky nemůže přepínat na vyšší nebo na nižší rychlost představuje spojka nepostradatelné zařízení, které umožňuje pohyb automobilu při různé námaze a sklonu terénu. Nám tento symbol jedinečným způsobem pomůže pochopit, čeho je zapotřebí na přechodu z jednoho světla do druhého. Panna Maria a sv. Josef se vzdali dosavadního způsobu života, a jako by ho vypnuli, a jen tak mohli zažít zapojení vyššího stupně světla. A tak to šlo dál. Ježíš se vzdal své vůle chtít plnit vůli Otcovu, aby mohl zažívat vůli Otcovu. Vzdal se zažívání vůle Otcovy (na kříži) a jen tak se mohl sám stát vůlí Otcovou (nebýt už menší než Otec).

Mluvíme zatím o výměně nižšího světla nebo nižšího způsobu poznávání za vyšší způsob jako o jednorázové situaci, která jednou proběhne a po ní se všechno změní jako šlehnutím zázračným proutkem. Tak tomu však není. Symbolismus Ježíšova života neukazuje jen systém, který si zatím vysvětlujeme, nýbrž jsou v něm také zmínky i o trpělivém znovunapojování toho, co se zase ztratilo. Proto velmi důležitou úlohu

v průběhu celé cesty hraje onen znovuzapojovací prvek, ona "spojka", jejíž povaha je na všech stupních sice obdobná, ale kromě toho má být stále snáze použitelná. Není-li tomu tak, klade-li lidská mysl stále velký odpor převodu na vyšší stupeň poznání, nutně musí nastoupit (pokud jsou splněny ostatní podmínky růstu) jakési násilné vypnutí mysli, tj. jiný způsob poznávání. Na vyšších stupních se toto násilí jeví jako extáze. Není žádoucí, aby k ní došlo, a dá se obejít postupným harmonickým růstem.

Možná, že vám neušlo, že onou spojkou je v symbolismu Ježíšova života Panna Maria, a mnoho křesťanů to pochopilo i bez znalosti symbolismu Ježíšovy cesty. Protože Panna Maria je naše nesmrtelná duše, pokud jsme naživu, je stále přítomna, stále s námi. Této spojky lze tedy vždy a za všech okolností použít. Jen si musíte být vědomi její trpné povahy, kterou nejsnáze pochopíte buď při zvěstování andělem, že se má stát matkou boží, nebo z jejího popudu, aby Ježíš učinil první zázrak (sama zázraky nečiní), anebo posléze z jejího stání pod křížem. Její trpnost je řidiči auta jasná: Spojka není žádnou rychlostí a přece umožňuje zapnout kteroukoliv rychlost. Budeme si muset v následující kapitole toho mnoho ještě říci o správně pochopené trpnosti, která není ani nic neděláním, ani jakoukoliv činností, jak ji známe z běžného života, přesto však je prací a činností v nejvyšším slova smyslu. Škoda, že zde nevystačíme s pouhou Aristotelovskou logikou, která je pouhým torzem celé logiky, a proto stačí jen k tomu, abychom se pohybovali pomocí ní v bludných kruzích. Dokonale stačí jen k tomu, abychom zůstali na povrchu věcí.

Spojovací prostředky

Kdo jiný mohl lépe pochopit, co vede člověka do věčného života, než sv. Pavel. Vždyť z pronásledovatele křesťanů se stává jedním z nejosvícenějších jejich zastánců. Nemohl mít za to, že se stal hodným tak vznešeného osvícení pro své skutky, a proto musel dospět k jistotě, že ne ze skutků jsme ospravedlněni, ale z milosti.

Obdobnou zkušenost učinili mnozí křesťanští mniši. Kolik z těch, kteří poctivě prováděli askezi a všechna duchovní cvičení, dospělo až k mystickým stavům, tj. ke stavům vědomého spojení s věčným životem? Kolik z nich nabylo vědomí, že jsou věčnými bytostmi? Mizivá menšina. Není divu, že se dospělo k názoru, že u té menšiny zasáhla nevyzpytatelná milost boží. Jiní opět se domnívali, že je nutno napřed dospět k dokonalosti na asketickém stupni, aby se mohl dostavit mystický stupeň vývoje. Nedosáhl-li někdo mystických stavů, mělo se za to, že buď nebyl dost dokonalý v askezi nebo jeho cesta nebyla dost velkodušná a trpěla osobními skrupulemi (ustaraností nad nedokonalostí), které člověku nedopřávají dostatek klidu, nutného pro navození mystických stavů. Zjistit správnost těchto dohadů bylo, ne-li nemožné, tedy aspoň velmi těžké.

Ze všech těchto do určité míry mylných názorů (že cesta nebyla dost velkodušná, že napřed je třeba dosáhnout asketické dokonalosti a pak vyčkat nevyzpytatelné boží milosti) ve srovnání s úspěchem těch, u

nichž se dostavily mystické stavy, můžeme dospět k velmi důležitému závěru, přihlédneme-li zároveň k tzv. charismatům (tj. k milostem zdarma daným, bez mravních zásluh): Nikdo nedosáhl mystických stavů teprve po dosažení dokonalosti v askezi, protože nikdo z lidí není v ničem dokonalý. Ježíš nás na to upozornil velmi důtklivě, když si nepřál, aby byl považován za dobrého, protože jedině Otec je dobrý. Právě díla o teorii mystiky připouštějí, že mystické stavy se dostávají u lidí mravně nevyspělých.

Je pravda, že jsme si už o některých zásadách pro cestu řekli, a že jsme si na různých typech vůle vyložili základní zákon cesty do věčnosti:

"Prostředek, který na určitém stupni je nezbytný a ničím nenahraditelný, na vyšším stupni musí být opuštěn, neboť by zabraňoval v postupu."

Zatím však jsme pochopili platnost tohoto zákona jen na vůli. To stačí k jeho pochopení, ale nikoliv k tomu, abychom se vždy správně chopili všech ostatních vývojových prostředků a učinili tak z celého svého života cestu do věčnosti. Jako jsme se dozvěděli o dosahu možností lidské vůle, tak si musíme zjednat jasno i o ostatních lidských vlastnostech a o událostech a okolnostech okolo nás.

Předejdu výklad prohlášením, které později zdůvodním. Jsou dva druhy spojovacích prostředků: jedny spojují s věčností přímo (budeme jim říkat přímé spojovací prostředky) a druhé nepřímo (nepřímé spojovací prostředky).

S jedním takovým prostředkem jsme se právě seznámili. Je to lidská vůle. O ní se totiž dá říci, že bez touhy po spojení s věčným životem (symbolicky: bez touhy židovského národa po Mesiáši) nelze se dostat až k samému zrození vědomí o věčném životě v lidském vědomí (symbolicky: k narození Ježíše v Betlémě, kdy už se začalo vědět, že věčnost je mezi námi smrtelníky). Z této touhy samotné se však vědomí o věčnosti nerodí. Kdyby tomu tak bylo, dávno už by lidé prosadili běžný vstup do vědomí o vlastní nesmrtelnosti, přestali by se bát smrti a z pomíjejícího života by záměrně vytvářeli krok za krokem a metodicky most do věčnosti. Také se o to pokoušeli už ve starověku dopodrobna vypracovanou stylizací života, např. právě Židé. Avšak jen jakoukoliv metodou to nešlo. Kdyby se však zprvu až do rozhodujícího momentu nepostupovalo metodicky, nedospělo by se

k tomuto bodu. Čili bez metody by to také nešlo. Po užití nepřímého spojovacího prostředku, jímž je jakákoliv všestranně, všemi lidskými silami prováděná metoda (a nemusí být dokonce prováděna ani za účelem spojovacím jen musí stylizovat veškeré lidské myšlení a činnosti), musí člověk jaksi odstoupit od metody (v níž už tak daleko postoupil, že ho můžeme jím zvolenou metodou charakterizovat, třeba jako asketu, ctnostného člověka, uvnitřněného člověka, spravedlivého člověka, věci stojící mimo něj oddaného člověka, jakým je např. vědec, který zapomíná na sebe při řešení, jímž je unešen a za nímž všemi silami jde, právě tak umělec, nebo sociální pracovník, který jde jen za svým sociálním úkolem atd.), říkali jsme dosud, že musí přivolit, aby v něm začala působit síla, která sama o sobě v prostředku, jím zvoleném, byla obsažena jen nepřímo. Mluvili jsme o symbolech takového přivolení Panny Marie, sv.

Josefa, později Ježíše
v Getsemanské zahradě atd.

Nyní jsme však ve výkladu pokročili tak daleko, že můžeme říci, ano šlo a jde v tom rozhodujícím okamžiku vždy o svolení či přivolení, ale i to není ničím jiným než vyklizením dobytých pozic (zvláště dobře symbolicky znázorněné Ježíšovým životem, který se před vstupem na kříž jakoby úplně vzdává všech účinků tří let "zázračného" spoluzití s lidmi a s Otcovou vůlí). V rozhodujícím okamžiku však navíc odevzdává svého ducha Otcovi, s nímž už těsně před tím ztratil spojení. Toto odevzdání ducha je, jak se na kříži symbolicky ukazuje, přímým spojovacím prostředkem s věčností. Musí však přijít v rozhodující okamžik a musí být totální. Tak tomu bylo vždy i na nižším vývojovém stupni nebo lépe při každém přechodu do vyšší kvality (u sv. Josefa, u Ježíše vedeného Duchem na poušť, při agapé odevzdáním darů k proměně atd.).

Také jsme si z metodických důvodů řekli, že k rozhodujícímu okamžiku přechodu do vyšší kvality může dojít až po vyrovnání hladin mezi vnitřním a vnějším pokrokem nebo také až prostředek, kterého používáme, tak zdokonalíme, že ho se samozřejmostí, nenásilně a bezděčně provádíme. Nyní je na čase, abychom si tuto poučku doplnili. K tomuto rozhodujícímu okamžiku dochází také vždycky, když je někdo ochoten odevzdat všechno, co má. To jsme si sice už řekli a na symbolických příkladech ukázali (Panna Maria odevzdala do rukou božích svůj dosavadní život, podobně sv. Josef, potom Ježíš), ale jak to provést, aby to nebylo pouhé prohlášení, které nemá význam a vede jen k sebeklamu, že jsme už něco odevzdali? Jeden moudrý člověk řekl, že cesta vroubená nejkrásnějšími předsevzetími vede rovnou do pekla. A jistě každý z nás zná lidi, kteří celý život žijí v nejkrásnějších představách o budoucnosti, slibují si mnoho od toho, co učiní, ale uskutečňují své nápady velmi liknavě. Ježíš sám řekl, že opravdovost předsevzetí se dá zjistit jediné schopností uskutečnit je.

Kontrola toho, zda předsevzetí opravdu přineslo příslušné odevzdání, je velmi snadné. Obecně: učiníme-li předsevzetí, že opustíme dosavadní způsob života a nastoupíme nový lepší, můžeme kontrolovat uskutečňování tohoto předsevzetí na každém kroku. Víte z výkladu obsažených v Umění následovat Krista, že se Ježíš plným právem nespokojoval s tím, že někdo např. nekrade (necizoloží atd.), nýbrž chtěl na nás, abychom se vzdali i touhy po cizím majetku. Teprve ten, kdo se vzdal i této touhy něčeho se zmocňovat, nekrade. Tak je to se všemi ostatními nepatřičnými sklony (nepatřičnými v tom smyslu, že nás svazují s pomíjejícím a nedovolují nám myšlenkami se od něho vzdálit) včetně starostlivostí. Nejjistější kontrola plnění předsevzetí se provádí pomocí starostlivostí. Je-li někdo starostlivý, čili je-li starostlivost základní jeho vlastností, nedokáže se jí zbavit. Nevadí. Starostlivý člověk pozná nejsnáze, zda správně plní své předsevzetí, neboť jeho starostlivost se nyní soustředí na plnění předsevzetí. Je-li předsevzetí správně prováděno, všechny starosti se začnou týkat jediné třeba i úzkostlivého plnění předsevzetí. A k tomu je třeba se přimět k takové disciplíně, která se nedá lépe symbolicky definovat než obrazem, který použil Ježíš: "Jho mé je sladké a břímě mé je lehké."

Pochopme dobře:

Zatímco jeho starostí, které na sebe bere světský člověk, je vždycky těžké a hořké, protože se nic nesením toho břemene definitivně nevyřeší (není-li těžké dnes, začne být těžké zítra nebo až při něm zestárneme), naopak jedna starost stíhá druhou, Ježíšovo jeho vede k trvalému osvobození člověka od závislosti na všem časovém, a to už zde za života na světě, neboť člověku, který toto jeho (hledání království božího) na sebe bere, je vše ostatní přidáno, a to nikoliv zázračně, nýbrž vlivem nové řady souvislostí, které navodil. O této nové řadě stačí zatím říci toto: Stará-li se člověk o pomíjející věci, hledá vlastně řešení ve sféře závislostí mezi pomíjejícími věcmi. Ty však stále vznikají a zanikají, zesilují a zeslabují se, jak v příčinách, tak v následcích. Nová řada závislostí představuje hledání řešení v oblasti nadčasových závislostí, které zůstávají neměnné, pokud toto hledání je prostředkem k nalezení věčného života, a nikoliv cílem.

Konkrétní příklad:

Učiníme-li předsevzetí, že budeme sloužit bližnímu, musíme splnit tyto podmínky, aby se z této služby stal nepřímý spojovací prostředek.

a) od chvíle, kdy učiníme toto rozhodnutí, jsme ve službách věčného života (pokud věříme v Boha, ve službách božích), ze kterého jsou odvozeny všechny pomíjející projevy života (viz Ježíšovo: Cokoliv jste učinili nejmenšímu z bratří mých, mně jste učinili,

b) tato služba nám zůstane jen a jen prostředkem ke vstupu do věčného života, což konkrétně znamená, že se pomocí tohoto prostředku chceme naučit milovat věčný život více než svůj pomíjející život. Jak se tato proměna stane, tomu nemusíme rozumět, neboť probíhá samovolně a také skokem, vlivem nového světla, kterého se nám dostane při takové službě. Něco z toho si však vysvětlíme až budeme později vysvětlovat podmínku d),

c) aniž o tom učiníme předsevzetí, snažíme se, kdykoliv to bude možné, být otrokem bližního při zachování podmínek a) a b),

d) další podmínka, kterou zatím nebudu jmenovat, protože musí být vysvětlena v přímých spojovacích prostředcích, pokud je splněna, má učinit z nepřímého přímý spojovací prostředek. Pokud není splněna, stane se vlivem zevních i vnitřních okolností, že služba i při nejlepší vůli nemůže být vykonávána, a to tak dlouho, dokud tato podmínka není splněna. To se však nestane hned na začátku této služby, nýbrž teprve až když ji dovedeme do takové kvality, že má přejít do přímého spojovacího prostředku.

Ježíš nás učí, že o kvalitě činu rozhoduje vnitřní pohnutka motivace činu. Za dob jeho života na zemi se nedalo ještě mluvit o nepostradatelné a rozvinuté dělbě práce, jaká je dnes samozřejmostí, má-li se zachovat určitá hmotná i duchovní úroveň lidstva. Dnes každý člověk v tzv. produktivním věku musí daleko více pracovat pro bližního než za dob Ježíšových, a protože tato práce pro bližního se dnes stala samozřejmou prací pro lidskou společnost, a protože má povahu soustavné náplně našeho života, musíme právě ji umět posvětit vyšším smyslem. Samozřejmě práce pro sebe se nesmí vymknout z této soustavy posvěcení. Vždyť máme povinnosti vůči sobě jako k nejdůležitějšímu

prostředku na cestě do věčnosti, bez něhož bychom nemohli učinit ani krok. Jen zde na zemi v tomto lidském živém těle, nebo jinde ve vesmíru, kde jsou podmínky pro obdobný život, jsou splněny podmínky pro návrat do Otcova domu.

Toto tvrzení snad není třeba dokazovat, protože jen bytost typu člověk může svou vůlí překročit rámeček přírodních podmínek, které např. zvířatům nedovolují více než určitou míru postupného přizpůsobení změnám prostředí, ale ani ne takové, aby při větších a náhlejších změnách nevyumizely celé druhy. Naproti tomu mezi lidmi se shledáváme i s takovými, kteří vedle toho, že uhájí svou existenci, dokáží žít kulturně, společensky a několik tisíciletí už dokazují ve svých špičkách vědomě přecházet do věčného života, takže mají dokonce vypracované systémy tohoto přechodu, a jedním z nich je Ježíšův život, pomocí něhož uvnitř společnosti a během lidského života lze přejít ze smrti do života, který nekončí. Bohužel tyto systémy jsou buď jen symbolické, nebo pokud takové nejsou, nýbrž jsou přímo návodné, vyžadují individuálního vedení zasvěcovaného zasvěceným, tak jak tomu je dosud v Indii v ašramech nebo v poustevnických samotách. Ježíš však k tomuto druhému způsobu nevedl, vyučoval kolektivně, a nejmenší skupina, kterou vyučoval naráz a jen

v určitých fázích, čítala tři učedníky (proměnění na hoře Tabor, zahrada Getsemanská), naproti tomu poučoval celé zástupy najednou. Vedle toho samotný vstup na přímou cestu, např. křest, dal provádět jak individuálně, tak kolektivně. Porovnáváme-li život dnešního řadového člověka s tímtož člověkem za dob Kristových, vidíme, že se přizpůsobil velice změněným životním podmínkám, a to nejen přírodním, ale především kulturním. Jak disciplinovaně a vědecky poučuje naše společnost už od útlého mládí člověka o vymoženostech vědeckého a technického pokroku. Můžeme mít tedy za to, že až se stane obecně uznaným objevem symbolický smysl Ježíšova života, bude možno učit všechny lidi i následování Krista, tak jak k tomu on vyzval slovy: "Pojďte ke mně **všichni**, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím". Bude k tomu ovšem třeba zavést stejnou soustavnou péči a disciplínu jako při učení matematice, avšak ještě s tím rozdílem, že následné nepoužívání matematiky nemusí mít vůbec neblahé následky a není proviněním ve smyslu hříchu, kdežto v těch případech, při nichž se člověk dovídá o způsobech následování Krista a nepraktikuje je, jde o hřích ve smyslu zavržení možnosti vývoje za hranice dosažené dosavadním vědeckým, technickým a kulturním pokrokem. Bylo by to odsuzování člověka k tomu, aby se musel spokojit s dosavadním světlem rozumové kultury a zahradil si přístup k vyššímu světlu, které by mu všestranně usnadňovalo život ("vše ostatní přidávalo").

Jest a bude stále nutné přihlížet k rozdílnému východisku (symbolicky Ježíš získal jednoho učedníka mezi rybáři, jiného mezi celníky atd.). Jakmile by se na ně nevzal zřetel, byla by celá nadstavba postavena na pomyslných základech, jež by byly překážkou, kterou by si třeba ani vyučovaný neuvědomoval. Přitom platí, že z čím dokonalejšího sebepoznání se vychází, tím nadějněji se jeví další pokrok a tím méně bude docházet k nečekaným zvrátům.

Při hledání správného východiska je třeba brát zřetel současně na dva hlavní činitele:

a) na to, zda si dotyčný člověk myslí, že věří či nevěří,

b) jakého typu jsou pohnutky, které jsou rozhodující pro jeho dosavadní způsob hodnocení a jednání.

ad a) V oblasti nadstavby nevědomost sice hříchu nečiní, ale má vždycky neblahé následky přechodného rázu. Symbolicky se to vysvětluje v Ježíšově životě např. takto: Sv. Petr se domníval, - a tato domněnka byla upřímná, vycházela však z chybného sebepoznání - , že Ježíše miluje, že mu věří, že tedy bude ochoten s ním i trpět, dát se žalářovat, jít s ním na smrt. Ježíš mu nemá tento omyl za zlé, nýbrž hodnotí jeho dobrou vůli. Nemůže však zabránit tomu, aby pro tento omyl nemusel Petr trpět.

Sv. Tomáš si rovněž myslel, že věří Ježíšovi, ale ukázalo se, že mu věří jen potud, pokud jeho víra je ustavičně podporována pozitivními důkazy o správnosti. Jakmile se tyto důkazy nedostaví, nebo se dostaví důkazy podle jeho soudu opačné, jeho víra mizí a musí být znovu navozena novými, silnějšími důkazy. Takového druhu je většina věřících. Ptáme se však právem, zda zde můžeme ještě mluvit o víře v pravém slova smyslu. Řekli jsme si už, že Ježíš předpokládal, že víra jeho učedníků musí být ustavičně podporována důkazy. Pak tu máme k dispozici, krajní případ Jidášův. Zajisté i on si myslel, že věří v poslání Ježíše. Není pravděpodobné, že jeho původní úmysl byl Ježíše zradit. Z těch několika málo výroků o Jidášovi víme však bezpečně, že oproti ostatním učedníkům, kteří se podřizovali Ježíšově vůli, on si ponechal svou vlastní vůli. Rozluštění tohoto symbolu přesně odpovídá už probrané zákonitosti o vůli. Když někdo chodí s Ježíšem a nedbá jeho rozhodnutí (rozuměj: drží se stále jen bývalého jediného světla rozumu a nedovolí, aby nové vyšší světlo řídilo veškeré jeho myšlení a konání, pak zrazuje toto světlo a nezbývá mu nic jiného než "sebevražda", tzn. zničení oné vlastnosti, která se nedovedla přizpůsobit vyššímu světlu), nemůže s ním podílet se na věčném životě.

Naproti tomu znakem pravé víry je láska, jak ji představuje sv. Jan Evangelista. Kdo vlivem víry touží po předmětu své víry, nejen že si smí až do konce tuto touhu ponechat (ona projde jen vnitřními kvalitativními proměnami), ale může se jí řídit jako pravým nejvyšším světlem, při rozhodování co má a co nemá dělat. Jedině taková víra je do té míry skutečná, že harmonizuje celý život jednotlivce.

Kdo si myslí, že nevěří v Boha, ani ve věčný život, nemá cestu do věčnosti zatarasenu. Po předeslaném výkladu o věřících je snad zřejmé, že jeho nevíra se mnoho neliší od víry všech těch, kteří nemají víru pravou. Kdyby byl Kristus neprozradil, že na cestě, kterou on doporučuje, se dá postupovat metodou nápodoby, napodobování, byla by Ježíšova cesta pro tzv. nevěřící uzavřena. On nám však symbolikou svého života prozrazuje, že na cestě, kterou on doporučuje, se dá postupovat cestou nápodoby, stačí Ježíše napodobovat, soustavně a ve všem, a světlo, čili duchovní zkušenost, která by byla jinak nevznikla, se dostaví s naprostou jistotou, ovšem neklade-li se z lidské strany překážka obsažená v podmínce d), o které bude později řeč. Čili celý proces se dá obrátit: napřed různými prostředky se dostat na určitou úroveň myšlení a jednání a pak přejít do vnitřní zkušenosti, na ní obdobně stavět dál až k další hlubší zkušenosti atd. stupňovitě.

Naštěstí dnes už téměř ve všech vědních oborech známe metodu simulace procesu, který se má uvést do praxe. Je možno vyzkoušet, zda se dá uskutečnit, co si přejeme. Ježíš nevyklučoval tento opačný postup a dokonce předpokládal, že ve většině případů ani člověk není schopen, nepřesvědčuje-li se na každém kroku o svém pokroku, jít kupředu. Při tomto postupu existuje jedno velké nebezpečí. Symbolicky je to u Ježíše vyjádřeno takto: Učedníci by byli rádi zůstali u postupného způsobu zasvěcování, jaký zažívali v oněch třech letech, kdy chodili s Ježíšem. Byli by se ho drželi v celku (proto nemohli pochopit, proč je musí Ježíš opustit, třebaže jim slíbil: "Maličko a neuzříte mne, a opět maličko, a uzříte mě."), i v částech (nechtěli z hory Tabor, kde zažívali proměnění Páně). Zvláště Jidáš (ona složka člověka hodnotící lidskou užitečnost jako přední) nesouhlasil s Ježíšovým hospodařením s duchovními a hmotnými statky.

Simuluje-li člověk způsob chování a chtění věřícího člověka (tak jak jej vlastně simulují, aniž si to uvědomují, jen zdánlivě věřící) podle vzoru Ježíšova (tj. napodobuje-li ho) začnou se dostavovat nečekané výsledky (např. změny v povaze, změny v situaci a událostech atd.), a nastává nebezpečí, že člověk tyto účinky zamění za cíl, že na nich začne lpět, že si je bude chtít přivlastnit natrvalo, čímž zahradí nebo přinejmenším změní trvalý trend vzestupu.

Další překážkou je nastupující strach, který má svůj reálný podklad, protože některé stavy, které člověk zažívá, si nedovede vysvětlit jinak, než že mu při nich jde o život. A přitom si musíme přiznat, že tento pocit do jisté míry vystihuje skutečnost, ovšem nepřesně, že člověk má být připraven o ten střed života, který mu zatím zájmově středem je, tj. o nerozumnou snahu po zvěčnění provizoria (zatímco vždycky bude možné jen jeho nepatrné prodloužení), ve kterém zde žijeme na světě. Namísto nesprávně zvoleného středu života se má postupně dostat nový středvěčný život, jenže jeho existence není ještě tak jasná, aby si člověk byl jist touto záměnou. Zdá se mu, že něco ztrácí a nic věčného nezískává, protože všechny ostatní stavy, které jsou průvodními zjevy postupu, mají rovněž povahu provizoria. Jsou totiž měnícími se prostředky a nikoliv cílem. Úspěšná povaha postupu se nedá definovat jako "něco za něco", nýbrž jako "něco proměněné v nic, jen s částečnými výsledky, které ještě nemohou být považovány za to něco (věčný život), za kterým jdeme." Jiný postup není možný, nebo je nesprávný, protože se musíme napřed zmenšit, aby v nás vzniklo místo pro věčný život. Jasně vědomí o věčné podstatě našeho života se projevuje až ve fázi "křtu v Jordánu, a do té doby probíhají stavy nižší povahy, které jenom náznakově souvisejí s vědomým spojením s věčným životem.

ad b) Znalost sama sebe by měla být dostačujícím prostředkem, jímž bychom poznali, z jakých pohnutek cokoliv provádíme.

Nejnižším typem pohnutky k nějakému činu je láska k sobě, vede k tomu, že všechno děláme jen kvůli sobě, i když jsme nuceni pracovat pro jiné. Zaměstnané lidi tohoto typu bychom nazvali chlebičkáři. V zaměstnání jejich spolupracovníci poznávají, že pracují jen proto, aby si vydělali. Neměli bychom však podceňovat sílu jejich vůle, jejich touhy. Uznají-li, že by se mohli stát vědomě věčnými bytostmi, jsou schopni totiž po tomto cíli více než jiní lidé, kteří nedovedou kolem jednoho středu

soustředit všechny své síly, neboť buď neznají takový střed (jakým sebe milující člověk je si sám), nebo jsou jejich zájmy roztrženy, nebo konečně cíl - věčný život - je pro ně příliš abstraktním pojmem, neboť nejsou tak prostomyslní jako sebe milující lidé. Ti si představují, že na věčnosti budou žít takoví, jací jsou, a

v tom spočívá jejich největší omyl. Měl jsem příležitost sledovat na záměrné cestě do věčnosti celou řadu lidí tohoto typu. Všichni do jednoho ztroskotali na jedné překážce - na strachu. Proč zrovna oni se tolik začli bát? Protože si přáli pro pomíjející získat věčné, zatímco je třeba pomíjející získat pro věčné. Zkrátka, když začli ztrácet to, na čem jim jedině záleželo, velmi je to poděsilo. Mluvil jsem s mnohými z nich na začátku postupu. Většina z nich o sobě tvrdila, že jsou nebojácní a že tedy se neleknu ani teď. Mýlili se, a tento fakt sám o sobě dokazuje přinejmenším dvojí: že při nasazení touhy zmíněným směrem dochází k nepředvídatelným změnám, čili že lidská vůle je jakýmsi klíčovým prvkem na této cestě, že však sama nestačí k přechodu do vyššího světla, nýbrž že je třeba splnit ještě další podmínku, kterou jsme si označili jako podmínku d), a není-li splněna, dostaví se kromě jiného nepřekonatelný strach.

Jako střední typ úrovně pohnutek k činům bychom označili lidi, kteří občas, považují-li to za spravedlivé a správné, a neškodí-li si tím příliš, jsou ochotni provést něco pro jiné bez ohledu na sebe. U těch už je splněna aspoň zčásti podmínka d), neboť dokáží zapřít sami sebe. Jejich vnitřní umírání nebude tak obtížné a budou vychováváni především událostmi a okolnostmi zdánlivě přicházejícími zvnějška bez jejich zásahu, jen jako by výchovné prostředky, jak oni sami je budou definovat pro nedostatek sebepoznání v tomto ohledu.

Konečně jako nejvyšší typ s pohnutkami čistě altruistickými bychom označili lidi, kteří bez ohledu na sebe prokazují dobro nebo spravedlnost. Ti sice mají otevřenu cestu ke splnění podmínky d), ale dosud nikdy nebyli postaveni před nutnost ji splnit.

Nyní je připravena půda pro vysvětlení podmínky d), o které jsem toho sice už mnoho napsal, ale nikdy ne všechno, co se dá napsat, a to z jediného důvodu, abych nezmátl nebo předčasně neodstrašil lidi dobré vůle. Tato podmínka se dá formulovat takto:

Umět se v pravý čas vzdát dosavadních prostředků, které dobře sloužily k pokroku, umět se vzdát všeho, co nás drží v současnosti v kleci času a prostoru a konečně umět odstoupit od všeho pokroku, který jsme učinili, a to tak dokonale, že už si ani nepřejeme jakýmkoliv způsobem dosahovat. Jednou větou: Je to podmínka dokonalého záporu provedeného na různých stupních vývoje do patřičné hloubky.

Jako podmínka aktivity: "Milovati budeš" je první z podmínek, bez jejichž splnění si nelze představit splnění Ježíšových požadavků na cestu, tak podmínka: "Zapři sama sebe" je podmínkou trpnosti, která je jakousi nepostradatelnou protiváhou podmínky aktivity. Měla by se stát postupně organickou součástí lidské aktivity, neboť z každého nepřímého spojovacího dělá přímý spojovací prostředek.

Sebezápor

Sebezápor je dvojího druhu:

a) něco nedělat (na něco nemyslit), co jsme před tím dělali (na co jsme před tím mysleli),

b) něco dělat (na něco myslet), co bychom bez sebezapření nedělali (na co bychom bez sebezapření nemysleli).

Jinak můžeme dělit sebezápor na sebezápor v oblasti myšlenkové a citové a v oblasti skutkové.

Zatím je nám jasno, že sebezápor byl v životě Ježíše Krista (který chápeme široce ve všech spojitostech s historií očekávání Mesiáše, jeho narozením, s osobami zúčastněnými na jeho životě a díle až po jeho zmrtvýchvstání a nanebevstoupení (oním zázračným prostředkem, který přetvářel, transformoval jeden způsob života nebo nižší způsob života na jiný, obvykle vyšší. Neřekli jsme si, že stejný sebezápor hrál rozhodující úlohu při osvětlených odpovědích Ježíšových, při jeho "zázračných" skutcích a při událostech kolem Ježíše, které zdánlivě přicházely zvnějšku. Takto nezvykle pojaté události a okolnosti si však z této kapitoly vyčleníme do další, protože, jak doufám, tato kapitola nám umožní pochopit, co je tím míněno.

Nebude zde řeč o takovém druhu sebezáporu, kdy si člověk "nechá na zádech dříví štípat." Tento druh pasivity nebývá ani výrazem moudrého počínání, ani pravého sebezáporu, nýbrž slabosti. Tady bude nutno srovnat Ježíšovy výroky s jeho činy, abychom správně pochopili jeho výrok typu: "Udeří-li tě někdo do jedné tváře, nastav mu i druhou." Dáme-li se poučit jak Ježíšovými výroky, tak jeho životem, zjistíme, že všechno má svůj čas, který odpovídá určitému vývoji. Některým radám Ježíšovým porozumíme až tehdy správně, když si všimneme, komu je dával a za jakých okolností. Už jsme si vytkli případ bohatého mládence a bohatého Zachea. Právě tak je užitečné si všímat, kdy se Ježíš nenechal ani povýšit na krále, a kdy se nenechal ani týrat. Jen porovnááme-li život Ježíšův s jeho výroky, budeme umět použít obojí v pravý čas a na pravém místě. Nikdy nikdo Ježíše netýral od jeho útlého mládí až k času bezprostředně předcházejícímu ukřižování, naopak on vždy unikal přímo zázračně všem, kteří ukládali o jeho život. Utrpení před křížem a na kříži je sice rozhodujícím obdobím

v Ježíšově životě, ale je také nejkratším v celém sledu vývoje. Proto ani nesmíme dělat z výroků typu "nastav druhou tvář" celoživotní záležitost, ani nesmíme tento výrok považovat za nesprávný a nepoužitelný nebo dokonce za opomenutelný. Vždyť právě tento typ Ježíšových výroků, k nimž můžeme volně zařadit i "bědy na konci světa", nám velmi hluboce symbolicky znázorňuje celou řadu konkrétních okolností a stavů, které člověk na určitém vývojovém stupni zažívá, a kdy opravdu musí umět nastavit druhou tvář a nesmí ani utéci, ani se vyhnout. My se zde, v duchu Ježíšova učení, budeme zabývat především sebezáporem na úrovni myšlenek, z něhož pak ne sice samočinně, ale někdy, až po zjednání rovnováhy mezi myšlenkou a činem, vyplývá správné jednání. Pak ovšem

si budeme sebezápor, který převádí člověka přímo z jedné úrovně na druhou, definovat jinak. Je to:

1. Umění vzdát se minulého starého způsobu myšlení a života,
2. umění vzdát se každého nového způsobu myšlení a života, pokud jsme pomocí nich už dosáhli určitého, třeba velmi vznešeného způsobu myšlení a jednání,
3. umění vzdát se budoucího života kdekoliv a za jakýchkoliv okolností a v jakémkoliv stavu.

Zvláště tento poslední bod si vyžádá důkladného vysvětlení, protože byl-li by špatně pochopen, působil by opačně, místo světla by přinášel tmu a zmatek. Proto už napřed si řekněme, že nic z toho, čeho se můžeme vzdát, ať nám to připadá sebevznešenější, není tím pravým životem, jehož jedním z velmi důležitých znaků je, že se ho nemůžeme vzdát, protože on jest, tj. nezačíná probíhat a také nekončí.

Když jsme si dříve vysvětlili Zlatý klíč, ukázali jsme si, že i u světského člověka mohou zasáhnout jiné zákonitosti, než které zná, a mohou mu pomoci vyřešit daleko moudřeji i zcela světské záležitosti, které dříve řešil jen s velkými starostmi a nikoliv tak dokonale. Má-li se však celý život převést do oblasti jiných závislostí, za kterých platí "vše ostatní vám bude přidáno", tj. kdy platí, že řešením vyšší sféry se samovolně řeší k ní přiřazená nižší sféra, ve které zatím žijeme, neboť je z ní odvozena, pak nestačíme s prostředkem, jako je Zlatý klíč, který je používán příležitostně, podle potřeby. Zlatý klíč dává nahlédnout na způsob, jak se dají rozpoutat závislosti a souvislosti, jimž jsou podřízeny i ty nejnaléhavější závislosti nám známé. Člověku se přitom naskytne příležitost vidět "zázrak", čili člověk způsobí svou trpností a přitom současně účastí živého lidského vědomí, že se věci řeší podle jemu dosud neznámých pravidel. Když Ježíš učinil zázrak, bylo to něco obdobného jako když my užijeme Zlatého klíče, avšak s tím rozdílem, že my chceme řešit určitou záležitost, a přestože vlastní vůli na okamžik vypouštíme, jednáme z jejího popudu. Ježíš nám však ukazuje, že nevychází z vlastní vůle při děláni zázraků. Vždycky to sice není v Písmě zapsáno, přece však je to zaznamenáno tolikrát, abychom pochopili, že z vlastní vůle zázraky nedělal. K prvnímu zázraku dala podnět Panna Maria, k jinému učedníci, např. když hlásili Ježíšovi, že zástupy hladoví a není jim co dát k jídlu, nebo Lazarovy sestry hlásily smrt bratra, slepý křičel, že chce vidět, chromý u rybníka čekal na zázrak atd. Na první pohled se zdá, že Ježíš vycházel z vůle lidí. Ve skutečnosti, jak sám potvrdil, vycházel z vůle Otcovy a tu plnil, avšak tím, že dal na lidskou vůli, dokazuje, že jí užíval jako prostředku, pomocí něhož se vylévá vůle Otcova, jako ventilu, jímž se uvolňuje tato vůle, jinak nikomu nezřetelná. Ježíš tu představuje úroveň spojení s vůlí Otcovou, úroveň, která dostačuje k tomu, aby se propojila vůle člověka vědomě nespojená s věčností,

s nadvědomím. Už při užití Zlatého klíče můžeme zjistit, že bez svého přičinění (vlastní vůle), propojíme s nějakou vyšší mocí všechny zúčastněné osoby i okolnosti. Avšak zjišťujeme, že ne vždycky se toto propojení zdaří, ne vždycky uspějeme, ne vždycky vyvoláme tuto pomoc. Děje se nám totéž, co se stávalo Ježíšovými učedníkům, když je tento poslal křtít a činit zázraky. Někdy se jim věci nedařily, a to proto, že nebyli

vědomě spojení s vůlí Otcovou a pomáhali si svou dobrou vůlí a vycházeli z ní. To je na určitou úroveň už málo.

Když jsme si v kapitole Vnitřní uskutečnění prvního kroku řekli, že člověku např. při opakování jména božího stačí dobrá vůle, touha, která přemůže člověka a dovede ho až k rozhodnutí nebo přivolení, aby vnitřně následoval nový vnitřní život třeba jen jako novorozeně, musíme si podle symboliky Ježíšova života přiznat, že v dalším postupu všechno sice probíhá obdobně, ale s prostředky, s nimiž jsme stačili obnovit v sobě věčný život už nadále nevystačíme.

Podějme si napřed symbolické vysvětlení těchto nových požadavků: Sv. Josefovi stačilo k tomu, aby dopomohl Ježíšovi k jeho narození, záchraně a výchově, aby se řídil různými vnuknutími a přitom vykonával své tesařské řemeslo nikoliv už pro sebe, nýbrž proto, aby uživil Ježíše. Už ve dvanácti letech Ježíšových se však musí smířit s tím, že Ježíš musí být především v tom, co je jeho Otce a že ho ve třiceti letech opouští úplně. Viz Ježíšův výrok "Kdo je má matka, kdo jsou mí bratři?" Ježíš pak napřed opouští rodinu, pak opouští učedníky a celé své dílo atd. Mohli bychom tedy krátce nesymbolicky říci, že je třeba stále většího sebezáporu. I tato větší míra sebezáporu se dá vysvětlit na opakování jména božího. Tento druh modlitby, není-li prováděn odděleně od ostatního života a nebrání-li se (např. strachem) kvalitativní přeměně této modlitby do vyšších typů modlitby, vede ve vnitřním uskutečňování až na kříž, tedy k dokonalému sebezáporu. Vysvětleme si proč a jak.

Zpočátku bylo velkým nedostatkem, že jediné tento nebo jiný druh modlitby byl považován za duchovní část života, kdežto ostatní život za světský. Lidé s tímto pojetím cesty žili v ustavičných rozporech, a ve většině případů onen "světský" život ubil onen "duchovní", v modlitbě se polevovalo, a co bylo nejsmutnější, na určitém stupni i ti nejhouževnatější přešlapovali a přestávali mít další výsledky.

Příčina byla především dvojitá:

a) Modlitba nevyústovala do "světského" života,

b) modlitba přestala být považována za aktuální spojovací prostředek a zacházelo se s ní jako s povinným cvikem.

Ad a) Vnitřní pokrok nás má poučovat, jak se zachovat v ostatním životě. Vnitřní pokrok bychom měli považovat za výpadní branku do života.

Máme-li si tento bod vysvětlit, musíme si především říci, co rozumíme na tomto místě vnitřním pokrokem. Je to pokrok docílený v úrovni modlitby. Tak např. jde-li o opakování božího jména, vyústí takové opakování do neschopnosti v něm pokračovat, avšak ne proto, že by se nám protivilo, nebo že bychom je prováděli neradi, nýbrž proto, že toto opakování bylo do té míry správným výrazem naší touhy se odevzdat věčnosti (Bohu), že jsme k tomuto odevzdání dorostli, a to se pak děje vždy znovu a znovu, jakmile začneme opakovat jméno boží. Napřed přece jen symbolicky. Židovský národ si tak dlouho přál Mesiáše, až v jeho nejpřípravenějším článku (u Panny Marie) dozrála situace do té míry, že už bez její vůle se jí zjevil anděl a zvěstoval jí, že se z ní narodí Syn Boží, dala-li k tomu svolení. Je to sice symbol toho, co nesmrtelná duše činí samozřejmě vždycky, jakmile se člověk pro tento její úkon připravil, ale

není to symbol toho, co máme učinit my, aspoň ne přímý symbol toho, jak si máme počínat. My totiž tuto ochotu nesmrtelné duše k přivolení, aby se z ní narodil Syn boží, zažíváme ve svém vědomí tak, jako že nemůžeme při opakování jména božího v tomto opakování dále pokračovat, jako měl židovský národ přestat toužit po příchodu Mesiáše, neboť on už přicházel. Měl jenom připravovat cesty Páně, pak se měl svěřit do vůle Mesiášovy. Za celý národ, zase jako symbol národa, připravoval tyto cesty sv. Jan Křtitel, který se postil a křtil ku pokání.

Pokud onen přechod z vyslovování jména božího do mlčení je charakterizován úplně bdělou pozorností (spí jenom smysly, paměť, rozum) a nikoliv malátností, není dobře ho rušit slovy, nýbrž je třeba jen bezeslovně se odevzdat. Je-li však tento přechod provázen únavou, pak se nesmíme dbát vnitřně zavolat třeba "Pane", nebo "jsem tvůj, jsem tvá" apod., co by nejlépe vystihovalo naši touhu.

A nyní k onomu vyústění do života mimo modlitbu, do života, kterému říkáme zevní život. Vzpomeňme, co jsme učinili při vnitřní modlitbě: Udělali jsme třeba v daném případě vše, co jsme lidsky dokázali. Opakovali jsme jméno boží tak dlouho, až jsme už lidsky dále nemohli. Je-li splněna tato podmínka, a ne dříve, ocitli jsme se na prahu zásahu věčného života do lidského vědomí, čili na prahu vědomého přechodu do věčného života, přestože velmi nejasného, ba temného, avšak právě tak mocného a přesvědčujícího, že bychom odpřísáhli, že tady zasáhla věčnost.

Obdobně je tomu v zevním životě. Máme všechno konat jak lidsky nejlépe dovedeme, a když už více nedokážeme a vyčerpáme všechny lidské prostředky, jak vlastní, tak pomocí všech, kdo nám mohou pomoci, místo abychom si zoufali nebo se vyčerpávali až do malátnosti, nebo se zneklidňovali pro neschopnost věc řešit lidskými silami, **ne však dříve**, máme právo odevzdat se věčnosti, věc a hlavně sebe s ní. Jako bychom na záležitost sedli a odjeli s ní do věčnosti. Činnost se v té chvíli proměňuje

v modlitbu beze slov a bez touhy něco řešit, a to představuje solidní základ toho, co Panna Maria vyslovila slovem "Staň se!" Nejsme-li však malátní, není třeba něco slovně dodávat, ani jediné slovo. Tento přechod však nemusí nastat jen tehdy, když jsme v koncích s lidskými silami, jak o tom byla řeč. Obdobně u lidí starostlivých (kteří si nejsou jisti, že něco provedli správně, ale vlastním úsudkem nemohou přijít na to, jak by totéž mohli provést lépe) může tento přechod nastat tím, že svou starostlivost odevzdají věčnosti, a to ne proto, aby ona za ně něco provedla dokonaleji, nýbrž aby

s touto (a doslova na hřbetě této starosti) starostí, ve které se soustřeďuje jejich osobnost, mohli odevzdat sami sebe.

Nejenom tedy pokrok ve vnitřní modlitbě může naučit, jak převádět i činnost na vyšší úroveň. Někdo např. podle tohoto návodu se naučí napřed pomocí činnosti sebe odevzdávat věčnosti, a pak podle toho zpodobní svou vnitřní modlitbu. Obojí postup tímto způsobem zvnitřku navenek a zvnějšku dovnitř vyhovuje podmínce "musím být v tom, co je mého Otce". My si ještě jednou totéž budeme dokumentovat podobenstvím Ježíšovým.

K bodu b) není třeba mnoho vysvětlení. Jak však pomoci takovým povahám, které kdyby něco nekonaly jako povinnost, považovaly by to za znehodnocování kvality činnosti. Jsou a budou vždycky lidé, kteří budou sloužit jen proto, že se jim to přikázalo a že oni jsou zvyklí plnit povinnosti. A víte dobře, že tento druh lidí nepatří mezi nejhorší zaměstnance, nýbrž mezi dobré služebníky.

Pro tyto lidi je jedním z nejsnazších východisek do věčnosti proces simulace. Předsevezmou si, že napodobení Ježíše Krista je jejich první povinností, a budou ji plnit s veškerou vážností a odpovědností. Jejich vážné úsilí se nakonec promění v trvalou vnitřní radost, neboť budou svědky toho, že jejich píle přináší užitek. Obtížným momentem na jejich cestě bude chvíle přivolení a odstoupení od své vůle.

Návod, jak provádět napodobení Ježíše Krista, např. takto:

Předpokládá se, že jen rozvinutý lidský život je jedinou základnou pro vědomě žitý věčný život, bude se člověk snažit rozvíjet svůj život po všech stránkách jako **prostředek** k přechodu do věčnosti. Zpočátku lze použít způsobu Zlatého klíče s těmi změnami a spojitostmi, které jsme si naznačili, neboť cílem mu nemůže být, aby si jen upravil životní stezku (v tomto smyslu zůstává Zlatý klíč na povrchu věcí a nepředstavuje nic více než slušný kompromis), nýbrž aby pomocí úprav životních situací získal lepší základnu pro další vývoj.

Všechno, co jsme si dosud řekli je jenom slibný začátek, na němž je nutno stavět dál. Vždyť i sebezápor, jak v tomto slibném začátku, tak později, je rovněž a musí rovněž zůstat vývojovým prostředkem, nesmí se stát něčím jiným a něčím více. Jen při dodržování této podmínky není nebezpečí, že se nám sebezápor stane cílem, jak by se pro velkou náročnost tohoto úkolu lehce mohlo stát.

Ježíš svým životem naznačil, že postup jde přes rozhodnutí ke stavům a přes stavy k trvalému bytí nad časem a prostorem. Promiňte, že stále opakuji tytéž příklady. Máme vždy možnost dík předešlým výkladům, něco nového nebo hlubšího na nich ukázat. Rozhodnutí Panny Marie vedlo ke stavu těhotenství z Ducha svatého, rozhodnutí Ježíše, že musí být

v tom, co je jeho Otce, vedlo jen k tomu, že se dostal do trvalého stavu sebezpřinucování, aby byl v tom, co je jeho Otce. Bylo mu však zřejmé, že bez "cizí" pomoci (sv. Jana a Ducha svatého) se nedostane do stavu trvalého plnění vůle Otcovy. Proto činí rozhodnutí dát se pokřtít sv. Janem. Tím dává Duchu božímu příležitost navodit v něm stav spojení s Otcovou vůlí. Je tu však v cestě ještě lidské já (Satan). Ježíš činí s pomocí ducha svatého, který ho vedl na poušť, rozhodnutí utkat se se Satanem. Po vítězství nad ním nemůže být dále svým já obtěžován a bez dalších překážek vplouvá do stavu spojení své vůle s Otcovou vůlí. Toto spojení pak trvá tři roky. Je přitom od začátku rozhodnut jít na kříž, a toto rozhodnutí zase až po dozrání jeho učitelského úkolu (symbol). Následuje zase realizace rozhodnutí vyššího rázu, vyšší stav atd.

Jde teď o to, abychom se dokázali poučit z této vývojové řady rozhodnutí a stavů o celé podstatě sebezáporu, jak jsme si ji vyjádřili na začátku této kapitoly třemi body.

Nezapomínejme přitom, že máme přejít ze všeho časoprostorového do bezčasového a bezprostorového, a že by bylo naivní utíkat před tím nebo oním, co nás nejvíce na tomto světě poutá, někam do samoty, abychom snáze splnili tento svůj úmysl. Nelze ze všeho, co je v čase a v prostoru, utéci, protože jsme na tom závislí celou svou pozemskou existencí, a tu zrušit nesmíme dokud nám dokonale nedoslouží jako transformační prostředek časného na věčné. A dokud aspoň na něčem, co je v čase a v prostoru, jsme závislí, nemůžeme se ocitnout na věčnosti. Ovšem zde mám na mysli časoprostorovou závislost. Třeba: Abych udržel své tělo naživu, musím jíst, dýchat atd., abych se někam tělesně dostal, musím tam jít, jet nebo letět, abych se něčemu naučil, potřebuji k tomu určitý čas, vlohy, trpělivost atd. To jsou příklady na časoprostorové závislosti.

Z těchto časoprostorových závislostí jako celku, nikoliv z každé zvlášť (to by neosvobozovalo) se za určitých okolností dá vyjít.

K tomu je třeba určitého sebezáporu, o němž se Ježíš vyjádřil radou: "Zapři sama sebe". To je vedle rady k aktivitě "miluj..." nejzávažnější trpná rada, kterou dal. Bez jejího splnění nelze přejít do věčnosti. My jsme si už několikrát rozebírali symbolismus sebezáporu Panny Marie, sv. Josefa, Ježíše v Jordáně a na kříži. Víme už, že to všechno jsou symboly onoho sebezáporu, a to v různých vývojových stupních. Ze symboliky jsme přinejmenším zjistili, že tento sebezápor je přímým spojovacím prostředkem s věčností. Symbolicky: Toužení židovského národa jen nepřímou způsobilo, že se z Panny Marie narodil Syn boží, ale sebezápor Panny Marie zapůsobil přímo.

Tak je tomu s každou činností, s každou snahou a s každou touhou. Všechny tyto prostředky, jsou-li užívány jako prostředky, jsou-li užívány jako nástroje k nalezení věčnosti, mohou člověka dovést jen k okraji přeměny časného na věčné, nemohou však samy věčné způsobit. Sebezápor však, jak jej budeme definovat, navozuje nástup vědomí o věčném životě. My jsme si už hodně řekli o vůli a jejím přesunu, protože na ní lze poměrně snadno ukázat, o co při nástupu do věčnosti jde. I tam šlo o ukázkou různých fází sebezáporu. Přece však jsme si nevystihli jeho podstatu, která tkví v oblasti myšlenky nebo lépe mysli. Už jsme si všimli, že Ježíš prozradil ve svém výroku o hříchu, že už ten zhřešil, kdo sice ještě nic hříšného neprovedl, ale v mysli zatoužil po provedení hříchu. Tuto myšlenku pak symbolikou svého života skvěle rozvedl do pravdy, kterou bychom mohli vyjádřit takto:

Způsob myšlení a jeho úroveň přidržuje člověka v časoprostoru, a dokonce specificky tak, jak to odpovídá tomuto způsobu myšlení. Dokazovali jsme si to v oblasti vůle, která je nedílnou součástí myšlenkového světa člověka. Přiznávám, že jsem si pomohl při výkladu nejsnazším způsobem, nerad bych však, abyste mě považovali proto za voluntaristu. Nemíním však zverbovat obdobný důkazní materiál v oblasti mysli do těchže podrobností, protože jistě chápete, že vývoj volních vztahů je obdobný s vývojem myšlenkových vztahů. Rozdíl je v tom, že zatímco v lidské vůli můžeme spatřovat jen nepřímý spojovací prostředek, v lidské mysli je obsažena přímá možnost vědomého spojení s věčným životem a s věčnou pravdou. Ovšem jen za určitých okolností, a ty nám velmi jasně svým životem Ježíš ukázal. Všimněme si aspoň symboliky výsledného

účinku. Učedníci (lidské vlastnosti) některé pravdy hlášané Ježíšem nemohli pochopit (vyjádřili se: "Tvrdá je tvoje řeč, kdo ji má poslouchat?"), protože rozumovými pochody, postupným zpracováváním a skládáním souvislostí v mozkové kůře nelze pochopit nic z toho, co není obsaženo v času a v prostoru, a něčím takovým je věčnost bez začátku, bez konce, bez minulosti, přítomnosti a budoucnosti, bez místa a bez prostoru. Tzn., že od té části myslí, kterou jsme jednostranně vyvíjeli od chvíle svého narození a která má jediný účel, seznamovat nás s časoprostorovými záležitostmi, a nanejvýš dá nám pochopit, že ona není celým uzavřeným komplexem, a že je schopna vývoje, od této části myslí nesmíme chtít, aby pochopila věčnost, protože bychom si jenom dokázali, že pro ni nic věčného neexistuje, což je úsudek zcela správný. Přece však v našich schopnostech, jako např. ve vůli, je obsažena možnost jak si odstavit tuto nám známou část myslí a přesvědčit se experimentálně, zda za ní přece jen ještě něco nezůstane. Ježíš nemohl jasněji symbolicky ukázat, jak se to může stát, než tím, jak zacházel se svými učedníky, rozuměj s lidskými vlastnostmi, které se dají zjednodušeně považovat za vlastnosti nám známé části myslí. Ve chvíli, kdy je bere do učení, má už značnou, řekli bychom lidsky velmi snadno pochopitelnou část cesty za sebou. Děje se to ve chvíli, kdy ve vůli překonal sám sebe (Satana) jako celek, a teď přistupuje

k překonávání (trvám na termínu "překonávání") každé vlastnosti zvlášť. Jistě vám neuniklo, že jednou Ježíš nazval jednoho svého učedníka Satanem, a nebyl to Jidáš. Učinil to jen proto, abychom věděli, kdy se naše vlastnosti stávají Satanem a chovají se jako Satan, a že jsou součástí toho, co se symbolicky nazývá Satanem, a čím je naše nevinně se tvářící já, které je Satanem proto, že svádí člověka, aby vlastnil v tom nejširším slova smyslu všechno, čeho se začal zmocňovat jak fakticky, tak i v myslí, touhou, od chvíle zrození na tento svět, a aby se v tomto vlastnictví v pravém slova smyslu zabarikádoval, opevnil a nedovolil do tohoto pevnostního vězení proniknout ani nepatrné světlo odjinud. To je pravá satanská činnost, neboť vede k zatracení, tj. ke ztrátě vědomí o sobě a o čemkoliv při fyzické smrti nebo po ní.

Jindy zase Ježíš Petra pochválí za to, co Petr vyřkl, že mu to "nemohlo zjevit maso a krev (tělo)", když totiž Petr začal poznávat, že Ježíš je Syn boží. Lidské vlastnosti se sice vyvinuly ke službě pomíjejícímu já, ale nemusejí u této služby ustrnout, nechají-li se za určitých okolností, řečeno symbolicky, osvětit duchem svatým. Toto osvětlení může být buď chvilkové (právě uvedený případ s Petrem), nebo totální (seslání Ducha svatého), definitivní. Kromě toho je tu vlastnost označená Janem Evangelistou, láska, která může být osvěcována průběžně. Láska totiž, jak nám ji předvádí Ježíš, a jak ji definuje později výstižně sv. Pavel v epištole ke Korintským, nerozumuje, je svým způsobem nerozumná, řečeno jinak, není přímo odvozena z lidských potřeb. Kdyby se dítě od útlého mládí nepoučovalo o principech lásky, vyrostlo by ve zvířecího sobce, který by si hleděl jen pudu udržení druhu. Ostatní lidské vlastnosti se vyvíjejí ve shodě s lidskými potřebami, ovšem ve shodě individuálně pojaté jednotlivcem, takže nikdy nevedou ke shodě celého lidského rodu, ani ke shodě dvou jedinců sobě blízkých, ba ani ke klidu v samotné lidské duši. A protože by lidské vlastnosti ponechány samy sobě, aby se volně rozvíjely, na určitém vývojovém stupni způsobily zastavení pokroku, nebo dokonce

velké katastrofy (Ježíš praví k lidem, kteří nepřijali jeho vedení: "Plačte nad sebou a nad svými syny", bere je Ježíš do učení. Účinky tohoto vedení nám napovídají, že není možno všechny vlastnosti přesvědčit ani zázraky o užitečnosti tohoto vedení, proto mluví o posledním soudu, při němž budou špatné vlastnosti odděleny od dobrých a nadobro zničeny, a proto účinek jeho vedení až do seslání Ducha svatého se jevil být problematický. Ježíš ukázal, že i při osvětleném vedení míra poslušnosti (symbolicky řečeno), která může být dosažena postupným přesvědčováním, není dostačující, avšak není zanedbatelná, nesmí být vynechána. Osvícené vedení začíná tehdy, kdy třeba i z pozice simulace se snažíme být v tom, co je našeho Otce, přestože Ježíš ukazuje, že v té době (do Jordánu) ještě nebere lidské vlastnosti (učedníky) do učení. Již s nimi ale v celku zachází tak, aby rozvinul lidský život jako prostředek k navození vědomí o věčné podstatě života. Neradí však v té době jednat s každou lidskou vlastností individuálně (symbolicky: nemá učedníky). Ježíš však již o nich ví dříve než je přijal za učedníky, jak prozradil dvěma z nich, když je přijímal. A k těmto učedníkům, ke každému zvlášť, proto mluvil v jednotném čísle, řekl: "Zapři sama sebe." Sebezápor musí vyplývat z povahy vlastnosti. Právě tak individuálně je v Zákoně dán příkaz v první osobě: "Milovati budeš..." Člověk žasne, do jakých podrobností je Písmo správné a výstižné, že ani překlady a tisíciletí nestačily smazat ducha pravdy a správného vedení, který je v něm obsažen. Je dost možné, že kdyby všechno nebylo utajeno v symbolech, kterým rozumí jen málokterí, bylo by došlo k většímu ovlivnění textu překladu.

Důležité je, že Ježíš o řízení lidské mysli pomocí lidských vlastností vykládá symbolikou svého učitelství, že lidské vlastnosti na jisté úrovni, která není příliš vysoká, jsou po určité peripetii připraveny, řečeno symbolicky, být osvětleny duchem svatým. Povaha tohoto osvětlení je v Písmu vylíčena velmi jasně: Probíhá ne postupně, nýbrž nastává najednou, proti všem pravidlům lidského učení. Zdalipak totéž obdobně se nedělo při narození Páně, při křtu v Jordáně, při vzkříšení z mrtvých a při nanebevstoupení? Nejde tu tedy o osamocený jev, nýbrž o soustavu závislostí, jiných než do kterých je zapleten člověk kráčející ke hrobu, tj. k fyzické smrti. Je to ta soustava závislostí, ze které se dá "vládnout" naší běžné soustavě závislostí. Proto mohl Ježíš dělat něco, čemu my musíme zatím říkat zázraky, a proto mohl slíbit každému, kdo hledá království boží, a tím se ocitá v této nové, řádově vyšší soustavě závislostí, že vše ostatní mu bude přidáno. Každý z nás, kdo se dal na tuto cestu, zažívá napřed pln údivu pak se samozřejmostí, nepřetržitou řadu zázraků, která by se dala nejjednodušeji charakterizovat jako nevědomá, ale soustavná služba událostmi a počínáním lidí tomu, kdo jde vědomě cestou ke věčnosti.

Ježíš zdůrazňuje různým způsobem, slovy, skutky a duševními stavy, že celá cesta a pokrok na ní je závislý na stavu mysli. Bylo by přílišným zjednodušením, kdybychom si řekli, že on sám je představitelem toho stavu mysli, která náleží tomu kterému stupni vývoje, protože on sám o sobě neřekl, že je mysl, nýbrž že je cesta, pravda a život, a to je zaručeně všestrannější pohled na skutečnost, kterou nám svým životem předvádí. Nicméně je velmi užitečné se seznámit se stavem mysli u Ježíše, který byl závislý jednak na míře osvětlení, jednak na zevních

událostech, jak se nám zdá a jak se nám jeví jako zevní, zvnějška přicházející. (Tento omyl zatím necháváme fungovat jako provizorium až do doby vysvětlení, jakým způsobem jde vždy o závislost mezi vnitřními stavy a tzv. zevními událostmi).

Pohleďme tedy na Ježíše jako na cestu myslí, neboť se tak dozvíme o onom zvláštním druhu sebezáporu, který probíhá v mysli a je návodem

k tomu, jak dosáhnout přímého spojení s věčným.

Židovský národ, který po staletí toužil po Mesiáši, mohl učinit dvojí: zoufat, že Mesiáš nepřichází, nebo konečně pochopit, bez zneklidňování, že není vinna neúspěchem malá touha, nýbrž nějaká jiná zábrana, které nerozumí. V tomto případě ve způsobu touhy samé. Ježíš v podobenství o připravené svatbě výstižně praví, že ti, kteří měli přijít, všelijak se vymlouvali, takže správce svatby nakonec, aby se naplnila svatební síň, musel pozvat lidi, které jeho sluhové našli na křižovatkách a tržištích a porůznu jinde, chromé a ubožáky, a všichni byli přijati namísto původních pozvaných až na toho, který neměl svatebního roucha.

Začne-li někdo toužit po věčnosti a svou touhu stupňuje a věčnost nepřichází, měl by si být vědom toho, že tento Ženich (věčnost) otálí jen proto, že mysl toužícího není vlastně připravena jej přijmout. Nikdy tu nejde o odmítání ze strany věčnosti.

Z podobenství o čekajících pannách na Ženicha je patrné, že nestačí čekat, toužit, ale že je přitom zapotřebí umět překonat sám sebe, umět se zapřít. Řekli jsme si, že onu příslušnou míru sebezáporu prokázala Panna Maria a sv. Josef, Ježíš v Jordánu a na kříži. Podívejme se na tuto připravenost myslí ještě třeba pomocí událostí pod Ježíšovým křížem, kde Ježíše ponižují, losují o jeho plášť atd. Ježíš prosí Otce: "Odpusť jim, neboť nevědí, co činí."

Myslím, že ani tato připomínka vám úplně nepostačí, pokud ve vaší mysli bude existovat ona zábrana, onen nedostatek sebezáporu, na který Ježíš ukazuje ve všech uvedených případech, počínaje připravenou svatbou až po smrt na kříži. Dá se ta zábrana vyjádřit jednou větou? Jednou se symbolizuje Herodesem a jeho nástupcem, jindy zákoníky a farizeji, opět jindy pozvanými, kteří odmítají přijít na svatbu, nebo pannami, které usínají a nemají dostatek oleje v lampách. Avšak nikde nás Ježíš nenechává bez řešení. Ve všech případech nachází pro nás řešení, zdánlivě vždy různé, ve skutečnosti jen proto se lišící jedno od druhého, že se týká jiné situace, jiného individuálního zaměření lidí, jiné jejich připravenosti nebo závady. Ve skutečnosti jde vždy jen o jedno jediné. U těch, u kterých je ukazováno v různých těch podobenstvích a událostních podobnostech na nějaké nedostatky, jde vždy o nedostatek trpělivého sebezáporu, ti prostě nesplňují Ježíšův požadavek "Všeho nechej a následuj mne." A tento požadavek musí být splněn především v mysli.

Panny, které jen čekaly na Ženicha, nedočkaly se, protože jen čekaly, a to bylo málo, zemdlely, čekáním usnuly. (Možná, že by na takovémto místě bylo vždycky vhodné popsat zdánlivě tomu odporující případy, jenže bychom se vyšinuli z vazby, spis by se stal nepřehledný svou rozvláčností. Abyste však viděli, že takové zdánlivě tomuto požadavku, nespokojit se jen s čekáním, odporující je čekání chromého u

rybníku Bethesda, podám vysvětlení, proč u něho stačilo jen čekat? Protože nic jiného nedokázal při svém tělesném stavu provést. Chromý tím, že vydržel čekat, plně rozvinul svůj život a své schopnosti. Od každého se chce, aby napřed učinil vše, co lidsky může učinit. Rozpor je tedy zdánlivý). Také pozvaní na svatbu věděli, že svatba bude, a čas svatby se jim nehodil, jen nevěděli kdy, což je obdobná situace tomu, že některé panny neměly dost oleje, když ženich přicházel. Je tu obdoba s farizeji, kteří měli klíč a nevcházeli, obdoba s mučiteli Ježíšovými, kteří místo, aby si všímali samotného Ježíše, losovali o jeho šat, o jeho pouhou příkrývku, místo aby stáli o něho atd.

Slovem "čekat" je vyjádřen způsob, metoda, pomocí níž se **chtěly** dočkat. Už jsme si řekli, že žádnou metodou, kterou bychom se chtěli dočkat, nebo kterou bychom si chtěli vysloužit příchod věčného života, nedospějeme k tomuto uvědomění. Je sice pravda, že kdyby panny vůbec nečekaly, také by se nemohly dočkat, protože by se byly staraly vůbec o něco jiného než o příchod Ženichův. Kdyby se vůbec nezajímaly o jeho příchod, jejich chování by nasvědčovalo tomu, že příchod Ženicha je jim lhostejný, a proto nezvolily žádnou metodu, jak se ho dočkat. Čili bez metody rovněž nelze dojít k poznání věčného života. Zatím jsme si celou tuto rozpornou záležitost vysvětlili funkcí lidské vůle a jejím dosahem, tj. vysvětlili jsme si na Ježíšově životě, kam až se dá dospět lidskou vůlí a jaké obměny ve vůli potom musí nastat.

Všimněme si teď návodnosti podobenství o pannách. Všech deset panen měly rozsvíceny olejové lampy. Všechny usnuly po marném čekání na Ženicha. Prozíravé panny však měly zásobní olej, ze kterého po probuzení, když bylo slyšet, že Ženich přichází, dolily do lamp, a nedaly z něho těm, které jej neměly a musely jej shánět. Když se tyto druhé vrátily s olejem, byla už svatební místnost zavřena a Ženich prohlásil, že je nezná.

Zapálení lamp a bdění panen je lidská činnost závislá na lidské vůli. V daném případě ovšem tato vůle byla zaměřena na přivítání Ženicha. Všechny panny usnuly, tzn. vůle všech bdít ochabla. Spánek je tu však symbolem ještě něčeho navíc. Ve spánku jsou utlumeny všechny lidské vlastnosti, a čím jde o tvrdší spánek, tím více jsou utlumeny, jako by neexistovaly. (Srovnejte si symbolem usnutí tří učedníků Páně v zahradě Getsemanské). Teprve když usnou lidské vlastnosti a ovšem s nimi i lidská vůle, teprve pak přichází Ženich (tj. vědomí věčného života) a zná jen ty, které si dolijí zásobní olej.) Srovnejte si s rozprchnutím učedníků před Ježíšovou smrtí na kříži a jejich rezervy oleje, neboť se spolu znovu sešli a čekali na splnění Ježíšova slibu, na seslání Ducha svatého).

Má-li někdo tak velkou touhu po věčnosti (symbolicky: má-li tolik oleje...), že mu zbude i poté, když ustane činnost smyslů (všechny panny usnuly), může dolít z této zásoby touhy, aniž by ji musel znovu hledat. Má ji k dispozici.

Myslím, že už teď by se tomu dalo rozumět. Když vlivem správného sebezáporu, který má za následek "usnutí" všech lidských vlastností v určité fázi vývoje (ne pořád), naznačené symbolicky časem těsně před příchodem Ženicha, zbude ještě cosi, co by se dalo nazvat touha, nebo láska (proto Jan, Miláček Páně neuprchl s ostatními učedníky před smrtí

Ježíšovou), ale ne už jako vlastnost dotyčného člověka (proto Ježíš před smrtí na kříži odevzdává Jana Panně Marii), nýbrž jako výslednice minulé snahy, touhy, metody, pokud tato minulé snaha dosáhnout věčnosti byla silnější než všechny ostatní lidské pohnutky a touhy (symbolicky: pokud byla splněna podmínka: "Hleďte především království boží", objeví se znovu po usnutí vlastností a probuzení lidské mysli. Jestliže však tato touha v minulosti nebyla silnější než všechny ostatní touhy člověka, pak zároveň s usnutím lidských vlastností v rozhodujícím okamžiku, dojde i tato touha (dojde olej), a nedá se od nikoho vypůjčit.

Protože zmíněná výslednice touhy nebo snahy je nepostradatelným činitelem při vědomém spojení s věčným životem, bude výklad o ní ještě pokračovat. Je vám asi jasné, že jde o výslednici souhry mezi splněnými podmínkami "miluj" a "zapři sám sebe" (usnutí vlastností). Předvedeme si na opakování jména božího, co je onou výslednicí touhy.

Používá-li někdo opakování jména božího (třeba IEOUA) jako prostředek, jímž chce obětovat sám sebe věčnosti (Bohu) a stane-li se opravdu toto jméno prostředkem, pomocí něhož sebe odevzdává věčnosti (nemusí přitom vědět, jak se to může stát) a přeroste-li jeho touha se odevzdat všechny ostatní touhy, má to za následek, že se dříve nebo později utlumí činnost veškerých jeho lidských vlastností, takže vznikne i neschopnost opakovat jméno boží a samozřejmě i přát si spojení s věčným životem. Tento okamžik se podobá spánku, ve skutečnosti je to však jen stav pokoje, ve kterém ustává veškerý smyslový, rozumový, citový a tedy i myšlenkový pohyb, neboť jedině po tomto pokoji se může dostavit vědomí o nesmrtelnosti člověka, je-li však splněna dávno před tím podmínka, která už byla vyslovena, že touha po vejítí do věčnosti byla větší, než ostatní lidské touhy. Pak zbude něco, co jsme nazvali výslednicí, ale není to nic jiného, než že se do vědomí dostal život, který byl před tím překryt jeho projevy, asi jako plátno může být pomalováno různými barvami, takže samo není vidět. Teprve kdybychom barvu (lidské vlastnosti) odstranili, uzřeli bychom, že byly pouhým nánosem na plátěném podkladě. Jeho touha se jeví jako výslednice jen potud, že nedovoluje, aby vstoupily do lidské mysli jiné touhy, a že zajímá a sjednocuje celou lidskou mysl. Po té stránce se podobá tažení, avšak už dokonale člověkem nechtěné, které zanechává člověka jenom (tomuto tažení) trpně odevzdaného, ba neschopného se mu ubránit.

To je začátek dokonalého sebezáporu, neboť člověk se napřed zapře v tom smyslu, že svou myslí nesměřuje k ničemu časnému s výjimkou časného vyjádření věčnosti lidským (stvořeným) pojmenováním (např. IEOUA), načež i to zapře, čímž se odpoutá od celé klece časoprostoru, ztrácí i pocit tělesnosti atd. podle hloubky zaujetí nebo tažení. V žádném případě tento stav nezačínáme jako něco, o co se musíme nějak přičiňovat (Panny, které neměly dost oleje, se přičiňovaly o to, aby jej nabyly, ale tato snaha jim nebyla nic platná), ba, kdyby se člověk začal snažit posílit ten stav, porušil by ho myšlenkovým pohybem.

Obdobná situace nastává při ostatních modlitbách vedených za účelem spojovacím, nikoliv verbálně prosebným. Vidíte, jakým nečekaným způsobem se splní tři podmínky sebezáporu, o nichž byla dříve řeč. Sebezápor nikdy nesmí přejít v toporné civění. To by byla cesta zpět

k nerostům nebo do podvědomí, a nikoliv do nadvědomí nebo do zdrojového vědomí.

Nyní se musíme ještě znovu zastavit u vyústění modlitby do ostatního života mimo modlitbu. Kdyby totiž modlitba zmíněné úrovně nevyústovala záměrně do ostatního života, mohlo by to mít dvojí následky:

- buď by si člověk nevěděl rady s ostatním životem, především činnost by mu překážela, rušila by ho v modlitbě,

- nebo by jeho vědomí úroveň modlitby přemohla, a on by upadal do poloextatických a extatických stavů, a to i během činného života, nečekaně. Možná, že by z takových stavů začal mít strach, nebo že by byl krajně nežádoucí při činném způsobu života.

Proto je třeba se postarat o vyústění modlitby do ostatního života, nikoliv prodlužovat modlitbu nad zdravotně únosnou míru. Taková výše modlitby, o níž byla řeč, přináší zkušenosti, které se dají přímočaře použít v životě.

Vyústění do života by se dalo vyjádřit Ježíšovým "nestarejte se", což je jeho prvořadý příkaz pro činný život. To by však znamenalo nepřihlížet

k jeho ostatním radám. Mohlo by se stát, že místo tzv. "svaté bezstarostnosti" by člověk upadl do netečnosti, nerozhodnosti, spoléhal by se na náhody, nebo na nějaké zázračné vyšší vedení a režii a zanedbal by poučky, kterých se mu dostalo z té úrovně modlitby, a které jedině zaručují převod vnitřních zkušeností do zevních, jsou-li řádně uplatněny, a to obdobou, systémem nápodoby, simulací. Vyústění do zevního života má tyto podmínky:

- lidsky je třeba všechno vykonávat co nejdokonaleji s nasazením veškerých lidských schopností, avšak bez přemáhání a přepínání,

kdyby snaha něco řádně provést přecházela do vyčerpanosti a neklidu, má člověk právo, a měl by ho užívat spíše povinně, přestat se namáhat a odpočinout si až do nového nabytí klidu,

jakmile bylo vynaloženo vše v klidu a za účelem jednat ve smyslu oběti věčnosti, tj. ve smyslu spojovacího prostředku, je třeba ustát v činnosti (nikoliv tedy jen tehdy, když si s něčím nevíme rady, jak nám radí Zlatý klíč), a to co nejdokonaleji, i na úrovni myšlenkové (plánovací, kontrolní). Toto přerušení činnosti je velmi nutné, aby se další činnost dostala do nových vyšších sounáležitostí. Po nějaké praxi může trvat jen vteřinu nebo několik vteřin,

pak už nejednat sám, nýbrž, pokud v tom má člověk zkušenosti z modlitby, pouze se podřizovat toku myšlenek a událostí. Nemá-li člověk tuto zkušenost, čili snaží-li se napřed v činném životě uskutečnit napojení na věčný život a moudrost, nevádí. Po zmíněném zastavení myslí a činnosti pokračuje až do začátku únavy nebo neklidu zase sám, opakuje uklidnění, až se jednou přece jen dostaví spojovací účinek, který potom bude moci obdobně použít při modlitbě.

Máme schopnosti, máme však také schopnost je opustit. Máme schopnost zanechat diskursivního myšlení, a přece si zachovat vědomí. To je nejvyšší míra sebezáporu, jaké je člověk schopen za okolností, o

kterých už byla řeč. Lidská mysl pak není zaujata ani minulostí, jejímž znakem je řeč, a paměť, upamatování si na cokoliv, co se stalo, není zaujata přítomností (neboť přestává kontrolovat svůj stav, přestává mít kontrolní myšlenky, zapomíná na svou tělesnost a na všechno co s ní souvisí) a nestará se o budoucnost, neboť se z ní vymazala veškerá touha něco dosáhnout, protože ona už dosahuje.

Lidské vědomí se pak setkává s myslí, která nepřemýšlí, a proto je schopna myslet na všechno,

o ničem nerozhoduje, a proto je v ní obsaženo rozhodnutí o čemkoliv,

je prázdná, a proto je schopna se naplnit vším,

v ničem se nezapírá, a proto je pravým sebezáporem ve všem,

nic nemiluje, a proto je schopna pojmout veškerou lásku,

nic nepoznává, a proto zná všechno,

není živá, a přesto obsahuje veškeren život,

na nic se neupíná, a proto pomáhá k pravé svobodě a bezstarostnosti, jako by v ní bylo o čemkoliv postaráno už dříve než jsme se začli starat,

je neskutečná, a proto je skutečnější než cokoliv co jsme dosud poznali,

a tak bychom mohli do nekonečna poznávat, čím je a není zároveň,

neboť ona je pravá velikost bez jakéhokoliv rozměru,

ona je slávou, bez jakéhokoliv lesku,

ona je světlo, aniž svítí,

je také tmou, aniž se tmí,

je beze změn, aby mohla být matkou všech změn, kterých jsme svědky.

Začnu (nic více než začnu) vám tuto zkušenost vykládat:

Přečetl jsem si po sobě tento spis a našel jsem v něm mnoho nepřesností, ale přece jsem ho nespálil, neboť cokoliv vychází z myslí, o níž byla řeč, je tak přesné, že člověk marně hledá výraz, kterým by se přiblížil

k takové dokonalosti. Uvědomuji si jen pravdivost Ježíšových slov, že rozsévač rozsévá čisté semeno, a přece vzklíčí i koutol. Ježíš obrazně říká, že nepřítel ho zasel a že je nutno ho nechat růst až do žní. Všechno částečné, jehož jsme pořád svědky, ať je to naše řeč nebo jakýkoliv projev ve smyslech a rozumu, je nedokonalé, protože jen částečné a nikoliv celistvé. Všimněte si, jaké tvořím dlouhé věty, někdy nemožné, se samými dovětky, protože pravda, ze které vycházím má souvislost opravdu se vším, a o takové souvislosti se vším se dá stejně pravdivě říci, že s ničím nesouvisí, protože ať vyjádříte z toho nekonečného množství souvislostí cokoliv, jejich řadu nevyčerpáte a nakonec si musíte přiznat, že jste vlastně nic nevyjádřili. Proč tedy vlastně o tom píšete? Protože lidský rozum

křivdí této všeobsáhlé skutečnosti, o které píše, když si říká, že neexistuje. Bylo by dobře, kdyby si přiznal, že neexistuje omezená, a proto, když se snaží ji vymezit, vzdaluje se od ní. Přesto však, jakmile opustí veškerá svá omezení, připadá mu, že by ji přece jen mohl popsat, kdyby přitom přiznal, že je nepopsatelná. Jakmile cokoliv z ní vyprýští, už to není ona, ale protože to z ní vyšlo, přece jen to ona je, jako je básník obsažen v každém slovu básně a matka ve svých dětech.

Co se nedá vysvětlit, o tom se dá aspoň něco napovědět, a proto svůj výklad začnu znovu, třeba od první věty toho, co vám začlo připadat, že je napsáno jinak, než předešlé, daleko méně srozumitelně:

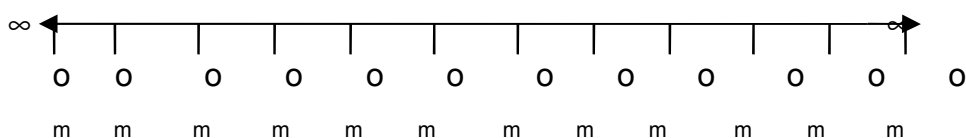
"Mysl, která nepřemýšlí, je schopna myslet na všechno."

Jakmile se snažíme myslet na něco, nutíme mysl, aby omezila svou kapacitu na jednotlivost, a protože si takto počínáme ustavičně, nesetkáváme se s velikostí mysli. Řekli byste tedy, že asi radím, abychom nemysleli na nic a že pak bychom se setkali s plností mysli. To by bylo nesprávné, protože tím bychom prostě ani nezačali užívat, nebo přestali užívat mysli. Myslíme-li na něco, aspoň už ji užíváme. Kdybychom ji vůbec nepoužili, nesetkali bychom se ani s útržkem její kapacity. Situace by byla zoufale bezvýchodná, kdyby tady nebyl fakt, že co začíná, musí končit, a co odněkud vyšlo, může tam za jistých okolností vejít. A já tu popisuji mnohé stránky jen proto, abych vysvětlil, jak s útržkem mysli se vrátit do celé mysli. Z téhož důvodu Ježíš mluvil o návratu marnotratného syna do Otcova domu a označil tento postup za naši cestu, kterou musíme nastoupit. Je to cesta zpátky, tam kde jsme už jednou byli.

Vrátíme-li se tedy s nějakým tím nepatrným kouskem mysli, který však pokud možno nás celé unese, zpět do mysli, zjistíme, že tam ještě není rozkouskovaná na jednotlivé myšlenky, čili že nepřemýšlí, že však všechny kousky jsou v ní pěkně poskládány, i ten náš, se kterým jsme se tam vrátili, má tam své místo ("v domě mého Otce jsou mnohé příbytky"). Proto marnotratný syn byl tak slavně přivítán, o čemž nemohl mít před tím ani potuchy. Protože však z této všeobsáhlé mysli pochází všechna naše schopnost myslet, nevracíme se z ní jen s tím kouskem, se kterým jsme do ní vešli, nýbrž se znalostí aspoň těch jejích kousků, které s tím bývalým naším souvisejí (ó, jak je to nepřesně vyjádřeno!), takže zjišťujeme toto: Jen jsem tam vešel, o ničem jsem nepřemýšlel, jen jsem vešel a vrátil jsem se pochopením, které bych nenabyl, kdybych se sebe více snažil přemýšlet. A proto smím říci, že jsem se setkal s myslí, která nepřemýšlí, a proto je schopna myslet na všechno, na co bych nikdy z pozice větší nebo menší oddělenosti jedné myšlenky od druhé nepřišel.

Bylo by dobře znázornit si poměr mysli, která nepřemýšlí, k útržkům téže mysli (které jsou na schématu označeny malým "m") v běžném vědomí jednotlivých lidí:

úroveň mysli, která nepřemýšlí atd.

(Schéma) obr. č. 4

Naše myslí jako by vyrůstaly ze základní universální myslí, (nebo dříve jsme si ji představovali na úrovni vědomí, a to zdrojového vědomí, ale stejně dobře bychom si ji mohli představit na úrovni lásky, bezstarostnosti atd.). Je to zároveň asi nejdokonalejší, lidsky možná představa o stvoření. Zpřístupněme si ji podobenstvím o semeni a rostlině, avšak jinak použitým než běžně.

Rostlina se svým způsobem "stará", "je starostlivá", tak, jak nám to poslouží k našemu výkladu. Vytváří květy, aby přilákala hmyz, který by je opylil. Tímto opatřením vzniknou nakonec semena.

Rostlina se dále "snaží", aby se semena dostala do země a mohla tak vzrůst do nových rostlin téhož druhu. Někdy je toto vyproštění semene ze semeníků velmi důmyslné, např. vystřelováním, vybavováním semen létacím zařízením nebo chutným obalem, aby je pozřela zvířata a zanesla s výtrusy jinač atd. To všechno jsou znaky starostlivosti na úrovni rostlinné. Pohledme naproti tomu na semeno. Je sice nositelem nového života rostliny, ale nijak "se nestará". Mluvme jen o těch semenech, která mají tuto vlastnost bezstarostnosti, abychom si mohli přiblížit pojem myslí, která nepřemýšlí a tedy se ani nestará. Tato mysl se podobá naznačenému druhu semen. Chtěl jsem dospět k závěru, že ze semen, která "se nestarají", vzejdou rostliny, které "se starají". Takový je vztah mezi myslí, která nepřemýšlí a našimi odvozenými myslmi (m), které přemýšlejí. Ježíš tu myšlenku dokresluje dalším podobenstvím, které má být návodem

k tomu, jak dospět do věčnosti, když praví (reprodukuji volně, protože je obecně známa jeho formulace), že semeno musí v zemi zahynout (semenem se zde myslí naše útržková, starající se mysl = m), aby vydalo úrodu. Čili má se stát z naší starostlivé myslí znovu semeno, které bezstarostně v zemi vydá ze sebe nový život.

Ovšem v Ježíšově symbolice semeno, které se dostává do země, značí výslednici snahy, jak se dostat zpět do věčnosti, tedy způsob, jak se má tento vstup provést. Ježíš radí učinit něco podobného jako usmrtit svou mysl, aby mohla být živa na věky. Ježíš vždycky symbolem něčeho časného znázorňuje věčné, pokud toto časné je výslednicí nějakého hledání nebo známé činnosti. Aby nevznikl omyl, mluví v podobenstvích o království božím. Dává najevo, že věčné se dá pochopit jen z podobnosti, nelze je vystihnout definicí o něm samém. Jiný způsob, který jsem volil na začátku tohoto výkladu je vyjádření paradoxy nebo konečně tím, co věčnost není. Mluvil jsem o věčné myslí, tedy o aspektu věčnosti, a měl-li bych ji "definovat", bylo by nejlépe, kdybych řekl, že už není tou myslí, se kterou se denně setkáváme a která myslí diskursivně nebo obsahově a zpracovává vjemy postupně, nýbrž jinou myslí, kterou neznáme, a která nepotřebuje rozmlouvat a uvažovat, nýbrž klidně nahlíží celistvým pohledem, což je ovšem obrazně řečeno. Jisto je, že se objevuje teprve tehdy, kdy je semeno, tedy základ naší myslí, ponořeno do země. Držme

se nyní Ježíšova symbolu semen. Jsme-li my v jeho symbolice rostlinou, pak semeno, pocházející z této rostliny, je naše vědomí, naše mysl. Chtěli-li Ježíš ukázat, že to není ona povídavá, zevní stránka mysli, musel říci, že semeno má zahynout v zemi, tj. má se z mysli odbavit ona povídavost, onen pohyb neustálých proměn, zkrátka to, co my považujeme za celou mysl.

Upozorňuji, že toto není jediný možný výklad Ježíšova podobenství o semeni (podobenství se např. také týká celého lidského života - semene, života časného, který rovněž mylně považujeme za jediný skutečný a celý život), a že jsou možné různé výklady Ježíšových podobenství, není způsobeno nedokonalostí nebo rozporností mezi jednotlivými výklady, nýbrž jedinečnou předností symbolismu podobenství: Ono vyhovuje jednak různým stupňům vývoje a pochopení, jednak se může stát návodem

k následování Ježíše Krista rovněž na různých stupních. Ovšem ne každé podobenství je míněno takhle universálně, každé má různý dosah možnosti, jak je využít, nebo aspoň lze říci, že by nebylo výhodné je přizpůsobovat násilně všem stupňům vývoje poznání. Jsou však podobenství, které bychom mohli nazvat základními, a ta nás informují o celém průběhu cesty, např. podobenství o marnotratném synu, o hřivnách a o semeni, které zahyne v zemi.

Stejně je tomu s podobenstvím samotného Ježíšova života. Každá fáze jeho života nás poučuje jednak o příslušné fázi naší osobní nadstavby nad běžným životem, jednak nás poučuje o celku a souvislostech mezi jednotlivými částmi cesty. Ježíš sám je od začátku jednak vítězem nad všemi těžkostmi na tom kterém stupni, jednak bojovníkem, který teprve toto vítězství na každém stupni proboují a ukazuje, za jakých podmínek i my budeme muset bojovat a co všechno budeme muset podstoupit. Z toho vyplývá, že např. Petr bude jednou vlastností Ježíšovy cesty, jednou samotným Petrem, podle toho, o čem se budeme potřebovat na své cestě za věčností poučit.

Touto výkladovou metodou se můžeme od Ježíše poučit o celé své cestě do vědomě zažívaného života ve věčnosti a můžeme rozhodnout jako podle soustavy obecných vzorců o každém konkrétním vývojovém prostředku, jak jej použít, jaký je dosah jeho použití, v jakých mezích, po kterých má být opuštěn nebo nově, jinak, vyšším způsobem použit.

Bylo zapotřebí učinit toto shrnutí, abyste nestavili nikdy jeden výklad proti druhému, nýbrž dalším výkladem doplňovali výklad předešlý. Jedině tento způsob odpovídá duchu Ježíšova učení, protože, jak se vyjádřil, každý je připraven jinak slyšet, jinak porozumět, a dokonce tentýž člověk na různých stupních vývoje musí umět se nebát znovu přistoupit k témuž tématu a znovu si je vysvětlit a podle nového pochopení se jím řídit až

k dalšímu zase hlubšímu pochopení. Z toho důvodu také můj výklad vám připadá být asi těžkopádný, neboť se v něm rozvíjejí stále tytéž prvky, ale vždy za předpokladu, že jste učinili předešlé kroky v pochopení. Přitom jsem si dobře vědom toho, že ať pochopíte cokoli a jakékoli množství pravd postupně touto metodou, je toho vždy velmi málo proti tomu, co pochopíte vždy najednou, když si k takovému pochopení zjednáte cestu právě tím, že se budete snažit lidsky pochopit vše, co se dá, abyste vůbec

měli právo získat jednorázové pochopení z bezčasového pramene. Co zde bylo řečeno o postupném chápání, platí obdobně o lásce, vůli atd. Kdyby bylo zbytečné začít s tímto postupným chápáním, nebo s postupným narůstáním v lásce, vůli atd., nebyl by měl Ježíš vůbec učedníky, nýbrž by byl jen několika vyvoleným lidem seslal Ducha svatého.

Nyní tedy vyjímáme ze všech možných výkladů výklad o sebezápore v mysli, a zase na trochu vyšší úrovni, než na jaké jsme už o něm mluvili.

Z každého semene vyrostla u každého člověka využitím mysli pro tento svět "starostlivá rostlinka". Nemá-li její vývoj ustrnout zdánlivě do nekonečna, jak jsme toho svědky v rostlinném a zvířecím životě (- takže se dlouho myslelo, že opice musí navždy zůstat opicí, kukuřice toutéž kukuřicí-), pak je nutno člověka postavit před nové úkoly, které nebyly obsaženy v tom "strnulém" nebo ustáleném, konvenčním způsobu života. Je to jednak úkol cílový (dosažení věčného života), jednak úkol prostředkový, jímž se mění úloha jednotlivých životních prostředků.

Nyní si všímáme změněného úkolu lidské mysli. Člověk starající se o časné věci, se podobá slepici, která nedělá celý den nic jiného než hledá potravu a odpočívá. Jak může její vývoj jít dál! Připoutává svou mysl a všechny své smysly stále dokola k těmže úkolům, a proto se u ní vyvinou jen ty schopnosti, které potřebuje ke hledání potravy a k odpočinku. Také člověk rozvíjí jen ty schopnosti, které slouží k pozemskému životu. Není divu, že má dojem, že jiných schopností nemá. Při zmíněném způsobu bezvýchodného kroužení kolem pozemské existence v pravém slova smyslu se upachtí až k smrti. Otázka, kterou jsme si už několikrát zodpověděli: Zdalipak prostředek, který člověku dosud sloužil k uspokojení pozemských potřeb, může sloužit také k uskutečnění věčného života? Řekli jsme si, a doufám, že i vysvětlili, že začátečním východiskem z tohoto začarovaného kruhu je, učiníme-li z tohoto denního pachtění prostředek, kterým rozvíjíme světský život za tím účelem, abychom z rozvinutého života mohli přejít do věčného. Rozvinutý světský život se tímto způsobem stane semenem k věčnému životu. Pak ovšem musí (semeno) onen světský život (další jeho rozvíjení jen za účelem rozvinutí) přestat (semeno musí zahynout, aby mohlo vzklíčit v novou rostlinu). A tak se postupuje obdobně dál. Další kroky byly už popsány. Důležité však je, abychom poznávali, že opravdu vstupujeme do věčnosti. Při té příležitosti je třeba říci, že bezpečným důkazem nejsou nějaká zjevení nebo smyslové vjemy, třeba nebyly obvyklé povahy a člověk by si troufal je nazvat předchutí něčeho vyššího. V nejhorším případě se dokonce mohlo stát (protože člověk má vždycky tendenci zvrhnout vývoj zpět do časoprostorových projevů), že někdo uslyší nějaký hlas, který mu buď něco přikazuje nebo ho o něčem poučuje.

(Namítnete mi, a to plným právem, proč odmítám sny, když např. sv. Josefu se zdál sen podle něhož se zařídil a který mu v dobrém slova smyslu změnil celý život. Sen toho druhu, který zažil sv. Josef, považuji za událost stejně skutečnou jako událost za bdělého stavu mysli. Nadto takový sen má povahu tvůrčí události, skvěle pomáhá k tomu, aby člověk poznal, čeho je schopen a co má dělat, aby mu tímto způsobem přispěl k sebepoznání. Takovou povahu má nejen málokterý sen, ale i málokterá událost v našem bdělém stavu. Člověku se něco zdá každý den, ale

takový sen - událost se zdá možná jednou za život, nepředstavuje tedy nikdy soustavný vedoucí prvek. Obdobné námitky, a ještě vážnější, mám proti hlasům. Jde-li o hlas, který je skutečným vedením, pak má povahu činu. Přesto však je pouhým lidským přetlumočením bezeslovní inspirace. Protože každé přetlumočení zkresluje, a lidská řeč je velmi nedokonalá a nevhodná k přímému tlumočení bezeslovní moudrosti (moudrost se tu musí vždy omezit slovními výrazovými prostředky je lépe i za cenu ztráty takového vedení dostat se za slovní zprostředkování k přímému vědění, které má tu vlastnost, že nevyžaduje času, aby nastalo, tedy ani takového času, jakého je zapotřebí k vyslovení jediného slova).

Napsal jsem pár vět o myslí, která nepřemýšlí, atd. Také proto, abyste měli vodítko při poznávání pravého pokroku. Jestliže se za okolností, které už byly vysvětleny, dostaví neschopnost přemýšlet v tom nejširším slova smyslu, tedy že nemůžete např. pokračovat ani v nejprostší slovní modlitbě, a z tohoto stavu vyplyne rozšíření myslí, nikoliv její zúžení, jste na dobré cestě, neboť začínáte prakticky zakoušet, co se dovídáte bez přemýšlení a bez mluvení a bez starání, zkrátka bez nejmenšího pohybu myslí. Také ostatní aspekty oné základní myslí, jak zde byly vyjmenovány, se začnou projevovat. Ježíš ukázal na jednu vlastnost, která mezi těmito aspekty nebyla vyjmenována, protože by byla vyžadovala rozsáhlejšího popisu, která však se projevuje stále výrazněji: Člověk vlivem svého styku se základní myslí napřed snáze, pak s úplnou samozřejmostí plní vůli boží, převedeno do srozumitelnější mluvy, takový člověk nepotřebuje vynakládat vlastní vůli, nepotřebuje se snažit, aby byl dobrý, nýbrž jím je, aniž se o to snažil. Pak ovšem příliš dobře ví, že tato dobrota není z něho, není jeho, nepřivlastňuje si ji, a proto sebe nepovažuje za dobrého.

(Připomeňme si jen Ježíšova slova, když ho někdo nazval dobrým, že jen Otec je dobrý.)

Lidem, kteří nejsou poučeni o tomto pro ně skrytém prameni dobroty, se jeví takový člověk jako pokorný, neboť projevuje hrdinnou ctnost a jiné přímo hrdinné vlastnosti, a neví o tom, chová se tak, jako by takový nebyl, jakým se všem jeví. Chová se tak ovšem bez jakéhokoliv předstírání a maskování.

A to všechno se rozpoutává jen proto, že svolil následovat Krista, odevzdat se jeho vedení, podřídit se jeho vůli. Napřed obecně: Připomeňme si, ještě jednou, Ježíšovo setkání s bohatým mladíkem. Ten plnil přikázání už od mládí. Ježíš jej vybídl, aby ještě rozdal své jmění chudým a následoval jej. Pravda, nestalo se to, mladík zesmutněl a odešel. Avšak jaká výtečná, obecně platná rada se nám tu poskytuje. Děláme-li cokoliv a děláme to dobře, (tj. vložíme do své činnosti všechny své nejlepší lidské schopnosti, rozvineme plně své lidství), nestačí to k tomu, abychom chodili s Ježíšem, tj. abychom byli v trvalém styku s onou částí naší duše, kde jsme svědky vůle boží, tendencí věčného života. Je třeba, abychom nic dobrého už nedělali sami ze sebe, abychom dokázali po rozvinutí všech lidských schopností přejít právě s těmi vlastnostmi, které byly v činnosti a kolem nichž se soustředila naše osobnost, do oné již vysvětlené "nečinnosti", nebo jiným symbolismem řečeno, nechali působit věčnost. Vraťme se opět k podoběnskému o hřivnách (promiňte!). Služebníci, kteří hospodařili se svěřenými hřivnami, dokázali přestat okamžitě, **jakmile se dostavil hospodář**, hospodařit s hřivnami a dokázali

je odevzdat i s užitkem z nich. Toto je ten rozhodující akt, pomocí něhož se přechází neomylně do styku s věčným životem, nebo, jak jsme si to konkrétně ukázali s nepřemýšlivou myslí.

Namítnete však právem: "Vždyť hospodář nepřichází". Vzpomeňte znovu na podobenství o pannách, které čekaly na Ženicha, jenž nepřicházel. Ježíš věděl o této námitce a o obzvláštních těžkostech jakéhosi mezidobí, o kterém už byla mnohokrát řeč, a proto radil svým symbolismem toto: Učiníte-li opravdu všechno, co je ve vašich silách (myslím i v běžném, tzv. světském životě, neboť spojovat s věčností se musíme naučit i pomocí něj, prostřednictvím něho), ustaňte na moment zaměstnávat své schopnosti (když Ženich nepřicházel, všechny panny usnuly.) Jen za takových okolností může působit bezstarostná mysl, věčný život. Ovšem, jestliže jste nejednali před tím jen proto, abyste něco učinili, nýbrž abyste to učinili pro hospodáře, nebo abyste se dočkali Ženicha, čili, je-li pro vás činnost, myšlení, starání atd. prostředkem ke hledání věčného života, nikoliv cílem. (Proto v podobenství o hřivnách se služebníci tak samozřejmě vzdávali hřiven i užitku z nich!).

Pochopitelně v podobenstvích se tyto věci nedají popsat jinak než v nějakém časovém sledu, ve skutečnosti však "způsob hospodaření", "důvod čekání" už v sobě obsahuje jistotu, že "hospodář pochválí", "Ženich přijde a přijme panny".

Z celého popisu je vám jistě dost jasné, že se tu v podobenstvích vysvětluje, jak má vypadat sebezápor se všemi sounáležitostmi, aby způsobil, že Ženich přijme panny, že hospodář je spokojen s hospodařením, s hřivnami atd. Dojde-li při sebezáporu opravdu k té, zpočátku této kapitoly naznačené trojnásobné oběti, nastane totéž, co při agapé. Proměna daru nebo situace se provede bez dalšího sebemenšího přičinění člověka, ba naopak zdárný průběh je způsoben ve vrcholné, řekli bychom přechodné části, tím, že se člověk už vůbec nesnaží, že nově nic nevkládá, nýbrž že všechno opouští bez nároků na odměnu jakéhokoliv druhu. Přičemž třetí bod požadavků sebezáporu lze považovat za splněný už i tehdy, když marnotratný syn vracející se domů sice přestane doufat, že se znovu stane v Otcově domě uznávaným synem, ale nepřestává doufat, že tam bude aspoň nejposlednějším sluhou. Pro "pouhý" návrat to stačí, ale ne pro trvalý pobyt v Otcově domě. Je to patrné jak z Ježíšových podobenství, tak i z jeho života. Návratu do Otcova domu odpovídající svým symbolismem např. podobenství o hřivnách, o pannách, o marnotratném synu, jimiž je znázorněna úroveň křtu v Jordánu s jeho následky. Avšak pro trvalý pobyt v Otcově domě je nutno splnit další požadavky, sestavené samotným Ježíšovým životem od Jordánu až po nanebevzetí pro nás, a nanebevstoupení u Ježíše. Je to symbolismus událostí, který jsme si ještě dost dobře nevysvětlili. Týká se totiž bezprostředně událostí našeho běžného života a jeho proměn, nikoliv jen vnitřních proměn, způsobených sebeobětováním a sebezáporem při vnitřní modlitbě. Něco jiného je být pozván na svatbu a přijít na ni - neboť svatba začíná a končí - a opět něco jiného je vstát z mrtvých. Rozdíl je sice jen ve stupni a míře, ale rozdíl v konečném účinku je rozhodující: Proto Ježíšovi učedníci, každý po svém (i Jan), museli se s Ježíšem podílet i na jeho smrti i zmrtvýchvstání.

Předvedme si ještě jednou podstatu sebezáporu, kterého je třeba dosáhnout v mysli (podle tří bodů, uvedených na straně 24, tedy jakési vnitřní uskutečnění sebezáporu:

Ad I. Je třeba opustit onu část mysli, která se vytvořila po narození pro potřebu styku se zevním světem, mysli, která v nás buď povídá nebo přemýšlí bez povídání. Mohli bychom říci, že po narození se naše mysl dala do pohybu a hledala a našla prostředky, jakými by mohla navázat styk se světem změn (se světem v pohybu), jímž je hmotný a prostorový svět,

v němž žijeme. Tento pohyb, hledání a všechny výrazové prostředky je třeba opustit proto, že se máme dostat ke zdroji tohoto pohybu a veškeré snahy, ke zdroji, který není pohyblivý a není snaživý. Tato základní mysl se podobá lampě, ve které bylo rozžato světlo vlivem prostředí (lidský jedinec), v němž se ocitla (po narození člověka). Ona se však také podobá citlivé látce, v níž se všechno reprodukuje a zaznamenává jako na magnetofonové pásce. Můžeme-li zamezení změn naší povrchové mysli označit jako dokonalou dočasnou ztrátu paměti, pak při setkání se základní myslí se setkáme s pamětí, o níž Platon řekl: "Věděti jest vzpomínati si". Ježíš řekl, že člověk nemůže obětovat více, než svůj život, a s tímto životem souvisí též paměť (do ní např. patří schopnost mluvit, v myšlenkách si vyprávět, tedy nejen si něco zapamatovat jako událost, vzezření něčeho apod.) Jen co souvisí s životem od narození, jen to může člověk obětovat. Ovšem není tím řečeno, že by se člověk nemohl setkat při této oběti s nečekanou daleko větší obětí, že by nemusel obětovat více než očekával, že to bude nutné. Klíč k porozumění této daleko rozsáhlejší oběti je právě v paměti základní mysli. (To je ona celkem srozumitelná část tzv. vševědoucnosti boží, zase ovšem skloubené s celkem této vševědoucnosti.) Do této paměti je sice zapsáno všechno, co jsme prožili během tohoto života, ale nejen to, je tam zápis o celém čase a prostoru i v té části pro nás rozhodující, jak jsem jinou terminologií o ní pojednal v Mystice, díl IV. V této paměti je tomu podobně jako v přírodě. Z mnoha semen jen některé padne na úrodnou půdu a vzroste. Z takového jednoho semene jsme vyrostli my se svou lidskou individualitou. Jiná semena tam ještě čekají na zasetí. Užité přirovnání nevystihuje souvislost jednoho semene s ostatními. Tato souvislost mezi semeny však existuje.

A protože existuje souvislost mezi semenem, které jsme nazvali "paměť" o tomto našem pozemském životě (paměť dávám do uvozovek, protože, jak jsem už naznačil, nerozumím jí paměť v úzkém slova smyslu, nýbrž v daleko širším smyslu, tak např. tam patří schopnost chodit, aniž bychom na chůzi museli myslet, všechny ostatní automatismy a všechny naučené zábrany) o tomto našem pozemském životě, a ostatní základní paměti, opouštíme-li svou paměť, nastupuje na její místo paměť širší. Má to blahodárný účinek i velmi těžko snesitelný následek. Blahodárný po té stránce, že jsou v těch pamětních semenech zkušenosti, které se ještě do nás nevtělily a nebyly by se vtělily, kdybychom pro ně nevytvořili prostor vzniklý po odstupu naší paměti. Tak např. se může člověk setkat s jistotou, že je věčný život a že on je schopen se s ním ve svém vědomí spojit. Právě toto se mi stalo při první ztrátě paměti toho druhu, jak jej zde líčím. Na začátku se tedy dostavilo velké povzbuzení a v pravém slova smyslu síla, kterou bych byl nikdy sám ze sebe neměl. Pak se ale začly

dostavovat velmi těžko snesitelné následky zažívaných spojitostí s universální pamětí. Zde je třeba říci, že prvky této paměti se nejeví pomocí obrazů nebo konkrétních myšlenek, vždyť jsou to semena, ve kterých je připravena celá budoucí rostlina v celé své velikosti a rozmanitosti ještě nezkonkretizovaná do určité rostliny. Jeví se nám jako síla, jako víra, která nemá v ničem opodstatnění a o to je silnější, je vlastně svého druhu jedinečnou zkušeností dosud nikdy před tím nezažitou. Je to síla tak velká, že lidská individualita, jak se rozvinula od chvíle našeho narození, se pod její tíhou hroutí, jako by měla být zničena. Ti kdo to zažili tvrdí, a jistě právem, že žádné lidské utrpení není tak intenzivní jako toto, řekněme toto být nositelem oné síly nevtělené paměti. Právě asi pro svou povahu nevtělenosti (utajenosti pro člověka, který se s ní ještě nikdy nesešel, protože soustavně drobil své síly v čase a prostoru), a proto, že se mění přenosem na lidské vědomí povaha v ní obsažených semen (nemusejí být zaseta, vtělují se totiž do lidského vědomí, jímž by byla prošla postupně a mnohem později, jaksí po částkách), uvolňuje se zdrcující, dosud utajená energie obdobná uvolněné jaderné energii, která je mnohem větší než postupně vyburcované síly lidským životem na zemi. Ježíš o tom podává svědectví před smrtí v Getsemanské zahradě, když se krví potí. Tak to vypadá se zúčtováním s minulostí v mysli a ve vědomí.

Kromě zastavení změn mysli tedy nutno sebe zapřít tak, abychom nepodlehli ani sebeuspokojení z nabytých jistot, ani strachu při dohasínání času. Ježíš upozorňuje jak na tento strach, který nastane v posledních dnech tak na blaženost, které je se třeba vzdát (vytrhuje učedníky po proměnění na hoře Tabor - a zde jde také o proměnu - z jejich blaženosti).

Proč se asi toto všechno s člověkem děje, jakmile záměrně nastoupí správnou cestu do věčnosti anebo nevědomě zavede podmínky, za kterých se věčnost může projevit? Protože v lidském vědomí není do té doby nic jiného, než co prošlo smysly, tj. časoprostorovým vnímáním. Tento druh úryvkovitého vnímání má být nahrazen vnímáním bez prostřednictví smyslů i rozumu, a k tomu je zapotřebí především dospět k přechodu

z měnící se mysli do neměnicí se mysli a přesto neztratit vědomí. Odtud pochází celá řada přechodných stavů obdobných navykání dítěte na vnímání tohoto světa prostřednictvím smyslů a světla rozumu. Začneme-li místo na část nahlížet na celek, je to ohromující a nelze se tomuto dojmu vyhnout a ubránit. Kdybychom chtěli znát dopodrobna podmínky přechodu do vědomí o své věčné podstatě, mohli bychom je srovnávat s vývojem dítěte od narození (víte, jaký šok prožívá ve chvíli narození, a kolik toho musí prodělat ještě později), a být potom jako dítě, abychom vůbec mohli vejít do věčného života. Ovšem jde o dobu, nikoliv o totožnost cesty. Ježíš na nás nechce, abychom se stali dětmi, nýbrž abychom byli jako děti. Říká Nikodémovi: "Dokud se znovu nenarodíš z vody a z Ducha, nevejdeš do království božího." Vyvrací však Nikodémův dětiný názor, že by měl znovu vejít do matčina lůna. Nikodém měl pochopit, že se měl naučit zapomenout na sebe a od tohoto sebezapomenutí se znovu vložit do života, tj. narodit se z vody a Ducha (což jsou hlavní znaky nadstavby, o níž byla dříve řeč a kterou Ježíš ukazoval svým životem). Ježíš Nikodémovi ve zkratce naznačil v čem jej má následovat. Vždyť i Ježíš se napřed narodil

z vody - křest v Jordánu -, a pak z Ducha - zmrtvýchvstání a seslání Ducha svatého na učedníky. Ježíš také ukázal, jakou zvláštní povahu má zmíněné sebezapomnění, které má on na mysli, má především povahu nevlastnění. My jsme si právě promluvili o tomto nevlastnění na úrovni ztráty povídavé mysli, dále jsme v rozboru nešli, avšak na událostech budeme mít možnost se orientovat v ní. Doufám, že samočinně vyplynulo z výkladu, že jsme poučováni nejdokonaleji o nevlastnění nastupující zkušeností, o níž byla řeč.

Ad 2. Pokud nám stav naší mysli a vědomí nedává jasnou odpověď na otázku zda jsme dokonale spojeni s věčným životem, že ano, nemůže být spokojeni ani s tímto stavem, ani s prostředky, s nimiž jsme se k němu dopracovali.

To neznamena, že se máme stále více namáhat a stále více si lámat hlavu tím, co jsme ještě opomněli učinit, nýbrž že máme stále více milovat, sebe zapírat, sebe odevzdávat věčnosti a **tím méně** se starat. Pravým znakem pokroku je, že potíže neprobíhají chronicky dlouze, nýbrž vedou brzo k dalšímu sebezpoznání v tom smyslu, že nás potíže alarmují k opravě myšlení a jednání a my tuto nápravu okamžitě nastupujeme, uskutečňujeme. Odpovídá to duchu Ježíšova učení: okamžitě napravovat, co jsme odhalili jako nedostačující při další větší míře sebezpoznání.

Ukázali jsme si už, že Ježíš sotva něco více zdůrazňoval symbolismem svého života, než že je třeba umět bez jediného obrácení zpět opustit dosavadní prostředky, které dosloužily, a začít používat zásadně prostředky nové. Panna Maria rezignovala před lidem na své panenství, sv. Josef na svůj úmysl vést světský život, Ježíš na poslušnost rodině a okolí, učedníci chtě nechtě se museli vzdát chození s Ježíšem, Ježíš se musel vzdát veškeré úcty, kterou u lidí získal atd.

Ovšem takto důsledně prosazovanou zásadu máme užívat na základě sebezpoznání. Ježíš říká Petrovi, že od té chvíle nebude lovit ryby ale lidi, avšak znovu ho nechá lovit ryby. Zdali se tím neporušuje důslednost Ježíšova příkazu všeho nechat a následovat jej? Nikoliv. Nutno si vzít na pomoc sebezpoznání. Každou chvíli jsme na jiné úrovni. Z ní musíme vycházet. Petr tasí meč při zatýkání Ježíše a zraňuje vojáka. Ježíš v té době uzavřel sérii zázraků, avšak vrátí se znovu k zázraku (jde totiž o prostředky spojovací a Ježíš už prostředek Zázrak opustil na určitou rozhodující fázi, kdy musel být opuštěn, nebo ukázat že podobně budeme opuštěni i my) a zacementil ucho Petrem zraněnému vojákov. Vracíme-li se ke dřívějším spojovacím metodám, činíme tak jen proto, že si pro sebe jdeme na úroveň, na kterou jsme z nějakých důvodů sestoupili. Tak např. znovu opakujeme jméno boží, ale ne proto, abychom u této metody zůstali, nýbrž abychom pomocí ní znovu přešli apod. Umíme-li pro sebe jít kamkoliv, jednáme podle příkladu pastýře, který podle Ježíšova podobenství zanechá stádo a jde za zbloudilou ovcí. Ne však aby s ní zůstal samotný, nýbrž aby ji spojil se stádem, přenesl ji k němu. Také my musíme ustavičně sjednocovat svou osobnost.

Ad 3. Ježíš velmi zdůrazňuje nutnost žít v přítomnosti, protože věděl, že jen v ní je klíč k věčnému životu a jen z ní může být překonán život v čase a v prostoru a nahrazen životem ve věčnosti. Proto tolik zdůrazňoval "nestarejte se", nebo "dosti má den na svých těžkostech" atd.

Proto tvrdě odmítal lidi, kteří sice měli chuť jej následovat, ale říkali: "Dovol abych napřed udělal to neb ono."

Jak by si byl mohl Ježíš dovolit zvat okamžitě k úkolům jím vytčeným, kdyby tím měly vzniknout trvalé těžkosti. Řekl-li, že jeho je sladké a břímě lehké a na druhé straně mluvil o strmé a úzké cestě, vyjadřoval se o budoucnosti člověka, který ho následuje, jednou jedinou pravdou: Že sice život podle jeho dispozic klade na jednotlivce daleko větší nároky, než cesta lidí, kteří krácejí jen ke hrobu, avšak na druhé straně cesta Ježíšova vykazuje takové úlevy, že se člověk na ní opravdu nemusí starat, a nenastoupil by správně Ježíšovu cestu, kdyby se musel starat.

Jakmile se naše mysl dala do pohybu, začala se stýkat jen se světem v pohybu, jakmile se přestane pohybovat (i v čase, tj. z minulosti do budoucnosti), začne se stýkat se svým věčným základem zatím však bez vědomí člověka, protože nemá-li k dispozici dostatek oleje, jak bylo vysvětleno, nemůže se vědomě setkat s věčností, a pak je tu ještě časová minulost a budoucnost zosobněná v těle, které je představitelem časnosti, tedy druhem pohybu věčnosti v oblasti existenční. Můžeme rozeznávat zhruba oblast existenční (do ní patří tělo), oblast poznání (do ní patří naše lidská mysl) a oblast vůle (do ní patří naše sklony, touhy, láska). Pochopili jsme už, že naše vůle se musí jaksi vtělit do vůle věčnosti. (Viz Ježíšův výrok: "Musím být v tom, co je mého Otce"), že naše mysl musí přejít do základní nepovídavé mysli. (Viz Ježíšův výrok: Já a Otec jedno jsme") a obdobně musí naše tělo, respektive tělesnost přejít do základní, řekli bychom netělesné existence, jako takové. Teprve pak je dokonale překonán časoprostor a nic nebrání vědomému přebývání ve věčnosti. Ježíš sice ukázal, že s tělem se tato proměna z časné do věčné existence děje až nakonec (smrt na kříži, pobyt v hrobě, zmrtvýchvstání ve věčném těle), ale nezapomínejme, že smrt na kříži a zmrtvýchvstání nepřišly tak znenadání, jak se zdá, nýbrž že byly dávno připravovány, a to již od narození Ježíše

v Betlémě, událostmi kolem něho. Ježíš sám se o tom zmiňuje na několika místech, např. ve chvíli, kdy žena na něho vylila vonnou mast, nebo když prohlásil, že jeruzalémský chrám (symbol jeho těla) postaví ve třech dnech, když se chystá vzkřísit Lazara atd. Pro tuto spjatost těla s událostmi ponecháme si výklad do další kapitoly.

Náš analytický pohled by neměl zahalit fakt, že celá proměna probíhá ve všech třech oblastech souběžně, nebo má probíhat souběžně a že je chybou, vážne-li v některé oblasti.

Ze zkušenosti vím, že je velmi užitečné, neztotožňujeme-li se nebo nesnažíme-li se ztotožňovat od začátku cesty do věčnosti s tělem, nýbrž snažíme-li se ztotožňovat s lidskou myslí. "Já jsem ten, který myslí" je sice stanovisko mnohem lepší než "já jsem tělo", ale není to hledisko, se kterým bychom vydrželi až do konce. Jeho výhoda spočívá v tom, že se už od začátku nemusíme přemáhat, abychom si mysleli, že jsme něčím jiným než tělo. Hledisko "jsem, který myslí" je pro většinu lidí snadno přijatelné, pomáhá nám učinit si z těla nástroj a přiřadit ho k ostatním vývojovým činitelům. Slouží bezvadně až do chvíle, kdy se svou povídavou a přemýšlivou lidskou myslí vstoupíme do základní mysli, a slouží nám zase znovu velmi dobře, jakmile vyjdeme ze základní mysli do mysli povídavé.

Tento postoj nám umožní, abychom se svou diskursivností vypořádali jako se sebou. Jiné stanovisko, než že jsme těmi, kdo myslí, nedoporučuji zaujmout dříve, než se dostaví příslušná zkušenost, že jsme ještě něčím více. Sugerovat si, že jsme věčné bytosti a ničím více, je nesprávné a nebezpečné, je to klamný způsob sebezáporu, je to obelhávání sama sebe. Jsem tím, čím se cítím být, a z tohoto pocitu, pokud ho mám, musím vycházet. Je-li už i východisko myšlenkově nereálné, celá stavba je postavena na písku. Člověk začne přezírat tělo, smysly, rozum, mysl, bez nichž však nemůže jako člověk existovat, nemůže se potom řádně osvědčit péčí o ně, tj. nemůže se osvědčit v malém, a proto se nemůže osvědčit ani ve velkém.

Zdalipak se mohl Ježíš osvědčit jako duchovní učitel, který se ztotožňoval s věčností (s Otcem, jak říkal ve výstižném lidském symbolu, aby mu bylo rozuměno), kdyby se byl před tím neosvědčil jako poslušný syn, jako tesař, jako platný člen národa, jako člověk, který se snaží být v tom, co je jeho Otce? A kdyby se byl neosvědčil jako učitel s omezenými možnostmi a nevyvodil důsledky ze svého spojení s Otcem bezvýhradnou poslušností vůči němu, zdali by se byl mohl osvědčit jako sesílatel Ducha svatého, který dokáže zaujmout celého člověka? Můžeme se dovídat o celé cestě např. z knih nebo ze zkušenosti jiných, ale zodpovědni jsme za to, že odejdeme do věčnosti z toho místa, na kterém jsme, do věčnosti. Je nemožno vyrazit odněkud, kde nejsme. Máme přitom třeba dobrou vůli a naše srdce vykročilo, ono dovede vzplanout, někdy pro cokoliv, ale ne na dlouho. Jakmile přestaneme svůj cit rozněcovat (a ono nejde se pořád rozněcovat), ukáže se, že jsme vykročili jen částí své osobnosti, a s tím daleko nedojdeme. Sebezápor to je změna, třeba nepatrná, ale ve všem a všech směrech (viz sv. Josef, uředníci).

Události

Žijeme-li v čase a v prostoru, zažíváme následky ustavičně probíhajícího rozkladu věčnosti, obdobně jako zažíváme účinky oné nám známé atomové pece... Slunce. Vůbec nemusíme být poučeni o tom, z jakých důvodů Slunce ustavičně svítí. Tato nevědomost nic neubere na slunečním jasu. Právě tak nepotřebujeme vědět, proč se věčnost ustavičně rozkládá ve všechny časoprostorové procesy a projevy a přesto se s neztenčenou měrou podílíme na tomto dění. Jenže nám připadá, že jsme někam na nějakou úroveň přiřazeni a že není z tohoto osudového zařazení vyhnutí. To je jeden z nejhrubších omylů, jakého se může člověk dopustit. Kdyby to nebyl omyl, na který by se těžce nedoplácelo, nezáleželo by tolik na tom. Zvíře se nemylí, považuje-li svůj zvířecí způsob života za jediný možný život, přesto však dokáže o tento život hrdě bojovat. Člověk se však mylí, považuje-li svou lidskou existenci za jediné možnou. Člověku se nabízí podle symboliky Ježíšova života několik možností, jak využít lidské základny, přičemž způsob, jakým tento život využívají lidé nemířící záměrně do věčného života, nazývá Ježíš smrtí a takové lidi mrtvými, jako by ještě nežili. Promluvíme si tedy znovu o nadstavbě nad tímto způsobem života, tentokrát z hlediska událostí.

1. V první fázi této nadstavby Ježíš uniká pro něj připravenému "osudu" (zabití Herodesem), rozhodnutím, poslušností a změnami v postoji sv. Josefa, dále rozvíjením osobních schopností se záměrem přejít se svým vědomím do věčnosti (do křtu v Jordánu).

2. V druhé fázi už nečelil událostem, které se týkaly jen jej, a čelil jim se změněnými prostředky. Dosahoval všude daleko pronikavějších změn než před tím a přitom s daleko menší námahou, takže se nám jeho činnost jeví jako zázračná, stejným právem, jako se nám takovou může jevit činnost žaludku, srdce, a všech lidských orgánů, na které vědomě nepůsobíme, a přestože se o ně nestaráme, fungují daleko lépe, než kdybychom se začli o jejich funkci starat, pokud jsou zdravé. Druhá fáze končí před smrtí na kříži.

V těchto dvou fázích však nikdy nešlo jen o to, aby se Ježíš zachránil pro další úkoly, aby čelil událostem jenom nepříznivým, nýbrž stejnou měrou o to, aby prostřednictvím prožité řady událostí se dostal až k zmrtvýchvstání. Vyjádřil se o tom, když se zjevil po své smrti dvěma učedníkům na cestě do Emaus. V Lukáši XXIV, 25 - 32 o tom čteme:

A on jim řekl: "Jak jste nechápaví a těžkopádní, že nemůžete uvěřit všemu, co mluvili proroci! Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy?" Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma.

Když už byli blízko vesnice, do které šli, on jako by chtěl jít dál. Oni však ho začali přemlouvat: "Zůstaň s námi, vždyť už je k večeru a den se schyluje." Vešel tedy a zůstal s nimi. Když byl spolu s nimi u stolu, vzal chléb, vzdal díky, lámal a rozdával jim. Tu se jim otevřely oči a poznali ho, ale on zmizel jejich zrakům. Řekli si spolu: "Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma?"

Po prvním přečtení této pasáže z Písma by člověku napadlo, že právě zde je podán důkaz o tom, jak se předurčený osud dávno proroky hlásaný, do všech podrobností splnil. Zatím však je zde podán důkaz, že už před Ježíšem byla známa zákonitost nadstavby nad lidským běžným životem, tj. zákonitost cesty do věčnosti. Jako je lidská cesta od narození po smrt poznamenána určitými rysy u všech lidí stejnými (růst, dospívání, zralost věku, stárnutí a smrt), tak obdobně je nadstavba, tj. přechod z časného života, poznamenán určitými známkami přechodu z jednoho stupně na další, a je tomu u všech lidí stejně ne proto, že by to byl jejich osud, nýbrž že se zařadili svou vůlí a dalšími stupni vývoje myšlenek a činů do jiné kategorie příčin a následků. Rozhodne-li se člověk, že bude žít pro tento svět dobrovolně se zařazuje do řetězu určitých událostí. Není to však jeho osud. Rozhodne-li se pro věčný život a vyvodí-li z tohoto rozhodnutí důsledky, zařazuje se do jiné řady událostí. Události jsou ukazateli na cestě, nikoliv osudem, tím méně samotnou cestou. Však my na silnici dobře rozlišujeme mezi ukazatelem a cestou samou, v životě však si podobně logicky nepočínáme. Můžeme nazvat osudem takovou možnost vývojové řady, která vede od zvířecího smrtelníka až po vědomě nesmrtelnou bytost? A samozřejmě, mezi těmito krajními možnostmi je celá řada mezistupňů. Určitá míra možností je dokonce u semene rostlin. Co např. ze semene kukuřice, jejíž zrna původně nešlo oddělit od stvolu, vypěstovali už staří Indiáni, co lidé z travin a divokého obilí vypěstovali už

ve starém Egyptě atd. Ježíš slibuje ženě pěti mužů, Samaritánce u studny, věčný život. Prakticky to znamená, že dává najevo, že všichni dospělí lidé mají tutéž možnost, aby přešli ze smrti do života. Události, které se kolem takového vývoje dějí, nejsou jen mezníky a ukazateli na cestě, nýbrž jsou i - a to platí i o životě nejsvětějšího člověka - nabízenými příležitostmi se osvědčit, pomocí nich postoupit, obecně řečeno, při jejich průběhu nebo vlivem jejich rozvoje převzít další dávku schopností a síly k vyššímu stupni uskutečnění vznešenějších cílů. (Tak trochu je tomu obdobně jako s ukazateli na cestách. Každý z nich, pokud ho potřebujeme, neznáme-li cestu, nám umožní dojet bez bloudění k dalšímu ukazateli nebo k cíli). Kdyby se s námi nic nedělo ve vývojovém stádiu, ve kterém se nacházíme nebo jímž procházíme, pak bychom nedokázali růst. Proto události nejsou osudem, nýbrž záhlavkou naší životní rostlinky. Události prožívané ve snu sice obvykle nemají přímý dopad na události prožívané v bdělém stavu, ale není mezi nimi a událostmi v činném životě tak velký rozdíl, jak si myslíme. Také z nich bereme sílu k budoucím činům. V každém případě tvoří nedílnou jednotu s myšlením a konáním za dne. Sny především svou symbolikou mohou přispět k sebepoznání, které bychom mnohdy vůbec ani nenabývali, kdybychom si nepřizvali pomocníka - sen.

Ježíš prozrazuje svou řečí učedníkům na cestě do Emaus, že si byl vždycky vědom toho, co se má stát, a podíváme-li se na jiná místa v evangeliích, nabudeme jistotu, že se musel záměrně vyhýbat tomu, co se nemělo stát a stejně záměrně přispívat všemi prostředky k tomu, co se mělo stát. Uniká např. těm, kteří ho chtěli kamenovat, ale už mnohem dříve uniká Herodesovi atd. Na druhé straně vstupuje do Jordánu a dává se pokřtít i proti vůli Jana Křtitele atd. A zachovávat tyto dva regulační póly doporučuje i svým učedníkům i všem, jimž radí. V tom smyslu poskytuje

bud' přímé rady (těch je celá řada: bohatý nevejde, všechny rady v horském kázání atd.), kterými se po všech stránkách dá stylizovat myšlení i činnost,

nebo symbolické rady svým životem. Zkrátka radí stylizovat život podle jeho návodu, a to je pravý způsob následování Krista, řídíme-li se obojím druhem rad komplexně.

Obecně se dá říci, dáme-li si poradit celým souborem Ježíšových přímých i symbolických rad, že radí, abychom záměrně události připravovali, jakmile je k nim upravena cesta, vyprovokovávali je, pak opět připravovali událost vyššího stupně, až vytvoříme pro ni předpoklady, abychom do ní vstoupili atd. Nejjistějším regulátorem pokroku je přitom dosažená úroveň sebezáporu. Určitá úroveň sebezáporu provozovaná židovským národem vynesla z hlubin věčnosti Spasitele až na tento svět, další míra sebezáporu, označená větou "Musím být v tom, co je mého Otce", přivedla Ježíše k Jordánu a k učitelskému úkolu atd. Nemusíme snad všechno stále opakovat. Nutím vás jen k tomu, abyste chápali stále více netušených souvislostí.

Kapitolu o sebezáporu jsem skončil požadavkem, že je vhodné, aby sebezápor, byť nepatrný, měl povahu komplexního pozměňovatele, všestranného stylizátora lidského života, byť ještě ani zdaleka nebyl dokonalý a nestál na nejvyšší úrovni. Je ovšem možné zapřít se jen

v něčem, a to co možná nejdokonaleji, pak se ale musíme smířit s nerovnováhou, kterou jsme tím způsobili ve svém životě, a s utrpením z této nerovnováhy pocházejícím. Je dost možné, že pro někoho bude snazší se zapřít v jediné věci, jediným směrem. I když mu nemohu radit, aby to nečinil, upozorňuji ho na důsledky. Příkladem takového jednostranného sebezáporu je askeze, ať je prováděna sebedůsledněji. Odejde-li člověk přitom do ústraní, třeba do kláštera, nemůže se osvědčit zároveň ve svém sebezáporu v běžném lidském životě. To znamená, že jeho sebezápor se nestal regulátorem, stylizátorem celého lidsky rozvinutého života. Upozorňuji, že zde pouze neteoretizuji, protože jsem prováděl askezi nikoliv za zdmi kláštera, nýbrž **záměrně** (o nezáměrné fázi nemluví) přibližně šestnáct let uprostřed lidí. Přesto však plným právem utrpení, které mě postihlo uprostřed tohoto experimentu (koncentrační tábor, který byl pro mne ovšem zasvěcovacím obřadem, aniž jsem měl při vstupu do něho nejmenší tušení, že jím bude), muselo vyrovnat nerovnováhu, kterou jsem způsobil tím, že jsem sebe neznal a jen něco málo ze sebe - ačkoliv jsem to považoval za všechno - jsem stylizoval sebezáporem.

Ježíšův život oplývá příklady, z nichž můžeme porozumět nám dosud skrytému smyslu událostí. Než však si rozebereme typické události jeho života a než přejdeme k pokusu o vysvětlení smyslu událostí v našem životě, bude třeba zodpovědět aspoň jednu námitku:

Řeknete možná: Kdyby se byl nezjevil anděl napřed Panně Marii a pak sv. Josefu a nezačla tak nepřetržitá řada zázraků, která snad končila až nanebevstoupením Páně, nebyl by se rozpoutal děj Ježíšova života. Je naděje, že se někomu z nás na začátku naší cesty zjeví anděl a předá nám sílu a jistotu, abychom mohli provést tak náročný přerod smrtelného na nesmrtelné? Anděl se však nezjevil na začátku cesty, nýbrž až tehdy, když si v pravém slova smyslu židovský národ vydupal svou touhou Mesiáše. V Ježíšově životě je všechno zosobněno, co jen se zosobnit dá. Tak např. lidské vlastnosti jsou na určitém stupni zosobněny učedníky. Bylo by bláhové si proto přát, aby i v našem životě vystupovali Ježíšovi učedníci počínaje Petrem a konče Jidášem - osobně. Víme už tak trochu, jakým způsobem daleko účinnějším vystupují v našem životě jako naše vlastnosti. Stejně bláhové by bylo, kdybychom si přáli, aby se v našem životě osobně projevoval nějaký anděl. Ježíš zodpověděl otázku zosobnění působících sil tím, že po určité době přestal osobně působit na učedníky a řekl jim, že jeho nadosobní působení bude účinnější. ("Neodejdu-li, nebudu vám moci poslat Ducha svatého, který vás teprve naučí tomu, čemu byste nyní nemohli porozumět.")

Podobně v našem životě působí události, které jsou zosobněny lidmi, věcmi a okolnostmi. Ježíš ve svém životě ukázal trojí směr transpozice (přenosu, přetvoření):

1. Jak se myšlenky, chtění, city převádějí do činů a událostí,
2. jak se události převádějí do myšlení a chtění.

S výkladem těchto dvou směrů se můžeme vypořádat krátce.

S oběma směry této transpozice se denně shledáváme, ale způsob, jaký Ježíš ukázal, je nám neznámý. Říkáme zatím, že je zázračný, protože mu nerozumíme, nebo ještě lépe řečeno, protože ještě nejsme na té vývojové

úrovni, kde není zázrakem, nýbrž samozřejmým projevem oné úrovně. Je tomu asi tak jako s dnešní úrovní techniky, kdy létání nebo uvolňování jaderné energie nejsou více zázraky. Jsme však svědky pokroku, k němuž sice dala podnět osobní lidská vynalézavost, avšak zaměřila se přitom na využití neosobních, fyzikálních, chemických procesů. Ježíš ukazoval pokrok jiného druhu, ubírající se směrem, kterým se prostě **zatím** naše technika a věda nedala. Ukazoval na možný pokrok osobními silami a nadosobními silami, tedy nikoliv fyzikálními a chemickými, nýbrž duševními a věčnými. Jejich prostředníkem je opět člověk jako při technických vynálezech, avšak nevyužívá sil mimo sebe, fyzických a chemických, nýbrž sil v sobě, a možností dosud v člověku utajených, jím neobjevených. Zatím co dnešní věda a technika v přírodě kořistí a chystá se tak činit až do vyčerpání všech přírodních zdrojů, učí nás Ježíš nekořistit, nýbrž přetvářet bez kořistění začínaje sebou. I tohoto přetváření např. přírody jsme dnes ve vědě a technice svědky, ale o člověku se přitom téměř ani nemluví, ten zůstává při těch přetvořujících procesech nepřetvořen, např. morálně nepřipraven na tak velkou moc, kterou mu věda a technika poskytují. To má a bude mít nedozírné záporné důsledky pro jednotlivce i celé lidstvo, pokud se nepřejde na sebezhodnocení sebezpoznáním, vnitřním přerodem, jak jej např. navrhuje Ježíš.

Ježíš tvrdí, že z věčnosti přichází a do věčnosti se vrací. Přeje-li si, abychom ho následovali, pak samozřejmě předpokládá, že jdeme toutéž cestou, jenže někde uprostřed zůstáváme trčet. Opravdu, dodnes příchod člověka z věčnosti zůstává nepovšimnut právě tak, jako jeho odchod do věčnosti. Řeknete, že se přece různé církve starají o to, aby člověk pomýšlel a nezapomínal na život za hrobem. Protože však ani jejich vedoucí představitelé se nesnaží o to, aby mohli mluvit a přesvědčovat z pozice vlastního poznání věčného života, je jejich řeč nepřesvědčivá. Kdo z nich vstoupil do Jordánu a zvěděl, že je Synem božím, aby mohl z této zkušenosti se stát učitelem? Omlouvá je jedině ta okolnost, že neporozuměli Ježíšovu životu natolik, aby se z něho naučili vstupovat do Jordánu se zmíněnými následky. A právě tak neumějí vstoupit na kříž a vstát z mrtvých. Člověk neví, zdali má plakat nebo se smát, když se káže, že po nějakém posledním soudu vstaneme v těle z mrtvých. Většina lidí se tomu dnes směje, ale neprávem, protože dodnes platí Ježíšova slova, když praví, že jsou mezi námi někteří, kteří zažijí slavný příchod Syna božího a poslední soud. Správně řekl, že země i nebe pominou, ale jeho slova nepomnou. A to jsou nejzávažnější slova, která řekl o událostech jako takových vůbec. Člověk je opravdu schopen se dostat do duševního stavu nebo do stavu vědomí, v němž nebe a země pomíjejí, kdy vychází z jejich těsného objetí a ocitá se ničím neomezen v čistém vědomí bez potřeby nebe a země, tj. dokonale svobodný. To je třetí směr transpozice nad myšlenkou, vůlí i událostmi a časem i prostorem.

Ježíš dále ukazuje, že ať se provede transpozice prvního a druhého typu sebezázračněji, neosvobodí sama o sobě člověka. Kolik zázračných převodů těchto dvou typů provedl a přece si od nich nesliboval více než podepření víry, nikoliv však i umožnění samotného přechodu do věčnosti. Jediný zázrak však činil výjimku a měl spojovací účinek: Opuštění hříchů. Tento zázrak Ježíš nazval větším než uzdravování. Důležité je, že Ježíš slíbil apoštolům, že i oni budou mít moc rozvazovat a svazovat na zemi

tak, aby totéž bylo rozvázáno a svázáno i na nebi, tj. na věčnosti. Už dva tisíce let si tento výrok vykládáme velmi povrchně a nesprávně. Stačí si ve Skutcích apoštolských všimnout, co apoštolové dělali, a nabudeme jasnou představu o tom, co Ježíš mínil tím svazováním a rozvazováním. Byl to jeden jediný akt, při kterém viděli sestupovat Ducha svatého na ty, které měli pokřtít. Přestože účinek křtu ve stupni a míře se v těchto případech jen podobal, ale nerovnal účinku křtu Ježíše v Jordánu, přece jen rozvazoval podobně jako u Ježíše v tom smyslu, že člověka vnitřně osvobozoval od malicherných vztahů

k zevnímu světu a spojoval s věčností natolik, že takový člověk byl schopen především hledat království boží a teprve potom a pomocí tohoto hledání upravit vztahy ke světu, k časoprostorovým záležitostem a událostem. U Ježíše rozpojovací a spojovací účinek křtu vidíme velmi znatelně. Rozpojovací: Odchází od své rodiny a světského povolání. Spojovací: začíná konat ne svou, ale vůli Otcovu a cítí se vědomě Synem božím.

Tento třetí směr transpozice má také účinek odpuštění hříchů, jako onen největší Ježíšův zázrak. Toto odpuštění hříchů není ani v nejmenším formální povahy.

Už od začátku výkladu o událostech by nám mělo být jasno, že Ježíšem prováděné transpozice číslo jedna a dvě se nám proto jeví jako zázračné a jsou v našich očích zázraky (i Bible je jmenuje buď tak, nebo jako znamení), že následovaly po transpozici číslo tři - po křtu v Jordánu. Obecně řečeno: Po události spojovací (určitého stupně) následují zázračné události nebo zázračné utváření událostí. Ježíš se o tomto zázračném utváření událostí vyjádřil v tom smyslu, že "od nynějška budete vidět anděly sestupovat z nebe a naopak ode mne na nebe". Vyjádřil se vlastně klasicky tradičně podle židovské tradice, v níž zázraky byly posly (anděly) od Boha a měly dvojí stránku: pocházely z moci boží (sestupovaly z nebe), jako takové měly přesvědčovat o boží moci, ti pak, kteří byli těmito zázraky obdařeni, měli ukázat buď vděčnost nebo se mohli chovat nevděčně. Pak tedy zázraky vystupovaly k nebi (do věčnosti, k Bohu) dvojím způsobem: Jako převod z události do trvalého požehnání, posílnění, duchovního užitku, nebo s opačným účinkem, symbolicky řečeno: způsobující "hněv boží". Jinak tomu při zázracích nemůže být. Mají svůj sestup (pocházejí z prožitého spojení s věčností, např. u Ježíše ze křtu v Jordánu) a vrací se svými účinky nazpět, buď jako požehnání nebo prokletí. Nový zákon nám zachoval kromě jiných zmínek o tom významný dokument v Ježíšových slovech, když on praví, že přišel, aby Jeruzalém uchránil jako kvočna schovává kuřátka pod svá křídla, ale Jeruzalém odmítl tuto ochranu, proto z něho nezůstane kámen na kameni. Nemyslete si, že Ježíš proklel Jeruzalém a připravil mu zkázu, ale prozradil, že kdo promešká takovou příležitost jako je nabídka od Syna božího ke vstupu do království božího, ten sebe odsuzuje ke zničení. Toto Ježíš opakoval v dalších případech, když mluvil o uvržení do temnot vnějších, kde bude pláč a skřípění zubů.

O způsobu cesty z věčnosti do věčnosti dává Ježíš mnoho rad, které však se dají shrnout do jediné věty: Začít znovu s přechodem z věčnosti do časnosti (tj. být jako děti), avšak pak stylizací myšlenek, činů

a nakonec událostí dospět k jiným koncům než k fyzické smrti, dospět k věčnému soužití s věčným životem, věčnou existencí a moudrostí.

O vhodné stylizaci myšlení a skutků jsme si už dosti řekli, zbývá nám ještě pojednat o stylizaci událostí. Asi vám připadá nepravděpodobné, že byste někdy měli a mohli ovládnout události tak jako Ježíš, který jednak nedopustil, aby se něco stalo, jednak způsobil vše, aby se stalo vše, čím potřeboval projít. Mýlíte se, ale neobvyklým způsobem. Ježíš vyjádřil zevními událostmi téměř všechno, co by nám byl nemohl ukázat vnitřními stavy a proměnami, které by nám zůstaly skryty. V jeho životě se stalo téměř všechno také proto, abychom pochopili, co se děje v našem nitru. A to je právě nejpoučenější na jeho životě. Události jeho života jsou opisem nebo výrazem vnitřních proměn, které i my budeme zažívat. Řekl-li jsem "téměř všechno", pak se asi ptáte, co není tímto opisem vnitřních změn. Jsou to zmínky o jeho únavě, o tom, že jedl, že někoho navštívil atd. Tyto zmínky se týkají jeho potřeb a úkolů vůči tehdejšímu okolnímu světu. Naproti tomu, jak jsme si už řekli, bylo načasováno, umístěno do určitého a místního prostředí všechno, co se s historickým Ježíšem dělo. I to je pro nás velmi důležité. Bylo by zajímavé vysvětlit, jak si sami načasováváme narození a všechno, co se s námi děje na tomto světě, omezíme se však jen na vysvětlení onoho přepisu vnitřních stavů událostmi a naopak vlivu událostí třeba záměrně navozených na vnitřní stavy a proměny.

Začnu výklad od onoho druhu snu, který nás obdaří nějakou novou silou, poskytne nový podnět na cestě do věčnosti, nebo zanechá v nás hluboký dojem, kterého se těžko zbavujeme anebo ani nechceme zbavit, přičemž se může stát, že ani nerozumíme jeho obsahu, nebo si jej vykládáme velmi nedokonale. Síla, která se do nás vlila průběhem snu, mohla se do nás vstřebat jen proto, že se opsala do děje snu, tj. pocházejíc z věčnosti, bezčasovosti, přelila se do obrazu, který zřejmě probíhal v čase, a tím se také stala přístupnou, jaksí stravitelnou, postřehnutelnou pro naši pomíjející existenci i naše vědomí o ní. Máme totiž vědomí jen o časovém a prostorovém, a proto máme-li si uvědomit bezčasovou sílu, musí se tato napřed proměnit na sílu časnou, tj. probíhající v čase. Teprve když se tak stane, cítíme její blahodárný účinek, což je pro nás velmi důkazné. Stejným právem však můžeme říci, že děj snu, který v sobě obsahuje prvky z běžného lidského života v čase a v prostoru a není v něm nic jiného, než co bychom mohli vytvořit vlastní představivostí na základě nabytých zkušeností v běžném životě, a že tedy děj snu, který si sami sprádáme, má tu vlastnost, že na sebe váže bezčasovou sílu, která nás posílí, a kterou jsme nikterak nepředpokládali, ani jsme si ji nevykonstruovali, ani nevsugerovali. Ve skutečnosti obojí působí souběžně. Do nás se vlévající síla působí na rozvoj děje snu, aby se mohla pomocí něho přetvořit na časnou pomoc, a právě tak námi rozvíjený sen (jehož rozvoji neklademe tak velké rozumové zábrany jako v bdělém stavu) umožňuje věčné síle, aby se vtělila do času a tak nám pomohla tím způsobem, že si její pomoc uvědomujeme.

A co jsme si řekli o snu, to se děje i za bdělého stavu myslí při rozvíjejícím se ději našeho života. Nebýt tohoto námi rozvíjeného děje, nemohla by do nás vstupovat věčná síla se znatelným potenciálem, a kdyby věčná síla nerozvíjela děj našeho života, neměla by možnost

vstupovat do našeho vědomí, lépe řečeno, nemohla by se stát naším pomocníkem, naším udržovatelem a naším hnacím vývojovým prostředkem. A hned si můžeme říci, že čím více dovolíme této síle, aby sama rozvíjela děj našeho života, tím se rychleji přibližujeme k vědomě žitému věčnému životu. Vysvětlili jsme si to zatím různými způsoby, užíváním vůle, přechodem z vlastní vůle do vůle boží atd.

Platí tu zásada, která je zřejmá z průběhu života všech lidí bez výjimky: Nenásledujeme-li nebo nenapodobujeme-li Ježíše Krista (nebo nestylizujeme-li nějak podobně svůj život), napodobujeme a následujeme blízce nebo vzdáleně přírodní život zvířat a rostlin, a neseme následky tohoto napodobování. O dospělých lidech platí, že buď vědomě nebo spíše nevědomě sami sebe odsuzují k událostem zvířecího života, a jejich život s nepatrnými změnami oproti životu zvířat probíhá jako život zvířat: Narození, vyspělost se všemi důsledky (např. pudy), chátření a smrt. Lidský život je poněkud modifikován užíváním rozumu, ale kdyby jej posuzoval nestranný pozorovatel, který by stál rozhledem a schopnostmi výše než světský člověk, musel by zjistit, že člověk je zvíře, které také používá ve větší míře rozumu, a že ještě vlastně nezačal žít podle možností, které se člověku nabízejí. Zmíněný pozorovatel by řekl dále:

Někteří z těchto lidí se sice domnívají, že pocházejí z opic, ale dosud neobjevili, že jsou opicemi s větší mírou rozumu. Není potom tolik rozhodující odkud tělesně pocházejí, jako jak se chovají.

Řekl by dále: Lidé se báječně baví např. pozorováním opic v klecích zoologických zahrad, ale pro mne vůbec není zábavné, když pozoruji, jak se baví v kleci svých zvířecích těl, neboť se tím odsuzují k osudu zvířat, k osudu, který jim už nepatří a neodpovídá jejich lidské důstojnosti a cti. Pokud zůstávají na této úrovni života, není tolik rozhodující, zdali vyřeší to neb ono, nějaké dílčí vylepšení života (klece), zda například uniknou té nebo oné chorobě, vyhnou-li se té nebo oné katastrofě, když se po jejich přestání zase vrací k původnímu způsobu života. Dokázali tím jen žalostně málo z toho rejstříku možností, které zejí, následují-li ty ze svých řad, kteří zvítězili nad smrtí. Měli by se už jednou rozhodnout, buď záměrně následovat smrtelná zvířata nebo nesmrtelná, a tedy v tomto smyslu Spasitele od smrti.

Ježíš si dával záležet na tom, aby ukázal, jak takové rozhodnutí má vypadat a ukázal také, jak se po takovém rozhodnutí změní běh lidského života (události kolem člověka). Vyjádřil tedy vlastně další obecně platnou zásadu:

Druh rozhodnutí, jaké od nás žádá Ježíš, a jeho plnění, vždycky přinese změnu událostí, kterou přesně definoval větou a "vše ostatní vám bude přidáno."

Třetí zásada rovněž vyplývá z Ježíšova života:

Rozhodnutí má odpovídat poznání rozhodujícího se člověka, vždycky však musí znamenat komplexní změnu na určité úrovni.

Nezáleží tedy tolik na míře poznání (v tomto smyslu na počtu hřiven v oblasti poznání), nýbrž na úplnosti a všestrannosti změny života. (Služebníci hospodařili se všemi svěřenými hřivnami pro hospodáře, a nikoliv s částí z nich pro sebe). Rozhodnutí svatého Josefa jistě stálo na

nižší úrovni než rozhodnutí apoštolů po seslání Ducha svatého, obojí rozhodnutí měla však kladné následky na úrovni vývoje, která byla dána mírou poznání vedoucí k rozhodnutí.

Myslím si, že nyní už byste měli vědět po rozboru Ježíšova života v tomto a v předcházejících spisech, jaký sled událostí vyprovokujete, učiníte-li rozhodnutí určité úrovně, jak jsou popisována i s následky v Ježíšově životě. Nezapomínejte však ještě na dynamickou okolnost, kterou Ježíš vyjádřil těmito dvěma větami: V kladném smyslu: za jednu hřivnu, jedno město. V opačném smyslu: Kdo zasívá vítr, sklízí bouři.

Dokonce už byste měli znát, jak se máte chovat při všech těch nyní už vědomě navozených událostech, odkud vám hrozí nebezpečí a jak vypadá přechod k dalšímu rozhodnutí, kdy rozhodnutí dozrává, kdy hrozí zanedbání včasného přechodu atd., až k dosažení vědomého života už zde na zemi.

Sem patří příklad, který Ježíš ukazoval. Pochválil chudou vdovu, protože dala všechno, co mohla, podle svých možností. Nikdo se nevymlouvejte na malé poznání. To jsou vaše malé možnosti. Je však třeba, abyste vždycky vložili vše, co můžete nebo o čem si myslíte, (třeba mylně, ale upřímně), že je to všechno, co můžete dát. Až dojdete k vyššímu poznání, vždycky zjistíte, že jste vlastně vložili do díla velmi málo, přestože jste si tehdy mysleli, že je to vše, co můžete vložit. Ten kdo měl od hospodáře pět hřiven (a to je symbol toho, co vědomě považujeme za svěřené hřivny beze zbytku pro sebe) místo jedné, musel začít hospodařit pro hospodáře (a to je symbol správného vkladu do díla) se všemi pěti hřivnami. Dovedete si představit, jak by bylo dopadlo, kdyby byl některý ze služebníků některou ze hřiven ponechal stranou. Byl by pro tu jednu hřivnu ponechanou úmyslně stranou uvržen do vnějších temnot, jako ten, který měl jedinou hřivnu, sice si ji nepřivlastnil, ale ponechal ji stranou, nehospodařil s ní ani pro sebe, ani pro hospodáře.

Opět jiný příklad nám Ježíš zanechal v podobenství o dělnících na vinici, z nichž někteří přišli pracovat ráno, jiní v poledne, a opět jiní až k večeru, ale všichni dostali tutéž odměnu. Ježíš v tomto podobenství kromě jiného opsal pravdu, že nezáleží na věku, v němž se rozhodujeme, ale na rozhodnutí, ať padne kdykoliv.

Obdobné svědectví podal Samaritánci, ženě pěti mužů, u studny, když jí nabízel věčný život. Nezáleží na mravnosti člověka až do chvíle rozhodnutí, a jak jsem už řekl, že každá úroveň rozhodnutí a praktikování způsobuje změnu událostí tak, aby všechno ostatní bylo přidáno.

Ptáte se možná: Je to síla vůle nebo myšlenky, která způsobuje tuto změnu, A na tuto otázku dává Ježíš odpověď v tomto smyslu: Nikoliv, je to míra zasvěcení, kterému musí předcházet rozhodnutí a poslušnost. O tom v Novém zákoně nalézáme četné příklady. Nejpodrobněji je rozpracován příklad vedení učedníků Ježíšem. Jedním pohledem je uveden příklad ochrnutého u rybníka Bethesdy. Teprve po Ježíšově příchodu se dostavuje uzdravení (symbol zasvěcení a toho, že vše je přidáno). Jednomu chromému Ježíš napřed odpustil hříchy, ale nebylo patrné, že by se byl uzdravil. Tělesně se vskutku neuzdravil dříve než dodatečně, když lidé Ježíšovi nevěřili, že vůbec něco učinil. Někdy přidání všeho ostatního má povahu vnitřní. Alžběta počne, ale Zachariáš zůstává ještě němý.

Rozhodující je vnitřní stav, jak říká při různých příležitostech a různou symbolikou Ježíš.

Při této příležitosti je třeba, abychom trochu vnikli do pojmu zasvěcení. Kdybychom vedle sebe nechali růst dítě a ve stejnou dobu narozenou opici a na oba jedince působili lidskými prostředky, jimiž bychom všemožně ovlivňovali jejich vývoj, zjistili bychom, že opice by ze začátku dělala mnohem větší pokroky, rychleji by se naučila chodit, reagovat, spolupracovat a napodobovat, ale po určité době by další pokroky přestala dělat a trvale by zaostávala za lidským mládětem. Tyto pokusy už byly prováděny. Lidské mládě lze zasvětit lidskými prostředky do lidského chování, hodnocení a pojmání života. Toto zasvěcování se děje postupným trpělivým opakováním a ukazováním příkladů, protože lidský tvor je především bytost napodobivá, a to až do nečekaně zarážejících podrobností. Přece však pozornému pozorovateli lidského duševního růstu neujde, že v každém jedinci se čas od času dějí změny jakýmsi osobitým propojováním napodobených a napodobovaných prvků, a toto propojování neprobíhá jen v oblasti duševní, ale i ve hmotné, např. pohybové.

Každý jedinec se dlouho pokouší zmocnit toho, co se mu nabízí k napodobení, ale zvládne to teprve tehdy, když to po svém vloží do osobitého, jenom jemu vlastního výrazu, takže po této stránce nikdy nedělá totéž, co jeho vychovatelé a vzory, i když se o to snaží. Čili člověk, aniž to ví, snaží se napodobit až do malicherných podrobností, ale výsledek tohoto napodobení je pozměněn jeho osobností. Jakmile totiž, asi tak ve třetím roce svého věku, objeví své já, začne vedle napodobování provádět opozici proti tomu, k čemu ho dospělí mají. To je ona potřeba modifikace, vlastního růstu, využití vlastní individuality. Jakmile se však tato individualita dostatečně rozvine, zastaví se další rozvoj klasickými lidskými prostředky, i když se dá říci, že rozumová a citová výchova pokračuje omezenou rychlostí až do smrti. Vývoj se zpomaluje, že u většiny lidí narážíme na zkostnatělé stereotypy myšlení a chování už velmi záhy.

Člověk se uzavírá proti dalším vlivům, které neodpovídají jeho vypěstovaným sklonům, uznávaným vzorům a vžitým představám. Nesmí nás mýlit, že i nadále hromadí vědomosti a zkušenosti, o pravý růst už nejde, protože nové hodnoty přejímá už jen tehdy, když je může organicky přiřadit k soustavě vlastních hodnot a vlastnímu řádu. Ostatní buď odmítá, nebo na to zapomíná, což je vlastně druh odmítnutí. Zkrátka a dobře. Každý jedinec po určité době přestává být nádobou, do níž se ještě něco vejde, co v ní už není, avšak stává se nádobou, do níž se vejde jen to, co už v ní je. Jeden moment však probíhá od raného mládí až do nejvyššího stáří:

Pospojování poznatků a citů v lidském nitru a vědomí. Toto pospojování, které často probíhá nečekaným způsobem, budí dojem, že člověk objevil něco nového. Ve skutečnosti objevil jen novou souvislost mezi prvky, které jsou už v něm obsaženy. A toto propojení mezi poznanými prvky probíhá většinou skokem, má povahu intuitivní, není však pravou intuicí. Podobá se však onomu způsobu zasvěcování, kterého jsme svědky na cestě nadstavby, jak ji ukázal Ježíš. Symbolický příklad: Učedníci se náhle rozhodují následovat Ježíše, opustit rodiny a celé

prostředí, ve kterém dosud žili. Toto rozhodnutí má pravou intuitivní povahu, která je zárukou správnosti takového rozhodnutí. Dostavuje se pocit nové jistoty, způsobené opravdovým poznáním, které však neproběhlo postupně, nýbrž najednou. Pravá intuice je jistota o něčem, o čem jsme se lidským postupným způsobem nepřesvědčili a ani přesvědčit nepotřebujeme. Jediným důkazem správnosti této jistoty je, že nás ona přemáhá, takže svou povahou dokazuje nade vše jasně nedostatečnost postupného poznávání a zároveň výtečnost bezčasového poznání. A musíme si říci, že tento nadlidský způsob zasvěcování má svůj přirozený počátek právě tam, kde jsme dočerpali běžné lidské prostředky růstu. Židovský národ dospěl ve své touze po Mesiáši k bodu, kdy si ho více nemohl přát. V tu chvíli Mesiáš přišel, narodil se v Betlémě. Ježíš nemohl být dokonaleji poslušen svého okolí, rodině, nemohl být dokonalejším tesařem, a to byl jeden z důvodů, proč mohl vstoupit do Jordánu a odstoupit od rodiny (**ne opačně!**) atd. Celým životem naznačil, kdy jsme přístupni zasvěcení, které on nabízel. Vysvětlil nám stupně tohoto zasvěcení. Dokud učedníci chodili s Ježíšem, který způsobil jejich první zasvěcení, nemohli dospět k dalšímu stupni zasvěcení. Museli na něho rezignovat ať po zlém (rozutekli se ze strachu, že sami přijdou o život), ať po dobrém (Ježíš odevzdal Jana Panně Marii).

Převědeme-li si tuto vývojovou řadu jednotlivých fází do ne-symbolické řady příčin, uvědomíme-li si, proč vývoj, který ukazuje Ježíš, jde za hranice běžných lidských možností, pak si prostě řekneme: Protože se změnily pohnutky k činům, změnil se i tok událostí. Klíč ku změnám událostí je tedy v pohnutkách. Povaha těchto změněných pohnutek je symbolicky nejlépe vyjádřena v podobenství o hřivnách. Služebníci začli hospodařit pro hospodáře, a ne pro sebe.

Prakticky:

Vyjdeme-li z předpokladu (zatím jen z předpokladu), že všechno (život, schopnosti, okolnosti, za kterých žijeme, lidi kolem nás, s nimiž jakkoliv spolupracujeme a spolusoužíváme), co máme k dispozici jsou prvky situace (hřivny), ze které se dá vykročit do věčnosti (hospodařit pro hospodáře) bez jakýchkoliv zásahů do dosavadního průběhu dění (bez zřeknutí se čehokoliv, bez navození nových činností), pak vykročíme pomocí změny pohnutek svých činů. A jak jsme si připomněli z Ježíšova horského kázání. (Kdo v duchu hřešil, už hřešil, a hřích začal přinášet své časné následky), tak také, jakmile změním pohnutky k činům, přestáváme hřešit (ve smyslu, že opouštíme chybné, časné pohnutky), a tím se změní tok událostí. Nesmí nám přitom jít o změnu toku událostí, nýbrž o změnu pohnutek, tak, jak bylo řečeno. Tak se dostane do životní hry nový výchovný prvek, který převede člověka z vývojové stagnace, která byla způsobena dosažením lidského vrcholu pohnutek, do dalšího vývoje a tím do další proměny událostí, kolem člověka. Podstatné události se vyvíjejí kolem člověka proto vždy stejným způsobem (s nepatrnými obměnami, které se nám zdají velké, protože nám často uniká pochopení prvku podobenství), protože člověk míří ke hrobu. Bude-li mířit záměrně k věčnému životu (to je nesymbolicky vyjádřená změna pohnutek), zdánlivě se zpočátku i na událostech nic závažného nezmění, až na to, že nové pohnutky k činům způsobí změnu schopností, vlastností, a nejenom to, protože člověk není fakticky oddělenou bytostí ani od svého neživého

okolí, ani od ostatních lidí, začne bez svého vědomí (zcela nezáměrně) působit i na celé prostředí živé i neživé, ve kterém žije, a to se začne měnit i s okolnostmi do té míry, do jaké toho bude zapotřebí, aby se mohl dále vyvíjet za hranice běžných lidských možností. Člověk začne mít dojem, že mu všechno a všichni začínají sloužit a že tímto způsobem je mu "všechno ostatní přidáváno", ale mýlí se. On sám změnou svých pohnutek k činům vykonává dvojnásobným způsobem tlak na změny v okolí: dovoluje dalším vývojově působícím silám, které dosud byly latentní, nevyužité, aby začaly působit, a sám změnou pohnutek pobízí okolí ke změnám jednání. Hlavní je však to první.

Opice např. nemůže vyprovokovat další latentní vývojové síly, protože nemá ve svém těle tak rozvinutý biologický záznam, který by jí to dovolil. Rozhodující pro další vývoj je tedy i druh tělesnosti, biologická zralost - zkrátka jednou z podmínek dalšího vývoje je lidské tělo, ovšem živé lidské tělo - bez něho se nikdo dál nedostane. V soustavě závislostí lidské tělo hraje rozhodující úlohu. Nelze spekulovat s tím, že se člověk po smrti vyšine nad nynější biologickou úroveň. V tomto smyslu pojatý ráj a nebe jsou pouhými utopiemi, které vznikly nepochopením základních pojmů (nebe totiž není místo biologického využití, nýbrž stav atd.). Dosáhne-li někdo těchto stavů zde na zemi, může je ovšem zažívat i po smrti. Využil správně odrazového můstku - lidské tělo se všemi jeho vlastnostmi a schopnostmi. Tak ukázal Ježíš, který opravdu využil lidského těla do krajnosti, a jiným ještě pomáhal, aby je mohli využít (léčil a křísil mrtvé), a to všechno činil také proto, aby jim ukázal, jak si váží lidského života v těle. Ukázal, že jen ten se nemusí zajímat o tělo, kdo už pomocí něj zvítězil. Takovými vítězi byli např. apoštolové po seslání Ducha svatého, a proto se na ně v plné míře vztahoval Ježíšův výrok, že odpůrci mohou jejich těla zabít, ale duši ne.

Nelze doporučit, aby se vědomě působilo na zmíněné skryté síly, aby se záměrně otevírala některá (kterákoliv) střediska, ve kterých se v těle převádí vědomí z oblasti našeho časoprostoru do jiných dimenzí nebo nad ně. Cílem působení na zmíněná střediska nemá být jejich oživení, otevření, nýbrž poznání za nimi. Rovněž se nedá s klidným svědomím doporučovat jóga, která působí na tato střediska (čakramy), protože má-li taková transformace vědomí probíhat bez škodlivých následků, musí být příslušná soustředovací cvičení zasazena do komplexní stylizace života podle indických zkušeností, které jednak nemáme, jednak nemůžeme v našich životních podmínkách komplexně uskutečnit, čímž se vystavujeme velkému nebezpečí, nečekanému průběhu rozvoje vědomí a duševních i tělesných stavů. Naopak, upře-li člověk pozornost jen na věčný cíl, všechno je mu přidáno, a naše zkušenosti dokazují, že daleko dokonaleji a dříve než by se dokázalo kteroukoliv jógou i za osobního vedení gurua (duchovního vůdce). Ověřili jsme si, že všechno, co dosahují indiští jóginí záměrnými zásahy do vědomí, je správné, ale podle návodu Ježíšova dá se na všechno jít opačně, místo postupných vylepšování podmínek, za kterých vědomí funguje určitým způsobem, je lépe hledat přímo království boží, a všechna potřebná vylepšení v potřebné intenzitě a v patřičnou dobu nastanou sama od sebe. Píše o tom jen proto, abych vás upozornil, že budou přidány nejen vnější podmínky, ale i vnitřní, které bychom při nejlepší vůli neuměli

upravit, protože bychom ani nevěděli jak a proč. Totéž ovšem platí o zevních událostech. Nemůžeme nikdy vědět jak a proč řídit průběh některých událostí. Snažím-li se řídit události, jejichž příčinu neznáme a jejichž příčinám nerozumíme, natropíme více škody než užítku.

Prvkem přidání hlavně v oblasti událostí se Ježíšova cesta do věčnosti vysoce staví nad starší cesty toho druhu a zaměření, nevyjímaje jógy. Nejvyšší její předností je, že není určena pro vybrané jedince (Ježíš: "pojdte ke mně všichni ...a já vás občerstvím"), nýbrž opravdu pro každého, kdo hledá především věčný život a naučí se důsledně poslouchat Ježíšovy rady. Člověk se přitom může sám přesvědčit, aniž tomu napřed věřil, že opravdu z věčnosti přichází a do věčnosti může odejít, a to během jediného lidského života. Nejvíce přesvědčivé na celém experimentu je, že jakmile vstoupí třeba jen na chvíli do věčného života, už se z něho vrací s vědomím, že vždycky ve věčnosti existoval a že je tu na zemi hostem se zvláštním posláním, které musí splnit, chce-li ve věčnosti zůstat: Naučit se milovat. Nenaučí-li se lásce, jak jí vyučoval Ježíš, není oprávněn zůstat vědomě spjat s věčností, protože tam se nezahlí, nýbrž jedinečným způsobem miluje. Láska je tam nedílným znakem poznání, že všechno je pospojováno v jediný celek, v němž ti, kteří zvítězili nad opakem lásky - a tím je vlastnění - mají jediný úkol, aby jimi ukazovali cestu do téže slávy.

Ježíš právě v tomto ohledu jasně ukazuje cestu. Např. na podobství o Samaritánovi, který se ujímá nepřítele bez nároku na odměnu a vděčnost (neboť zraněný nepřítel ani nevěděl, kdo ho zachránil), ukazuje, jaké povahy je láska, které on učí. Je to anonymní pomoc komukoliv, kdykoliv a kdekoliv. Ani tam nemáme vlastnit. To neznamena, že se máme starat o všechno, nýbrž že nemáme odmítat pomoc a zásah tam, kde je žádoucí nebo kde jsme o to požádáni. O pravé lásce budeme mít ještě příležitost mluvit. Zatím se musíme ještě vrátit k událostem a doplnit výklad.

Zpočátku je nutno předpokládat, že celá naše situace, společně s naším zaměstnáním i s poměrem k lidem je situace vyžádaná věčností. Nezapomeňte, že situace člověka napodobuje jednání Ježíše Krista i s jeho podmínkami. Předpokládáme tedy, že jsme se nenarodili na tento svět jen kvůli sobě nebo pro radost rodičům, nýbrž především proto, abychom ze svého života vytvořili vědomou spojku mezi pomíjejícím a nepomíjejícím. Jako lidé máme k tomu předpoklady, jestliže se svým životem přestaneme hospodařit jako se svým a začneme s ním hospodařit jako s náležejícím věčnému životu (z věčnosti pocházejícím a do věčnosti směřujícím). Ježíš dále radí: "Nevíte dne ani hodiny". To znamená, že se nemáme snažit zjistit, kdy jsme už dost nahospodařili, abychom mohli vydat počet ze svého počínání, nýbrž máme zůstat bdělí, tj. jednat tak, jako by každý den byl rozhodujícím. Každý den máme být přichystáni se vzdát všeho. Ale jelikož třeba nikdo nebude přicházet, aby s námi zúčtoval, budeme "milovat bližního jako sebe", tj. odvádět lidem takový užitek jako sobě, podle Ježíšovy zásady: "Hoden je dělník mzdy své." Naše zaměstnání pro lidskou společnost nám k tomu poskytuje jedinečnou příležitost. Navenek nechť rozdíl mezi námi a člověkem, který svou činností míří jen k prospěchu pro sebe, není pozorovatelný, a aby takový byl a zůstal, o to se musíme přičinit, jinak "už vezmeme odplatu svou" čili

naše činy nezpůsobí přechod z časného do věčného. Nikdo na Ježíši po třicet let nepoznal, že je něčím více než tesařem. Přesto však, že třeba nikdo nebude přicházet, aby s námi zúčtoval, začne probíhat období soudu, období postupného zúčtování. Ježíš se v této souvislosti zmiňoval o znacích, které pozorujeme v přírodě, že ovoce dozrává atd. Pak mluvil o přírodních znacích a znameních, zřejmě o symbolech vnitřních proměn. Kdo je zažil, nepocituje nejmenší potíže, má-li si je převést a zpodobnit se svým vnitřním životem.

Zevně se postupně změní situace tak, abychom pomocí ní mohli snáze prokázat svůj způsob a pohnutky, hospodaření s časem a se schopnostmi.

Vnitřně bychom se měli, jak už bylo několikrát ukázáno, vzdávat uznání, nevyhledávat je a odstupovat od sebe samého, zapírat se.

Vidíte, že k událostem se přistupuje stejným způsobem jako k myšlenkám a že události jsou obdobou myšlenek. Kdyby tomu tak nebylo, nebylo by možné způsobit události, dát podnět k událostem, které se jeví svou závažností jednak jako zázraky, (tj. jako převratné události probíhající náhle, nečekaně), jednak jako dlouhodobé změny lidských dějin, které vlivem vystoupení Ježíše probíhají jinak, než kdyby se byl neobjevil. O své funkci urychlovače událostí jak v malém (místní zázraky), tak ve velkém (pokrok v myšlení), pravil kromě jiného toto:

"Nemyslete si, že jsem přišel na zem uvést pokoj, nepřišel jsem uvést pokoj, ale meč. Neboť jsem přišel postavit člověka proti jeho otci, dceru proti matce, snachu proti tchyni, a nepřítelem člověka jeho vlastní rodina."

"Kdo miluje otce nebo matku víc nežli mne, není mne hoden, kdo miluje syna nebo dceru víc nežli mne, není mne hoden. Kdo nenese svůj kříž a nenásleduje mne, není mne hoden. Kdo nalezne svůj život, ztratí jej, kdo ztratí svůj život pro mne, nalezne jej." (Mat X, 34 - 39).

Nebo podle podání evangelisty Lukáše: "Oheň jsem přišel uvrhnout na zemi, a jak si přeji, aby už se vzňal! Křtem mám být pokřtěn, a jak je mi úzko, dokud se nedokoná! Myslíte, že jsem přišel dát zemi pokoj? Ne, pravím vám, ale rozdělení! Neboť od této chvíle bude rozděleno v domě pět lidí: tři proti dvěma a dva proti třem, budou rozděleni otec proti synu a syn proti otci, matka proti dceři a dcera proti matce, tchyně proti snaze a snacha proti tchyni." (Luk XII, 49 - 53)

Postavme si vedle sebe dva znaky vývoje ve fázi nadstavby.

1. Na jedné straně Ježíš sice neslibuje, že se jeho učedníkům nic zlého nestane, ale ukazuje, že pokud s ním chodili, nic jim nechybělo, nic se jim nestalo. Tato stránka postupu se nám jeví jako jedinečná režie, jako milost a přímo nevysvětlitelná a neomylná ochrana, jako by někdo před námi šel a odstraňoval překážky z naší cesty.

2. Na druhé straně se musíme krutě rozejít se všemi, kteří si chtějí život zachovat (rozumějte tento pozemský život), a proto jej ztratí. To se stane každému, kdo ztrácí a ztratí svůj pomíjející život pro věčný. Kdyby nebylo prvního, nebylo by vůbec možno vykročit dále než jak činí ostatní lidé. Kdyby nebylo druhého, nenabývalo by převahy věčné nad časným.

Proto Ježíš říká (a to už po křtu v Jordánu): "Mám být pokřtěn, a jak je mi úzko, dokud se to nedokoná." Tyto výroky odhalují rovněž vnitřní stavy, ale k tomu se vrátíme později.

Ježíš tuto dvojí stránku cesty ukazuje na všech úrovních, např. "miluj" a "oheň jsem přišel uvrhnout na zem", čili převedeno do nesymbolické řeči: přišel kázat spojení s věčným životem, ale za cenu rozpojení od časného života. Konkrétně se to projevuje v symbolismu Ježíšova života od začátku takto: Ježíš se rodí v Betlémě, to je začátek spojení lidského vědomí s věčností, ale zároveň kvůli němu umírá krutou smrtí mnoho novorozeňat v Betlémě rukou Herodesových vojáků. Ježíš vstupuje do Jordánu, to je další důležitý krok ke spojení našeho odděleného lidského vědomí s věčným vědomím, ale zároveň opouští rodinu, totéž žádá od svých učedníků jako první podmínku sine quá non, bez jejíhož splnění se nemohou stát jeho učedníky. Ježíš vstupuje na kříž, což je další fáze spojení s věčností, avšak v tu chvíli ztrácí důvěru učedníků a musí se vzdát i pozemského života. I sv. Jan Křtitel o Ježíši praví: "On vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. Lopata jest v jeho ruce, a pročistí svůj mlat, svou pšenici shromáždí do sýpky, ale plevy spálí ohněm neuhasitelným." (Mat.- III, 11 - 12).

Rozpojování, o kterém tu pořád mluví, je ovšem jen rozpojování v cílech. Člověk, který míří do věčnosti, musí umět opustit časné cíle ostatních lidí, kteří kráčí ke hrobu, ke zničení, pokud jsou to cíle, které by mohly ohrozit, zastínit prvenství věčného cíle. Toto rozpojení v cílech mu nesmí překážet v tom, aby je i nadále miloval.

"Mluví-li Ježíš o rozdělení v téže rodině", namítnete mi možná, "o rozdělení jedné její části proti druhé, pak je jisto, že má na mysli nenávistný vztah mezi těmito lidmi, kteří si mají být nejbližší." Ano, tak je tomu zevně i vnitřně.

Vnitřně: rozum, který dosud vládl (Herodes), nenávidí způsob pochopení, který není na něm závislý, který nepochází z něho. Setkáváme se s touto jeho nenávistí např. ve vnitřní modlitbě, když se snažíme přejít z povídavé mysli, ovládané rozumem, do mysli, která nepotřebuje přemýšlet, aby mohla vládnout a udržela si svou moc vládce, která naopak nepřemýšlí, a tím si moc udržuje a zároveň tím potírá prvenství rozumu. Ještě krutější je zápas v oblasti vůle. Lidská vůle (Satan) si nechce dát vzít právo vlastnit a přivlastňovat si (všimněte si důležité okolnosti, kdy až dochází k zápasu Ježíše se Satanem, proč ne dříve, a proč právě v té době), kdežto vůle, do níž se odevzdáváme, si přeje pravý opak, nenárokuje si ani vděčnost, což by byl jistý jemný druh vlastnění.

Zevně: Lidé, kteří začnou komplexně následovat Krista podle míry svého poznání, začnou se rázem rozcházet do všech podrobností s ostatními lidmi, pro které má život jiný smysl. Je velmi těžko tento rozchod v cílech jen pociťovat a zapřít se ve styku s ostatními lidmi, neshlízet spatra na ostatní. Je téměř nevyhnutelnou chybou začátečníků na cestě do věčnosti - a Ježíš v uvedených citátech říká, že je tato chyba pravidlem - že začnou nenávidět své okolí, které míří jinam. Je to druh sebeobrany, druh útěku před svůdností časných, snáze dosažitelných cílů, a neměl by nikdy ze strany hledajících, přejít až k hněvu. Začátečník jen podvědomě ví, že musí dát událostem jiný směr, a udává ho rozchodem s

dosavadním cílovým nebo bezcílným během. Ježíš však doporučuje, aby ze strany hledajícího nebyl učiněn ani pokus se rozejít s ostatními lidmi. Tato regulace nejlépe, optimálně probíhá, když se do ní ze strany hledajícího nezasahuje. Dostávají se do pohybu jako přidané síly a nové vztahy, o kterých není poučen a nemusí být poučen ani hledající, tím méně ostatní lidé s časnými cíli. Proto Ježíš i ve své nejtěžší chvíli, kdy ho křížovali, nás svým jednáním upozorňuje. (Volá: "Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!"), že nikomu nemáme mít tento rozchod s námi za zlé. Ježíš přece prozradil, kdo přinesl oheň! Nejsou vinni ani lidé kolem nás, ani my hledající. Pamatuji si, jaký nepřekonatelný odpor jsem měl na začátku vědomé cesty do věčnosti proti planým řečem, a proti všem řečem, které nesouvisely s mou cestou. Nevydržel jsem prodlévat v doslechu lidí, kteří se bavili stylem: co ta paní má na sobě, co bylo k obědu, jaké je počasí atd. Nyní však už vím, proč jsem tehdy nesnesl rozhovory, které měly povahu těkání, bloudění z místa na místo a krajní povrchnosti. Vždyť jsem hledal a našel prostředky proti úhlavnímu nepříteli člověka na cestě, proti těkavosti myšlenek a povrchnosti a roztříštěnosti zájmů, a cítil jsem potřebu rozpojit se i od těkavosti myšlení ostatních lidí. Samozřejmě důsledky tohoto obecného rozpojování, vlastní rozpojování neviditelných ale mocných pout bývá nejdramatičtější mezi lidmi, kteří spolu stále komunikují. Ti brzy poznají, že je jen jejich člen je jim nevěrný, že přestal věřit v prioritu jejich hodnot, i když se o tom nevyjádřil (mlčení o tom bych vřele doporučoval). To jsou stejnou měrou chyby jako přednosti začátečníků. Proč jsou to chyby, když je třeba se umět rozpojit, odpojit od dosavadního směru života? Protože začátečník zde vlastně nastupuje boj proti všem, který je velmi vyčerpávající. Proto Ježíš rad uskutečnit aspoň nějaký vnitřní krok, např. ve vnitřní modlitbě, tam se vypořádat s rozpory, které by jinak beznadějně řešil zevně, a s takto nabytým světlem pozměněně jednat se svým okolím. Světlo, které se mu dostane, má tuto povahu: Útěk, který chtěl provést fyzicky úprkem od všeho, co ho odvádí od jeho cíle, ať jsou to světské povinnosti nebo světští lidé, není pravým útekem, který je třeba provést, nýbrž jen symbolem pravého útěku, jako jsou všechny události jen symbolem vnitřních proměn a vnitřního vývoje. Člověk musí symboly realizovat, fakticky přejít se svým vědomím odněkud někam. Už jak takhle mluvím, vím, že se vyjadřuji velmi nepřesně, ne však špatně. Tento přechod odněkud někam není faktickým odchodem vědomí odněkud, nýbrž přeložení jeho centra z dosavadní oblasti uvědomování do širší oblasti uvědomování, je to rozšiřování vědomí. Ale i to je nepřesně vyjádřeno. Je to přesun světla. Dosud jsme si svítili zdola nahoru, pak je nám posvíceno shora dolů, do dosavadního způsobu vnímání. Tím ovšem dostanou události, jako poslušný beránek, úplně nový směr, který by byly před tím nikdy nenastoupily. Nejbezpečnější regulací událostí je regulace vědomí nebo přenesení světla na jinou vyšší úroveň. Jakmile se sebenepatrněji hne středem vědomí, pohne se i během událostí. Ty se uspořádají kolem nového centra, nebo chcete-li musí sloužit novému středu zájmů. To se stane jen tehdy, neporušíme-li tuto novou samočinně navozovanou rovnováhu vlastní vůlí, kdybychom totiž začli chtít, aby všechno dopadalo, jak si představujeme. My totiž ještě nejsme tak poučení, abychom mohli na vyšší úrovni formovat běh událostí. Vždycky, když se o to pokoušíme, porušíme rovnováhu mezi vnitřním pokrokem a událostmi. Je třeba se

naučit nic nedělat proti změnám, které se začnou projevovat jinak, než jak je nám příjemné, nýbrž brát změnu jako známku vůle, které se máme podrobit. Zde by snadno mohlo dojít k omylu.

PŘÍKLAD: Někdo, s kým jsem se myšlenkově a cílově rozešel, a který stojí proti mým cílům, onemocní. Mám mu poskytnout pomoc, nebo ho mám nechat bez pomoci? Chce se ode mne, abych dokázal poskytnout pomoc nepříteli jako Samaritán v Ježíšově podobenství. Neprokázal-li bych mu pomoc jako svému nejlepšímu příteli, provinil bych se (i kdyby se uzdravili bez mé pomoci tím, že bych omezil světlo, kterého se mi dostalo, jen na sebe, čili porušil bych spojovací princip, spojovací stránku cesty. Mám se odnaučit lásce, která rozpojuje tím, že vlastní, a mám se snažit navodit lásku, která spojuje, protože nevlastní. (Pořád mám na mysli symbol Samaritána, a také nemoci symbolizují všechny jiné těžkosti). Vlastnění je klamná náhrada spojení, je pravým opakem spojení, o kterém je zde řeč.

Nyní se pokusím užít Ježíšova obvyklého poučování podobenstvím nebo podobností, analogií, k tomu, aby bylo možno porozumět smyslu událostí potřebným způsobem, aby čtenář pochopil, jak se z události může stát přímý spojovací prostředek, a jak se z čehokoliv takový prostředek může stát.

Vysvětlili jsme si, že konkrétní myšlenky, ať rozumné nebo volně bez skladu a ladu probíhající naším vědomím vytvářejí clonu, která zaclání mysl, která není přemýšlivou myslí, nýbrž myslí základní, ze které všechny konkrétní myšlenky berou sílu. Tato síla, která živí jednotlivé myšlenky, není ještě žádnou konkrétní myšlenkou, je bezobsažná, nemá konkrétní obsah. Ten je jí sdělen až v lidské paměti, dále pomocí napojení mozku na nervovou soustavu a s tím na smyslová ústrojí a smyslové vnímání. Všechna tato činnost, která se navěšuje na onu bezobsažnou sílu, je dokonale koordinována s lidským chtěním u každého člověka, který, jak říkáme, je při smyslech (má všech pět pohromadě!) a má rozum. Tato koordinace, souhra, nebo, chceme-li to říci jinak, vzájemná souvislost lidské vůle s lidskou myslí, je klíčovým prvkem, jak k otevření bran do světa, tak do věčnosti. Potom platí, že čím lépe napřeme svou vůli za věčným cílem, tím dokonaleji zvládneme svou mysl. Má-li se však do našeho vědomí dostat zkušenost, že za čistou bezobsažnou silou je moudrá mysl, která je tak moudrá, že nepotřebuje myslet, musíme zastavit veškeré konkrétní myšlení. Takovým konkrétním myšlením je každá myšlenka, která se dá vyjádřit slovy nebo obsahem, která má směr udělený paměti, tj. zkušenostmi nabytými od narození a nadějemi, které z těchto zkušeností vyplývají. Vysvětlili jsme si prostě, že si máme počínat tak, jak navrhuje Zlatý klíč. Jinak nelze zaměnit konkrétní myšlení, které zaclání věčnou mysl a s ní vědomí vlastní nesmrtelnosti, za vědomí nesmrtelnosti nebo za poznání nekonkretizované pravdy. Obdobně je tomu s událostmi. Potíž pro člověka, který má pocit oddělenosti od všeho, je jen v tom, že události vidí a vnímá tak, jakože probíhají mimo něj nebo na něj působí zvnějška, čímž nemyslím jen děje probíhající mimo lidské tělo pozorovatele, nýbrž i v něm. Doufám, že chápete, že i ty jsou jistým způsobem vnějšími procesy. O myšlenkách naproti tomu má člověk jinou představu. Zdá se mu, že probíhají v něm. Proto mu bude připadat, že je snazší je ovládat než události, které "nejsou jeho". Potíž je tedy v tom, že

se svými myšlenkami se ztotožňuje, kdežto s událostmi nikoliv. Proto si bude myslet, že události se nedají zvládnout jinak, než že se člověk do nich vloží svými činy a bude se snažit je změnit, aby byly pro něho příhodnější, nebo se bude snažit od nich utéci, pokud to jde. Ježíš však ukázal, že onen namáhavý způsob zvládnání událostí, jaký zná člověk, nevede k vědomému spojení s věčností. Proto člověka odvádí od této námahy, od lidských starostí atd. a vybízí ho, aby ho následoval. Čili dá se i u událostí použít Zlatého klíče, avšak s tou obměnou, kterou jsme si doporučili i u myšlenek. Řekli jsme si, že nestačí jen myšlenky zastavit, nýbrž že je třeba je zastavit tak, nebo tím, že je odevzdáme do věčnosti (Bohu) a tím se celí přeneseme do věčnosti. Přesněji do způsobu poznávání ve věčnosti. Podobně si počínáme při událostech. tím se přenášíme do existenčního aspektu věčnosti. Naučila mne tomu jediná událost, která se mi přihodila v koncentračním táboře, když jsem nabyt jistotou, že budu v bezprostředním okamžiku zabit. Protože jsem se nemohl bránit a nezbývalo mi nic jiného, než svůj život odevzdat, proběhla okamžitě přeměna události ve spojovací stav. Poznával jsem věčný život a můj ohrožovatel ode mne utekl. Tehdy jsem poznal, že se dají zvládnout i nejožehavější události zmíněným neobvyklým způsobem.

Konkrétní událost je obdobná konkrétní myšlence. Rozdíl mezi nimi je jen v tom, že myšlenka patří do oblasti mysli, poznání, kdežto událost do oblasti existence, avšak na věčnosti (tj. i ve stavu, ve kterém se spojujeme ve vědomí s věčným životem) není mezi nimi žádný předěl, nýbrž tvoří jednotu mezi sebou i s oblastí lásky. To znamená, že zastavíme-li starostlivost, přemýšlení o událostech, které okolo nás probíhají, můžeme to učinit trojím způsobem, abychom z nich učinili spojovací prostředky, a tím je též podstatně ovlivnili.

(Toto ovlivňování nesmí být smyslem našeho počínání. Ovlivňování událostí probíhá tím dokonaleji, a tím ve větší shodě s vůlí věčnosti, čím méně události měníme podle vlastní vůle. Tato poznámka však platí jen pro člověka, který už dosáhl vědomého dotyku s boží vůlí. Kdo tohoto stavu nedosáhl, ten by si měl počínat jedním ze tří navrhovaných způsobů):

1. Přestat aspoň na okamžik řešit událost, a na nepatrný moment, třeba na vteřinu, obětovat věčnosti události i sebe, pokud se událost dotýká obětujícího člověka. Ježíš radí svým výrokem v Getsemanské zahradě slovy: "Ne má, ale Tvá vůle se staň", jak se dá spojit obětování situace s obětí sebe. Upozorňuji vás však důtklivě, že slova Ježíšova byla jen symbolem toho, co prováděl. Kdyby byl vnitřně neprovedl, co vyslovil, jeho slova by nebyla působila spojitě, to znamená, řečeno zase symbolicky, nebyla by ho dokázala přivést na kříž a tím do stavu dokonalé odevzdanosti ("Bože, odevzdávám ti svého ducha"), a do absolutního klidu (symbol: odpočíval tři dni v hrobě) a nakonec ke zmrtvýchvstání, což je symbol toho, že se člověk probere z pocitu oddělenosti od věčného života natrvalo. Časový průběh zde není jen symbolem sledu vnitřních rozhodnutí a vnitřních stavů, ale zároveň návodem, podle kterého se můžeme nejen řídit, nýbrž jímž můžeme i nabyt jistoty, kam jsme dospěli. Co Ježíš přitom vnitřně podnikal, jsme si už vysvětlili objasněním symbolů: přestal dělat zázraky (přestal zasahovat do událostí jakýmkoliv ze sebe navenek nasměřovaným způsobem), rezignoval na pomoc učedníků (přestal se

opírat o lidské vlastnosti) a tak to jde dál, jak je podrobně rozepsáno v Bibli v ději před smrtí na kříži (v symbolických událostech). Nyní si už sami dokážete po tolika výkladech do všech podrobností symboliku převést do přímých náповeďí a pokynů na cestu. Nezapomeňte, že i čas je symbolem. Podle naléhavosti události, někdy není třeba k provedení toho všeho vůbec prakticky žádného času, jindy, je-li událost méně naléhavá, je třeba více času k transpozici. Tady opravdu platí lidové přísloví: "Je-li nouze nejvyšší, pomoc boží nejbližší", ovšem jen tehdy, následuje-li člověk Ježíšův příklad.

2. Při druhém způsobu místo událostí jako klíčový prvek vystupuje konkrétní myšlenka, a to buď vlastní, nebo cizí. Na věčnosti mezi nimi není rozdíl, protože tam není oddělenost jednoho od druhého, tam neplatí kategorie "můj" a "tvůj". Ježíš vysvětlil tento fakt, když rozhodl o tom, komu na věčnosti bude patřit žena, která zde na zemi patřila postupně dvěma mužům.

(Jen tak mimochodem: Bylo by dobře, kdybychom konkrétní myšlenku považovali za konkrétní událost a naopak. Nejenom že bychom urychlovali transpozici prvního a druhého typu, tj. snáze bychom se dostávali od myšlenky k činu, k uskutečňování záměrů, ale i snáze bychom dokázali činy zformovat do soustavy myšlení a získali tak životní koncepci, zbavili se potíží při rozhodování, starostí atd.). Dovedeme-li s myšlenkou odevzdat i sebe, stane-li se nám myšlenka prostředkem k nabytí vědomí o věčném základu naší mysli, pronikli jsme zároveň samozřejmě do celé své nesmrtelné podstaty. Proto jsem radil po dobu, kdy neumíme takto jednat pomocí jakékoliv myšlenky, abychom např. opakovali jméno boží, neboť při takovém vyslovování (myšlence) odpadne překážka světskosti myšlenky a mnoho jiných těžkostí, které vznikají z dlouhodobé zkušenosti, že myšlenkou si razíme cestu jen v časném světě. Teprve když prorazíme s myšlenkou, která nepatří do kategorie světských myšlenek, měli bychom se pokusit prorazit do věčnosti i s ostatními myšlenkami, zkrátka propojit je se zdrojem jejich síly.

(Rozlišujte zdroj síly, ze které myšlenka žije, existuje, a prostředí, pomocí něhož se konkretizuje - vnímání pomocí smyslů, paměť, živá mozková tkáň, nervové ústrojí, zevní vlivy atd.).

3. Třetí způsob, který Ježíš nejvíc doporučuje, je láska. Ten druh lásky, který se vtěluje jen do určitých forem a do určitých směrů, není tou láskou, která by člověka vědomě spojovala s věčným životem. Ježíš radil, abychom milovali své nepřátele nejen proto, abychom sebe zapřeli v tom běžném slova smyslu, ale abychom přestali láskou vládnout jako svou vlastností. Jen tak si můžeme zajistit, že se stane přímým spojovacím prostředkem. V jiných případech pomocí ní vykonáváme v nejlepším případě **také** svou vůli, a my už víme dobře, že s vlastní vůlí se daleko nedostaneme. Mám za to, že promyslíte-li předcházející myšlenku o vlastnění i se slůvkem **také**, pochopíte, že takový projev lásky je seděním na dvou židlích, které Ježíš právem tolik odsuzoval.

Nejběžnějším předmětem naší lásky bývá člověk, bližní. A zase by tu mělo být zdůrazněno, že si zatarasujeme přístup k celému člověku, považujeme-li ho za jakousi živou věc se schopností myslet a cítit. Učinili bychom daleko lépe, kdybychom ho považovali za tok událostí, i když to

není nejvyšší možné pojetí. Člověk je souhrnem ustavičně probíhajících událostí, počínaje podvědomou činností srdce, střev, plic, nervů, vnitřních sekrecí, každé živé buňky v těle, každého mikroorganismu tamtéž, a konče vědomím, vůlí, city, myšlenkami, které se stále mění jak co do intenzity, tak i kvality. Avšak nejdůležitější událostí, která probíhá v lidském nitru, je vývoj lidského myšlení od narození až po stáří.

Sv. Pavel praví: "Když jsem byl dítě, myslel jsem jako dítě" atd. Tento vývoj myšlení je závislý na toku informací, které přicházejí z vnějšku i ze samotného organismu (bolest, radost, sytost, únava atd.). Řekli jsme si, že má také svou negativní stránku, že tvoří hradbu mezi zdrojovou myslí, zdrojovým vědomím a naším lidským vědomím hradbu, která není průhledná z naší strany, ze strany našeho lidského vědomí. Stejně je tomu s našimi vztahy k zevnímu světu, s našimi láskami. Milujeme-li to nebo ono, toho nebo onoho, nespojujeme se s věčným zdrojem této lásky, protože zanedbáváme obecnou lásku k bližnímu, která spojuje s věčností. Ježíšovi velmi záleželo na tom, abychom pochopili, co je to pravá láska, která spojuje s věčností, a té nás trpělivě učil. Vzpomeňte jen, co si říkali farizeové mezi sebou, když se ujal mravně zkažené ženy, která slzami omývala jeho nohy. Nemohli pochopit jeho počínání, a proto předpokládali, že Ježíš neví, o jakou ženu jde. Ježíš je vyvedl z tohoto omylu. Nikdy se nesmilovával podle toho, jaká byla mravní úroveň toho, koho léčil, protože znal obecnou lásku, kterou ustavičně spojoval s Otcem, a o ní řekl, že přišel léčit nemocné. Proto musel opustit rodinu a všechno "své", aby mohl ukázat, že ta obecná láska, kterou kázal, nevlastní. Proto musel říci, že povstanou proti sobě i členové téže rodiny a že přišel, aby přinesl oheň a ne mír, a že si dokonce přeje, aby ten oheň už hořel. Jedním ze znaků pravé lásky je, že nejen spojuje s věčností, ale též rozpojuje všechna spojení, která brání onomu všestrannému, universálnímu spojení. Vy už nyní víte, nebo aspoň tušíte, čeho tím chtěl dosáhnout. Teď nám výborně poslouží analogie, podobnost. S láskou, která nemá spojovací účinky, je to jako s konkrétní myšlenkou. Dokud se nedokážeme ani na okamžik zbavit konkrétního, (i abstraktního myšlení, pokud se formuje do konkrétního obsahu) myšlení, konkrétních myšlenek, které tvoří hradbu mezi námi a zdrojem myslí, je to s námi asi tak, jako kdybychom chtěli vidět poklad schovaný pod zemí, a nemínili napřed tu spoustu země okolo pokladu odstranit. Ježíš musel zdramatizovat ono rozpojení, které předchází a musí předcházet každému spojení s věčným životem. Proto v jeho životě můžeme sledovat souběžně probíhající dvě řady rozpojení:

a) Utíká z Betléma, kde se narodil, vzdává se způsobu života, který vedl do třiceti let, a pak učitelského způsobu konání, se všemi učedníky atd. Tato řada je propracována do všech podrobností. např. nedělá zázraky v Nazaretu, rozchází se s farizeji, vymrskává penězoměnce z chrámu, vysouší neplodný fík, atd. Tuto řadu bychom mohli nazvat řadou osobních rozpojení.

b) Ježíš pak ukazuje od čeho se má rozpojit člověk, který ho chce následovat, rozpojit se počínaje od bohatství, od rodiny a konče ctí, sebeúctou a pomíjejícím životem. Řekli jsme si při té příležitosti, že útěk od rodiny, bohatství atd. není ještě důkazem toho, že se člověk rozpojit. Vzpomeňte na vysvětlení Zacheova případu a na velmi závažnou okolnost, že rodiny, se kterými se Ježíšovi učedníci rozešli, potom bez námitek ze

strany Ježíšovy pořád Ježíše s učedníky následovaly, lépe řečeno doprovázely. Co se nerozetne vnitřně, není rozetnuto. Proto Ježíš právem řekl, že kdo v myslí zcizoloží, už se dopustil hříchu cizoložství. Tuto řadu rozpojení s osobami, bohatstvím atd., mohli bychom nazvat řadou fyzických rozpojení, a jak jsme si řekli, rozpojení tohoto druhu samo o sobě není zárukou, že se totéž provedlo vnitřně.

A teď se podívejme na opačnou, spojovací stránku lásky a osvětleme si ji blíže. Základem k jejímu pochopení je Ježíšova věta, kterou, nikoliv náhodou, vyřkl při líčení posledního soudu. Pravá láska má totiž způsobit onen šťastný konec světa, který Ježíš přišel hlásat. V ohni lásky, kterou hlásal, se má spálit všechno dočasné (koukol), ale postupně tou měrou, jak to doslouží, jak to dohraje roli vývojových prostředků, čili symbolicky až při sklizni toho dobrého, do čeho je zaset koukol. Základní věta Ježíšova. "cokoliv jste učinili nejmenšímu z bratří mých, mně jste učinili." Smysl této myšlenky jsme si už vysvětlili, ale zastavme se ještě u toho, že Ježíš jmenuje právě nejmenšího bratra. Z Ježíšova jednání bychom měli pochopit, že nejmenším bratrem míní i mravně nejhoršího (viz lotr na kříži, cizoložná žena u studny, kterou chtěli kamenovat atd.), zajisté i toho, který má v našich očích nejmenší cenu, náš nepřítel, protože se jako nepřítel chová atd. Slovem nejmenší zkrátka Ježíš požaduje rozšíření lásky stejnou měrou, nerozdílně na všechny. Ježíš ukazoval na příkladu svého styku s farizeji, (na styku, který je v evangeliích rozveden do značných podrobností, neboť je skvělým podobenstvím poučujícím o pravé lásce), jak se máme chovat i my bez nebezpečí, že bychom porušili zákonitost obecné lásky, naopak, abychom je naplnili. Ježíš přece poučoval především svým životem a pak také podobenstvími vyjádřenými slovy. Na jedné straně Ježíš chodil i se svými učedníky do rodin farizeů, s některými se stýkal tajně v noci (s Nikodémem), na druhé straně je veřejně a velmi příkře odsoudil, např. tím, že je nazval zblázněnými hroby, které jsou uvnitř plné umrlčích hnátů. Nepochybně tím chtěl napovědět, že kdo neprovede vnitřní očistu nemůže doufat, že by zevními prostředky, např. zákonně uznaným zacházením s lidmi, dodržováním všech povinností vůči okolí (ať se tímto okolím myslí lidé nebo Bůh), mohl otevřít brány věčnosti. O farizejích se dokonce vyjádřil že mají klíč, sami nevcházejí a jiným brání vejít, a to považoval za jejich největší prohřešek. Tvrdé odsouzení farizeů bylo známkou jeho pravé lásky právě tak, jako vyhnání penězoměnců z jeruzalémského chrámu. Pravá láska není láska opičí a zasahuje každou překážku uvnitř i zevně, všechno, co jí stojí v cestě. Výstižně se dá říci, že spaluje. Pravá láska je nekompromisní jak vůči člověku, který je jejím nositelem, tak i vůči ostatním lidem, ale tato její nesmlouvavost je diktována jen a jen účelem odstranit překážky ve spojení s věčností. Její rozpojovací funkce je podřízena funkci spojovací. Máte pravdu, myslíte-li si, že Ježíšova láska ke všem bez rozdílu vyplývala z jeho jedinečné zkušenosti, kterou ustavičně zažíval, z vědomé jednoty s otcem, kterou my však nezažíváme, a proto nedokážeme obecně milovat bez výběru a zábran.

Toto spojení s Otcem, jak je patrné z jeho činů a řečí, se neomezovalo na nějaký abstraktní vztah, nýbrž mělo povahu vědomého spojení se všemi lidmi (jmenuji jen lidi, ale mohl bych jmenovat všechno co je v času a v prostoru) a s událostmi. O tom jsou zprávy od začátku jeho

učitelské dráhy. to je pravá povaha skutečného jasnovidectví, na kterém kromě tohoto spojení není nic zázračného.

My se při svém pocitu oddělenosti musíme zapírat, abychom dokázali milovat bez zábran, obecně. Taková láska má dvojnásobný účinek, jak už bylo dříve ukázáno. Ježíš se při svých skutcích lásky nepotřeboval zapírat, protože prostředek sebezáporu, který ho dovedl k vědomému spojení s Otcem a s tím k těmto skutkům, už mělo právo odložit, i když jinou kvalitu sebezáporu musel prokázat ještě po splnění svého učitelského úkolu, před křížem a na něm.

Když jsme si řekli, že vývojový prostředek, který dohrál svou roli, splnil své poslání, musíme umět odložit, můžeme tento požadavek dále zpřesnit. Tentýž prostředek může mít kvalitativní stupně, a někdy stačí odložit nižší kvalitu a vyměnit ji za vyšší kvalitu téhož prostředku. Ovšem kvalitativní změna prostředku má někdy za následek takovou proměnu prostředku, že tentýž prostředek v nové kvalitě můžeme považovat za další, jiný, nový prostředek. Pěkně si to můžeme ukázat na lásce. Není možno se vychovat k obecné lásce, nezvykneme-li si napřed milovat konkrétně aspoň sobě nejbližší lidi. Ježíš to dokázal tím, že do třiceti let byl oddán své rodině. Jestliže pak prohlásil. "Kdo je má matka, kdo jsou mí bratři", nebyl to projev zapomnětlivosti nebo nevděku, nýbrž důsledek jeho poznání v Jordánu a vliv síly, kterou nabyl vítězstvím nad Satanem na poušti. Po tomto dvoupólovém posunu vědomí (pozitivní pól - vítězství nad Satanem a nad Ježíšovou oddaností rodině, záporný pól = odevzdání se Janu Křtiteli a Duchu svatému) se ocitl ve stavu lásky, který se lidem, schopným milovat jen s lidskými výhradami, jeví jako ne-láska, právě tak jako se lidem jeví mysl, která už nepřemýšlí, jako ne-mysl) přesněji: jeví se tak lidem, kteří by se bez přemýšlení neobešli, leda, že by ve stavu, ve kterém se nacházejí, jen tupě zírali, tupě přihlíželi dní, byli pasivní jako kamení), a jako existence, která není vymezena časem, prostorem, tělem, se jeví světským lidem jako ne-existence, a událost, která neprobíhá v čase a v prostoru, se jim jeví jako opak události, jako by se nic nedělo. Zatím však Ježíš z pohledu osvobozeného člověka viděl celý život, který zde žijeme, jako smrt, lásku, kterou zde prokazujeme, jako nelásku nebo dokonce sobectví atd., vědomí, které tu máme, ještě jako nevědomí, protože z hlediska jeho poznání nevíme co činíme právě tak jako ti, kteří ho popravovali. Vedou se tisícileté spory, kdo má z těchto dvou stran pravdu. Někteří z těch, kteří procitli ze smrti, o které my, kteří v ní žijeme, si myslíme, že je to život, prohlašují, že všechno, co zažíváme, je klam. Vysvětlili jsme si právě před tímto, že jde jenom o jiné pojmenování téhož prostředku, místo abychom v něm viděli tentýž prostředek, novou jeho kvalitu jmenujeme jinak. Člověk, který žije jen ve vědomí tohoto časoprostorového světa, stejným neprávem říká, že kromě něho nic neexistuje, protože to nepoznává, jako neprávem tvrdí, kdo se ocitl vědomě za hranicemi tohoto světa, že klec, ze které vyšel, už neexistuje.

Ježíš se této chyby nikdy nedopouštěl, a musel to opakovaně dokazovat zázraky, kterými uzdravoval, křísil a odpouštěl hříchy. Prohlašoval člověku všemi dostupnými prostředky, že lidský časný život tvoří ničím nenahraditelný výpadový můstek do věčnosti.

(Poznámka: Proč se Ježíš nedopustil té chyby, aby prohlásil, že tento svět je klam, ze kterého musíme být vyvedeni do skutečnosti, abychom to poznali? Protože byl tím, čemu se v odborné teologii říká vtělený Bůh, a nikoliv jen světce. Zatím co světec je stále člověkem bojujícím, Ježíš byl zároveň člověkem bojujícím, ale od začátku už vítězem, a to s plným vědomím vítěze, který má úkol dovést své vojsko k dalšímu vítězství tím, že toto vojsko bude dbát jeho povelů, nebo ještě lépe řečeno, že ho bude v boji následovat).

(Bojoval tak, aby jeho boj mohl být do všech podrobností napodoben a tím skončen vítězně.)

Děje-li se se mnou něco, není to klam. To nejsnáze pochopím, dostanu-li facku (symbol utrpení), nemohu ji považovat za neskutečnou, protože zažívám její následky (bolest).

Vysvětlil jsem vám, jak doufám, dost zřetelně, že tuto facku nedostanu, nejsem-li tam, kde se facky rozdávají. Kdo není, nemůže být ani bit. Člověk není do té míry v oblasti, kde se ještě facky rozdávají, do jaké sebe zapře a do jaké se přerodí do vědomě věčné bytosti.

(Poznámka: Tato skutečnost mnohé vítěze nad sebou právě přiměla k tomu, že podlehl klamu, že to, z čeho unikli a co vůbec k další existenci nepotřebují, musí být klamné, že to fakticky neexistuje. Těmto lidem chybělo plné bytostné poznání, které tolik zdůrazňoval svým životem právě Ježíš. Tento nedostatek neubíral mnoho na jejich hluboké moudrosti, přece však pozměňoval jejich poznání do té míry, že se mohli dopustit zmíněné chyby. Ježíš neřekl: "Váš život je klam", nýbrž vlastně řekl "váš život, jak vy ho žijete, je vlastně ještě smrt, to ještě není probuzení k pravému životu"). Ježíš ukázal, že nebyl v oblasti, kde se rozdávají rány ne proto, že z ní utekl, nýbrž proto, že se znovu narodil, nebo, lépe řečeno, že se postupně přerозoval, až se přerodil na svobodnou bytost i v očích lidí, ačkoliv jí už odjakživa byl ("Dříve než Abraham byl, já jsem".) Odpovězte si na otázky: Utekl od rodiny? Utekl z kříže? I to, co se jeví jako útěk, je jen symbolem přechodu zde na světě do jiného řádu událostí: Útěk z Betléma, zmizení lidem, kteří ho chtěli kamenovat nebo prohlásit za krále, vystoupení z hrobu, vstoupení na nebesa.

Ještě aspoň něco k vrcholu lásky, aby nedošlo k překvapení u těch, kdo tuto cestu praktikují. V uvedeném citátu z Mat. X, 34 - 39 se dozvídáme: "Kdo nenese svůj kříž a nenásleduje mne, není mne hoden. Kdo nalezne svůj život, ztratí jej, kdo ztratí svůj život pro mne, nalezne jej."

Řeknete si možná, že se učedníci Páně rozutekli a nechtěli se dát zabít, nechtěli ztratit svůj život, když Ježíš za ně umíral, a přece získali věčný život při seslání Ducha svatého. Řeknete si možná, že i kdyby se život věčný našel až po smrti, a kdyby se výrok Ježíšův měl brát doslova, sv. Jan nezemřel násilnou smrtí, nepoložil tedy svůj život za Krista, a proto by měl ztratit věčný život. Pamatujte si, že každý výklad Ježíšových výroků, který odhaluje v Ježíšových slovech nedůslednost nebo nepravdu, je výklad mylný. A tak je tomu v tomto případě. Ježíšova slova přesně odpovídají vnitřním stavům, které probíhají ve vědomí člověka, když se odevzdává věčnosti, Bohu. Člověk zažívá na vrcholu tohoto odevzdání, že opravdu vstupuje na kříž, že obětuje svůj život. Jestliže ho odmítne obětovat, ztrácí vědomí a vůbec nenabývá vědomí věčného života.

Obětuje-li ho, nalézá věčný život, stává se vědomě věčnou bytostí. Také druhý text z Lukáše přesně odpovídá stavům vnitřního umírání. Jakmile jednou začnete Ježíšova slova vykládat vnitřními stavy, musíte všechny zevní okolnosti (v tomto případě svár mezi členy téže rodiny) odosobnit, vybalit ze symbolického obalu a nic nesmíte nechat stranou, co by se vám do výkladu nehodilo!

Z chování učedníků vidíme, že když šli za Ježíšem, domnívali se, že se schyluje k obecnému konci světa. Pak byli překvapeni, že Ježíš chápe tento konec jako vnitřní stav a dokumentuje to smrtí na kříži (jako symbol konce světa) a zmrtvýchvstáním (jako povstání našeho vědomí po tomto konci světa, tj. časoprostoru jako středu života a dění) za cenu, na kterou nás tím důtklivě upozorňuje, za cenu dočasné ztráty všech lidských vlastností (učedníků), s výjimkou jedné z nich - lásky (symbolizované Janem, Miláčkem Páně), která však se musí stát universální, obecnou. (Symbol: je odevzdána nesmrtelné duši, symbolizované Pannou Marií).

30. 9. 1974

V Plzni dne 10. 1. 1975

Odpovídám na připomínky k CV II

Předem lituji, že na ně nemohu odpovědět ústně, protože bych mohl mnohem více říci než napsat. Na ty otázky by bylo zapotřebí asi 20 stránek tohoto formátu.

1. (rozuměj volní hráz) ..., a Ježíš tam nešel z vlastní vůle.

Že nešel Ježíš na poušť z vlastní vůle, je patrné z textu evangelia. Byl tam veden duchem. Proč nešel z vlastní vůle na poušť? Protože kdyby tam byl šel z vlastní vůle, byl by porušil požehnání, kterého se mu dostalo v Jordánu. Tam se přece vlastně zavázal jednat jako poslušný Syn boží, čili poslouchat vůli Otcovu. Měl být však v této poslušnosti vyzkoušen. Tou zkouškou (se Satanem) se zbavil sebe do té míry, že už mu od té doby já nevadilo tak, jako vadí nám. Kdybychom prodělali zkoušku Satanovu tak, a v takovém sledu událostí jako Ježíš, nebyl by nám náš Satan přítěží, nýbrž by spíše musel sloužit, jak bylo patrné v případě sv. Petra (když ho jednou nazval Satanem) a v případě Jidáše. Na otázky takového druhu jako "nezdá se mi možné, že by vydržel hladovět čtyřicet dní", nebudu odpovídat, protože kde nám schází lidská měřítko, tam je bezcenné jakékoliv zdání. Čtyřicítka má sice jiný význam než pouhých čtyřicet, ale to jsem už jinde na mnoha stránkách vysvětlil. Kromě toho však není pochyb o tom, že se opravdu 40 dní postil. Byl bych nerad, kdybyste si mysleli, že proto, že si vykládáme Písmo symbolicky, tak přestáváme věřit, že se ty věci opravdu staly. Také celé běžné dění v našem životě si můžeme stejně dobře vysvětlit symbolicky, a přece nepochybujeme, že se s námi něco děje, co má také nesymbolický smysl.

2. Panna Maria je stále s námi, je spojkou, které možno kdykoliv použít. ...

Píšeš, že ses o to pokusil a nikdy se nedostavila kladná odezva. To bychom si museli říci, co dělal a k čemu jsi chtěl této spojky použít. Dejme k tomu, že k vědomému spojení s věčným životem. A nic se nestalo! Chyběla naléhavost a připojení se k oběti. Tvá prosba neměla charakter sebeobětování, nýbrž jen využívání, což je opak počínání, než je takové, po němž neomylně nastává spojení.

3. Mystické stavy se dostávají u lidí mravně nevyspělých.

Názor, že milost nepřichází náhodně, plně podporuji, ale nezastávám tvůj názor, že tu musí být připravenost z minulých životů. Vzpomeň si na onoho tanečníka pod stromem, který podle této připravenosti se měl spojit s věčností za tolik životů, kolik bylo listů na stromě, pod kterým tančil. Jeho radost, když se dověděl o tak velké milosti, způsobila, že se okamžitě spojil s věčným životem. Toto Ježíš ustavičně ukazuje na mnoha lidech, a já vám to pokaždé vštěpuji, a vy houževnatě se držíte tak nesmyslných brzd, které kdyby existovaly jinde než ve vašich předsudcích a nechutenství (které je způsobeno přejedností různého druhu), byl by Ježíš zbytečně udělal tolik zázraků. Každý z nich byl zrušením karmy, a to naráz. A my jsme všichni nositeli této nesmrtelné podstaty, která to může učinit. Nedáváme jí k tomu příležitost. Chováme se jako Samaritánka, která místo aby si dala nalít vodu věčného života, běžela do vsi vzkázat, že se setkala se Spasitelem.

4. Domníváš se, že zapření Petrovo bylo záležitostí vyšší režie, že prostě Pán Ježíš navodil tuto situaci.

Tak to nebylo. Byla to, chceš-li, vyšší režie jen do té míry, že my i dnes, to jest na kterémkoliv stupni poznání, hrajeme takovou roli, na kterou stačíme, žádnou jinou. A jen po té stránce je to režie, že náš režisér ví, na jakou úlohu stačíme. Nemusí nám ji však proto zadávat, my ji hrajeme bohužel z vlastní vůle. Jakápak je to potom režie? Teprve když se dostaneme na tak vznešenou úroveň, že známe vůli režiséra a také jsme schopni se jí řídit, můžeme mluvit o vyšší režii, která však nikdy nediktuje, nýbrž jen napovídá, radí, oznamuje, vysvětluje, zcela v mezích toho nejláskyplnějšího vztahu Otce k Synovi, v němž se Otcí zalíbilo. Jakápak je to potom režie? Toto není můj názor, to je má zkušenost, takže o tom se s Tebou nemohu dohadovat. Ovšem dá se mluvit o úkolech Jidáše a ostatních učedníků, ale je to vysvětlení jen částečné. Na každé úrovni máme úkoly, které vyplývají ze schopnosti něco zahrát. Tato hra není jen nevinnou hrou na divadle. Vyžadovala by velmi dokonalého a zevrubného vysvětlení.

5. Židovský národ toužil po Mesiáši po staletí:

Není ti jasný vztah mezi touhou židovského národa po Mesiáši a projevy proroků, že přijde a jaký bude. Jeví se tito jako plnění plánu božího a že ostatní je jen souhra okolností na to navazující. No dobře, vždyť tak to také vysvětloval Pán Ježíš už po svém zmrtvýchvstání dvěma učedníkům na cestě do Emaus. Co můžeme mít proti tomu, aby tomu neosvícení lidé takhle rozuměli. Naopak, je to užitečný způsob porozumění, pokud pomocí těchto obecných pravidel, podle nichž se narodil Mesiáš a dospěl až do nebe, se chceme řídit, abychom ho následovali také až tam. Nezapomeň, že toto a takhle to vykládal Ježíš neosvíceným učedníkům a měl jim přitom jejich zanedbanost za zlé. Přečti si to znovu. Tento výklad má jen ten

smysl, že se podle něho dá následovat Ježíš, není však proto ani jediným, ani nejvyšším možným výkladem. Pořád všechno vidíš příliš odděleně od sebe. Přece také na Tobě se plní plán Boží, a tys zoufalý, že to s Tebou nejde kupředu. A my známe plán Boží, neboť nám ho oznámil Ježíš. A ten je úplně jiný, než abychom zůstávali od něho odděleni ve své nemožnosti. Odpověď je

v oblasti vlastnění a ne v oblasti režie, nemilosti nebo nepřipravenosti.

6. Jak je míněno používání jména Božího (IEOUA)? Je to jedenkrát nebo občas denně, nebo nějak trvale po větší část dne? Míníš, že chvilková koncentrace za den by na to asi nestačila, aby se člověk plně odevzdal do věčnosti.

Napadlo Ti, proč asi Ježíš nepředpisuje, kolikrát se máme modlit, nýbrž jen jak se máme modlit? Budeš-li se modlit tak, jak ti doporučuje Ježíš, vůbec nepoznáš problém kolikrát. Přečti si znovu rozbor Otčenáše, nebo prostě ber na vědomí, že spojovací modlitba je složení lidského života do života Božího. A uděláš-li to třebaš jen jednou, nebudeš se už nikdy ptát, kolikrát to máš udělat za den! Tys to ještě prostě neudělal!

7. Říkáš, že vzkříšení Lazara, který byl již v rozkladu by fyzicky nebylo možné, porušily by se tím zákony přírody. Říkáš však, že ho Ježíš možná vzkřísil v nesmrtelném těle.

Ber na vědomí, že veškerými zázraky, nejen tímto citovaným, Ježíš soustavně porušoval přírodní zákony právě proto, aby dokázal neplatnost jejich před velikostí Boží. Zákonodárce musí platit přece více než jeho zákon, který je určen jen pro určitou úroveň, ale nemůže spoutávat samotného Zákonodárce! Bohužel, Ježíšovy činy nám připadají tak nepravděpodobné, že jim nemůžeme věřit. Zažiješ-li však někdy vzkříšení z mrtvých, vzpomeň si na Ježíšova slova, že jeho učedníci budou moci činit ještě větší zázraky než On. A co je větší zázrak: Být uzdraven nebo vrácen pomíjejícímu životu na několik let, nebo být vrácen věčnému životu navždy? Nevěříš-li, že někdo proti zákonům přírody může být na chvíli vrácen pomíjejícímu životu, jak uvěříš, že někdo může být vrácen věčnému životu? Neuvěříš, dokud se nepřesvědčíš. A to Ti Ježíš nemá za zlé, právě tak, jako to neměl za zlé Tomášovi. Já také nevěřím ničemu, než tomu, o čem jsem se přesvědčil. Nejsem sice blahoslavený, jako ti, kteří neviděli a uvěřili, ale nepociťuji nelásku boží, nýbrž jen svou nemohoucnost.

8. Nebe a země pomínou....

Pravíš: Jestliže život věčný znamená pro člověka nebe, pak nebe musí trvat věčně a nemůže pomínout. Co by se pak stalo s dušemi v nebi? Co je to království Ježíšovo?

Myslím, žeš těmito otázkami nechtěl učinit nic jiného, než mě pokoušet, jinak si nedovedu představit, že by ses mohl takhle ptát. Nebo jsem už svými výklady natropil tolik zla, že si myslíš, že Ježíš mluvil jen tak, že jeho slova měla jen symbolický význam nějakého nejvznešenějšího rázu? Ježíš zřejmě tehdy stál před lidmi, kteří před sebou viděli zemi a oblohu (=nebe), a Ježíš mohl stejně dobře říci, pomine všechno, co vidíte na zemi i na obloze. Jiné nebe zde neměl na mysli. Když si přečteš celý kontext, poznáš, že jim tehdy chtěl vysvětlit konec světa, tj. konec času a

prostoru. Pro každého z nás, vstaneme-li z mrtvých, pomine země i celý vesmír (a nebe), ale nepominou slova Ježíšova, tj. pravda, kterou vyslovil, protože on Je nepomíjející Pravda a jeho slova jsou její součástí. Ani nejmenší částička této pravdy nemůže pominout. Kde by potom bylo nebe? Kde by se ocitly duše?

9. ...kde bude pláč a skřípění zubů ....

Ptáš se, co je tím míněno, když duše po smrti nepláče a nemá zuby, kterými by skřípala....

Ty si se mnou výtečně žertuješ, ale abys věděl, že mám smysl pro humor (při čtení této Tvé otázky jsem se tak srdečně zasmál, jako málokdy), odpovím Ti vážně. Každý, kdo nezemře vnitřně a neznovuzrodí se během svého pozemského života, musí být zase uvržen tam, kde se dá skřípat zuby a kde se dá plakat. Toto je jeden z nejasnějších důkazů o tom, že Ježíš věděl o převtělování, ale nekázal o něm jen proto, že všichni kolem něho o něm věděli, nikdo však nevěděl o věčném životě, který člověka dokáže vyvést z plačtivého údolí smrti. Jedině toto hlásal, a proto ani my se nemusíme zabývat převtělováním, nýbrž znovuzrozením z vody a z Ducha.

10. Odevzdat událost i sebe alespoň na okamžik do vyšší vůle...

Píšeš: "Ježíš věděl, že bude ukřižován a všechno své jednání zaměřoval k tomuto cíli. Jak to však máme vědět my, když docházíme do krize, zda je to křižování potřebné ke zmrtvýchvstání nebo jen tlak utrpením na nás, abychom šli rychleji po započaté cestě, když odmítáme jít bez utrpení.

To nepotřebujeme vědět, jenom nesmíme při utrpení zůstat sami, nýbrž připojit se k němu i s Ježíšem a odejít i s ním k Němu.

Budu muset rozvést v další úloze.

Nyní odpovědi k dotazu z 28. 10. 1974

1. Ne mír, ale meč ....

Tvé zkušenosti a řešení je správné, musíme žít co nejpřirozenějším způsobem života, a nikomu nevnucovat svůj názor, i kdyby to nebyl pouhý názor. Nemůžeš pochopit, proč se tolik plýtvalo životy při narození Páně, kdy zahynulo pravděpodobně 60 až 200 nevinných dětí. Jednoduše, protože musely zahynout **všechny** děti v Betlémě, tj. v místě narození Páně, kromě Ježíše samotného. Také Jidáš mluvil o hrozném plýtvání drahocennou mastí, kterou lila žena na Ježíše, a víš že byl napomenut. Víš snad, proč zemřeli ti novorozenci a co pro nás znamenala jejich smrt? Stalo se daleko menší zlo místo většího. Bylo by zapotřebí celého pojednání, abych to vysvětlil.

2. Uzdravení dvou slepců ....

Píšeš, že v podobenství vidíš návod, že též víra je pro určité lidi správnou cestou. Ovšem že je! Nikdy jsem nebyl proti víře, nýbrž jen proti domnělé víře, která hory nepřenášela a nikoho neuzdravovala, a přece ji lidé za víru považovali.

3. *Názor o uzdravení služebníka sdílím, řešení o ženě sedmi mužů
přikládám.*

.....

Emmet Fox

Zlatý klíč

Přeloženo z časopisu "Die andere Welt", sešit z 9. září 1965. Bormann
Bauer-Verlag 7800 Freiburg Br., Postfach 167

Vědecká modlitba (pozdvížení tvého vědomí nad úroveň, na které se setkáváš se svým problémem) umožní tobě nebo jiným lidem zbavit se těžkostí. Tato modlitba je Zlatý klíč k harmonii a štěstí.

Lidé, kteří neznají mocnější sílu života, budou se domnívat, že jde o ukvapené tvrzení. Je třeba však provést jen jeden jediný poctivý pokus, abychom si dokázali, že jde nepochybně o správné tvrzení. Není zapotřebí a ani se nemá věřit nikomu, kdo by ti to tvrdil, pokus se sám a uvidíš.

Bůh je všemohoucí a člověk je jeho obrazem a jemu podoben a má vládu nad všemi věcmi. To je nauka zjevená Bohem a musíme ji pochopit doslova v jejím plném znění. Pojem "člověk" představuje všechny lidi, a proto není nějakým přednostním právem mystika, světce nebo lékaře duší, aby si sám dělal právo na tuto vládu.

Ať jsi kdokoliv a kdekoliv, Zlatý klíč k harmonii je nyní v tvých rukou, neboť v modlitbě, ve které se tvé vědomí pozdvihuje (vědecká modlitba) působí Bůh a nikoliv ty. Proto jsou tvé jednotlivé těžkosti a slabosti zcela nepodstatné při tomto pokusu. Jsi jenom kanálem, jimž si božské působení razí cestu a tvá spolupráce záleží vskutku jen v tom, že změníš své myšlení.

Při prvním pokusu docílili začátečníci často podivuhodné výsledky, neboť podstatné je, zda máme dostatek odvahy a víry, abychom učinili pokus. Tvé náboženské založení nehraje při tom žádnou roli.

Provedení samotné je jako u všech základních věcí velmi jednoduché.

Musíš učinit toto:

Přestaň na těžkost myslet, bez ohledu na to, oč jde a místo toho mysl na Boha.

To je celé pravidlo, a když se podle něho zařídíš, těžkost ihned zmizí. Je nerozhodné, zda je o zdraví, peníze, soudní proces, při, úraz, nebo o cokoliv jiného, na co myslíš.

Ať je to cokoliv, přestaň na to myslit a místo toho mysl na Boha.

To je všechno, co musíš učinit.

Můžeš si vůbec něco jednoduššího představit? Sám Bůh by to sotva jednodušeji mohl učinit, a přece to nikdy neselže, učiníš-li poctivý pokus.

Nepokoušej se představit si Boha, neboť to je přirozeně zcela nemožné. Modli se a podrž si před očima, co již o Bohu víš. Bůh je moudrost, pravda a nepochopitelná láska. Bůh je všudypřítomný, Bůh je vševědoucí atd. Není rozhodující, jak tomu dokážeš rozumět, opakuj to opět a opět.

Musíš však přestat myslet na těžkost, ať je jakéhokoliv druhu. Pravidlo praví:

Mysli na Boha! Myslíš-li však na těžkost, nemyslíš na Boha. Stále pošilháváš přes rameno, jak se nyní věci vyvíjejí, je soudné, neboť pak myslíš přece na těžkost a ty musíš myslet jen výhradně na Boha.

Tvou snahou musí být aspoň na několik okamžiků vyloučit myšlenku na těžkost ze svého vědomí a myslet jen na Boha. To je podstatné na co se musí dbát. Umíš-li se tak silně ponořit do rozjímání o duchovním světě, že na chvíli na všechno opravdu zapomeneš, co souvisí s těžkostí, ohledně které se začínáš modlit, brzy zjistíš, že těžkost zmizela, že tvůj pokus byl úspěšný.

Stojíš-li tváří v tvář obtížnému člověku nebo nepříjemné situaci a chceš použít Zlatého klíče, pomysli jednoduše:

"Nyní chci Zlatým klíčem příslušnému člověku pomoci nebo od vrátit hrozící nebezpečí."

Pak zažeh všechny myšlenky na dotyčného člověka nebo na nebezpečí a mysli jen na Boha.

Modlíš-li se tímto způsobem za nějakého člověka, nesnažíš se změnit jeho chování, nýbrž jen mu bráníš, aby ti škodil, zraňoval a činíš mu jen dobré. Potom se jistě stane lepším, moudřejším a zduchovněnějším člověkem a to jen proto, že pro něj byl použit Zlatý klíč. Nerozhodný proces, nějaká těžkost, bude beze shody vyřešena, zmizí a obě strany uznají, že s nimi bylo spravedlivě jednáno.

Zjistíš-li že lehce používáš Zlatého klíče, budeš se k němu častěji obracet. Nezapomeň však, že se musíš vystříhat každé myšlenky na záležitost, dříve než použiješ Zlatého klíče znovu. To je velmi důležité. Řekli jsme si, že se Zlatý klíč dá snadno použít, ale nesnadno se jím v zámku otáčí.

Jestliže se velice obáváš nebo staráš, velmi těžko se ti zpočátku podaří odvrátit své myšlenky od světských věcí. Opakuješ-li však některé postoje vůči absolutní pravdě, které se ti zvláště zamlouvají, pomoc se dostaví:

Říkej: "Je jen jedna moc - Bůh!" nebo

"Jsem dítě boží, obklopuje mě a naplňuje mne dokonalý mír boží!" nebo

"Bůh je láska" nebo

"Bůh mne nyní vede!" nebo snad co nejjednodušeji a nejlépe: "Bůh je ve mně!"

I když se ti tyto výroky budou zdát zpočátku mechanické a prázdné, přece brzy zjistíš, že tvá spolupráce začala působit, že se tvé poznání vyjasňuje.

Nebojuj, buď klidný a vytrvalý! Vždycky, když tvá pozornost bude chtít tékat v dálce, obrať ji rychle k Bohu.

Nepokoušej se napřed si představovat, že tvá těžkost bude pravděpodobně odňata. To se jmenuje malovat si nebo skicovat, a to pokus zpomalí. Přenech prostředky a cesty Bohu, jen si přeješ dostat se z těžkostí, to stačí. Splň svůj cíl a Bůh nebude váhat se splněním svého.

"Kdo jméno Páně bude vzývat, bude blažený."

Poznámka překladatele

Z tohoto návodu novodobého amerického mystika je nade vši pochybnost jasné, že má za sebou zkušenost o tom, jak se síla lidská znásobuje, dokáže-li člověk beze zbytku odstoupit od svého problému, který má řešit a soustředit se na Boha.

Je zřejmé, že Emmet Fox neanalyzoval správně pravou příčinu přílivu oné síly.

Člověk není všemocný, ale režie za ním je všemocná, ta je v pravdě nadlidská. Foxův návrh se dá zevšeobecnit potom takto:

Každé lidské Já má velmi omezenou schopnost, také řešení životních záležitostí může člověk vzít za nesprávný konec. Umí-li se vystavit vlivu vyšší režie zároveň pro tu chvíli, přestává být oddělenou bytostí přinejmenším od všech, kteří se nějak podílí na události, která má být vyřešena. Stačí, když jeden člověk se odevzdá vyšší režii. Pro spojitost řešeným případem přenáší se do jisté míry ona vyšší režie i do počínů a myšlení zúčastněných osob. Nejužitečnější však na tom není to, že se případ vyřeší v klidu a moudře, nýbrž hlavně to, že se zúčastnění pomocí jednoho dostali do oblasti oné vyšší režie.

Je však třeba vědět, že tato vyšší režie vede člověka nikoliv ke konkrétnímu ulehčování života, nýbrž k jeho povznesení z nevědomosti do vědomého spojení s věčným základem veškerenstva. Neopovrhne však řešením konkrétní záležitosti, protože je jí dána příležitost vejít do vědomí člověka, získat ho pro sebe a tím ho přiblížit věčnému cíli. Přeje si, abychom stále dokonaleji patřili své věčné podstatě a nikoliv abychom pomocí ní řešili své životní těžkosti. Pro její nesmírnou trpělivost máme dojem, že režie si nepřeje nic více, než nám usnadnit život.

To by byl základní omyl a to mi připadá být nejslabší stránkou návodu E. Foxe. Je to zamerikanisovaná mystika, zaměřená na světový úspěch. Těžko se jí potom překračuje určitý stupeň vývoje, na němž se chce trvale se vzdávat svého Já a své vůle a trvaleji žít z vůle boží, nespokojit se s jejím poznáváním.

Pro vědomé spojení s Bohem je nutné být bezstarostný a klidný. Kdo má hlavu plnou jakýchkoliv starostí nemůže nabýt vědomí své nesmrtnosti. Proto bych radil, aby se mystik neutíkal k vyšší režii proto, aby mu pomohla řešit těžkosti, nýbrž, aby ho zbavila strachu, starostí,

zármutku apod. všeho toho, co člověka na míle vzdaluje pravého spojení s nesmrtelnou podstatou. Potká-li člověka nějaká těžkost, zármutek, hněvá-li se nebo jinak rozčiluje, vzdaluje se od Boha. Aby se nevzdaloval, to by mu mělo být přednější než řešení konkrétní záležitosti, z níž pramení ony nežádoucí emoce.

K vyšší režii by se měl utíkat podle návodu Foxova vždycky, když ztrácí rovnováhu, mělo by mu především záležet na tom, aby se daleko nevzdálil od Otcova domu, aby měl k němu za všech okolností blízko. Tak dá průchod nejvznešenějším silám, neboť vystihne smysl, a to nejvznešenější smysl, nejvyšší smysl svého života a tím je dosažení vědomého spojení s Bohem. Proto není také tak nedůležité, jakým způsobem člověk upíná svou mysl k Bohu. E. Fox správně radí, aby v této vnitřní modlitbě nebylo obsaženo mnoho slov, aby na počátku takového obrácení se k Bohu byla nějaká vroucí střelná modlitba, která přirozeně podle potřeby člověka vytryskne z jeho mysli, naprosto neformálně, aby dokázala strhnout celou lidskou mysl a odvést ji od těžkosti.

Ve všem ostatním je návod Foxův následováníhodný a představuje velmi cenný příspěvek ke skloubení vnitřní modlitby, modlitby s činným životem, umožňuje člověku neztrácet se v těžkostech a starostech a nalézt z nich správné východisko do věčnosti už zde na zemi.

.....

O B S A H   Cesta vědomí (další kroky na cestě)

Výměna světél	_3	str. 2
Spojovací prostředky	_3	str. 18
Sebezápor	_3	str. 25
Události	_4	str. 1
Odpovědi na připomínky k Cesta vědomí II	_4	str. 24
Emmet Fox: Zlatý klíč	_4	str. 27